מפעל לניקוי, תיקון וחידוש שטיחים
* ניקוי שטיחים מקיר לקיר
* ניקוי ריפוד
רח' המסגר 14
אזור התעשיה נתניה
טלפונים 053-331003
053-333667

דף ירוק

10% הנחה
רח' הנביאים 22, ת.ד. 1723
טל. 03-808869, חולון

מוסף על המשמר בתנועה הקיבוצית מס' 252 6 בספטמבר 1988 כ"ד באלול תשמ"ח

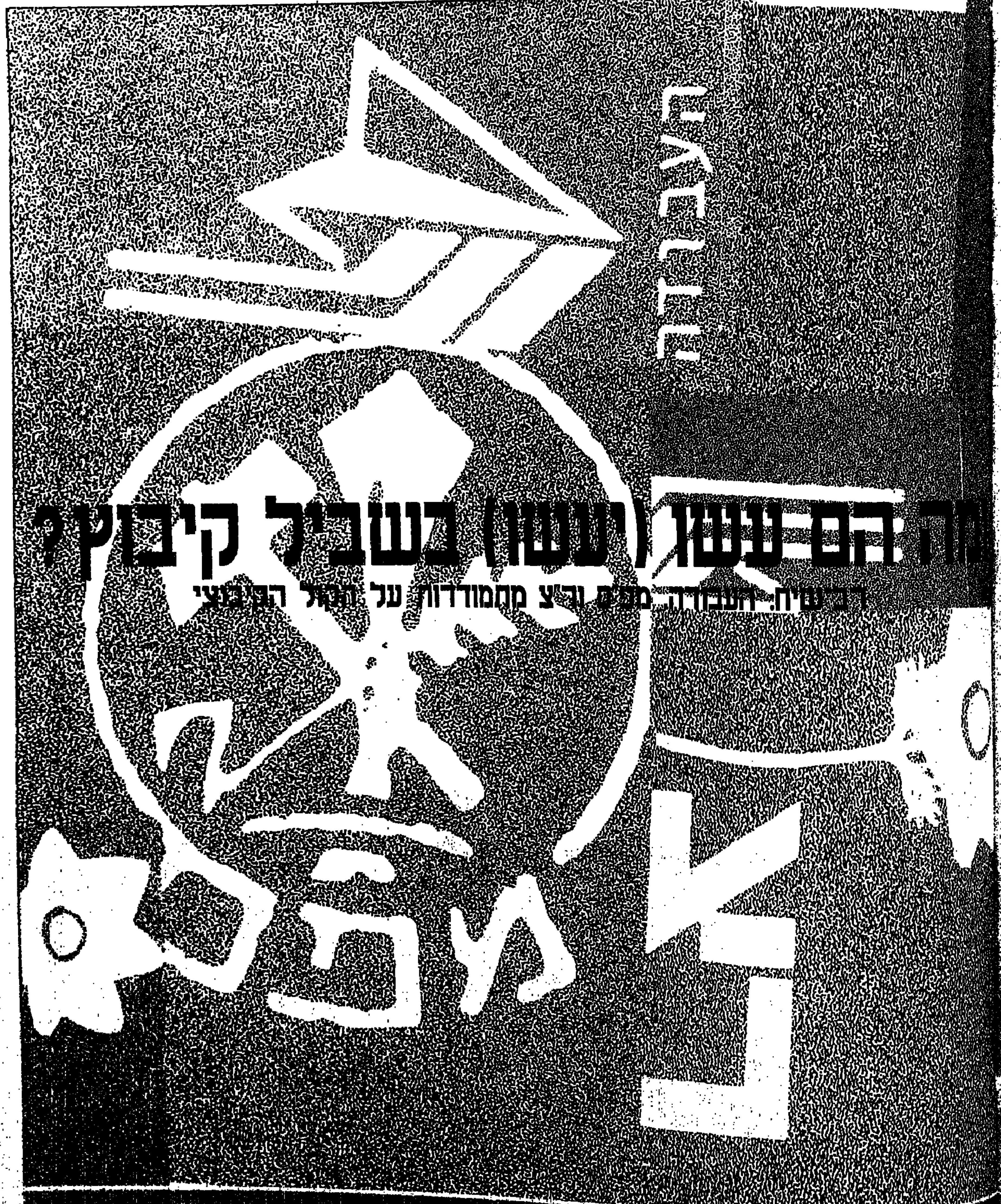

מה הם עשו (יעשו) בשביל קיבוץ?

רב-שיח: העבודה, מפ"ם ור"צ מתמודדות על הקול הקיבוצי

...הימן עודנה שמוצניקית בנפשה (עמ' 4) □ „מימד" מובילה בעין-צורים (עמ' 8) □
מיוחד ל„דף-הירוק": אף מלה על שמרת!

בואו עכשיו

CHEVROLET ASTRO VAN — NEW FOR '89

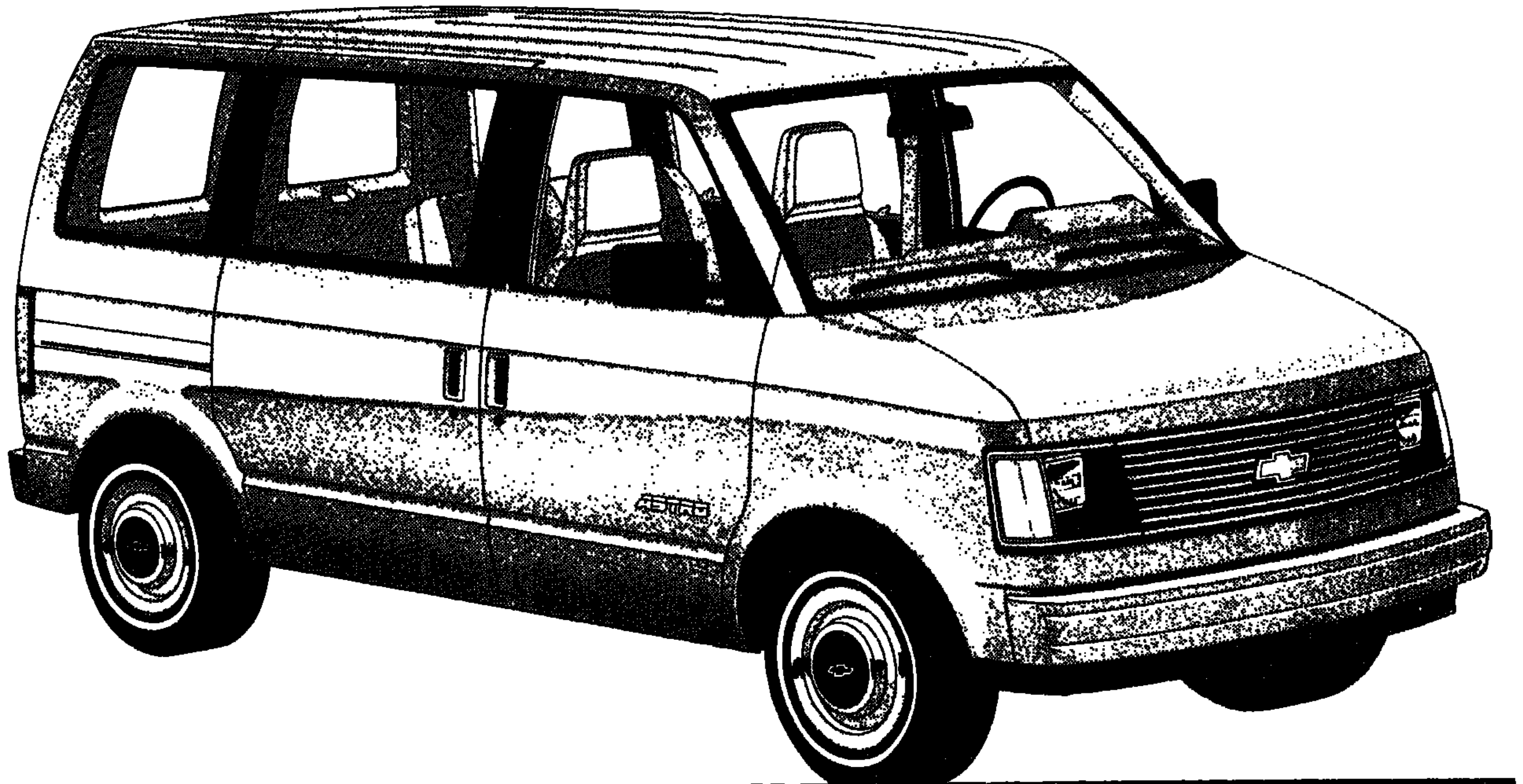

להתרשם

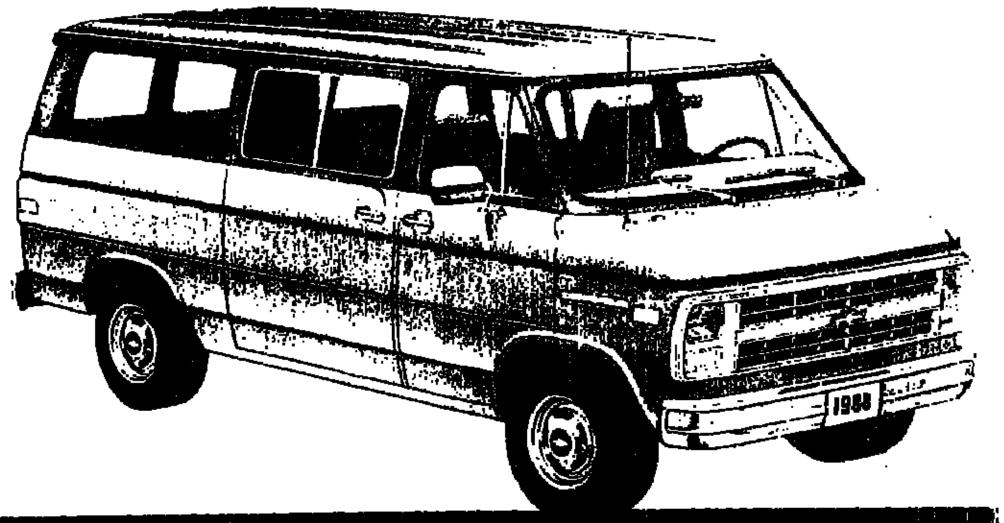

שברולט מסחרית נרשמים עכשיו.
שברולט פותחת את שנת הדגם 89 יאתה כבר יכול להזמין.
בכל הדגמים הסטנדרטים של שברולט כולל: תיבת הילוכים אוטומטית עם OVERDRIVE, הגה כח, בלמי כח ומזגן אוויר מקורי

בוא להתרשם ותראה שתרשם.
חדש בארץ, אסטרו-ואן — רכב מסחרי מפואר מתוצרת שברולט.
אסטרו-ואן — מתרשמים ונרשמים.
לבחירתך: ASTRO CS ASTRO-VAN ,ASTRO CL.

ולהרשם

המסחריות של שברולט. אין עוד מסחריות עם עוצמה כזאת.

Feel the difference General Motors makes.
GM CHEVROLET

ליאו גולדברג בע"מ
המניע להצלחת שברולט בישראל

משרד ראשי ותצוגה: פ"ת, ק. אריה, היצירה 6. טל' 9231873; אולמי תצוגה ליאו גולדברג בע"מ. ת"א: דרך פ"ת 86, טל. 336911; ירושלים: שלמציון המלכה 15, טל. 234536; חיפה: דרך יפו 132, טל. 530281;
ב"ש: מורדי הגיטאות 96, טל. 70507; סוכנים: חיפה: "בית המכונית", יפו 19, טל. 512251; פ"ת: "יכהן את מילר", בר כוכבא 39, טל. 911159; חדרה: "מוסך כהן", שכונת ביאליק, טל. 31379;
רחובות: "מוסך צמרי", דרך יבנה. טל 461591; נצרת: בשארה ויוסף סרוגי, פאולוס השישי, טל. 70030. נתניה: אוטו מרכז רח' הרצל 50 טל. 24967.

לא מודל חיפשתי

מה הקשר בין מה שעיתונאי שומע במהלך ראיון לבין מה שהוא כותב לבסוף?

זה מה ששאלתי את עצמי לאחר קריאת הכתבה של דני בירן, „פעם קראו לזה בית ילדים", ובאיזו מסננת מוורה עוברים הדברים לפני הכתיבה?

אחת הטענות המרכזיות בעבודה שפירסמתי על החינוך בגיל הרך (בהוצאת המרכז הרעיוני-חברתי בגבעת-חביבה) היתה, שיש הבדלים בסיסיים ומהותיים בין מעון היום העירוני לבית הילדים הקיבוצי.

המעון הינו יחידה אוטונומית שאינה שייכת לקהילה כלשהי, הוא מקבל את הילדים על פי חוזה עם ההורים המעוניינים ואחריותו מצטמצמת לתחומים מסויימים ומוגדרים בלבד.

לעומת זאת, בית הילדים הקיבוצי הינו ביטוי של הקהילה ומקיים זיקה אדוקה אליה, הוא אחראי לחינוך כל ילדיה ואחריותו מקיפה את שלומם של כל הילדים. נוסף לכך, עמדתי ארוכות על המגבלות הרבות של המעון העירוני, כתוצאה מהאילוץ הכלכלי הפוגע ברמת החינוך שהוא מעניק.

לכן הפתיחה — „מעון יום בשכונה יוקרתית הוא המודל הראוי, לדידו של אורי וובר, לאימוץ ולחיקוי בתנועה הקיבוצית" — הינה סילוף הן של רוח העבודה והן של תוכנה (אבל כותרת עיתונאית מושכת, אין ספק!).

לא מודל ראוי חיפשתי במעון, אלא איזושהי דרך מעניינת לפתור בעיות אירגוניות, אשר עומדות אצלנו על הפרק בצורה חריפה: קיימת במעון הפרדה ברורה בין תחומי האחריות של העובדות לבין אלה של ההורים, הקבוצות החינוכיות גדולות הרבה יותר מאשר בקיבוצים, והוא נזקק להרבה פחות כוח אדם.

לכן — מעבר להבדלים שבמהות — ראיתי במעון מסגרת חינוכית שכדאי לבדוק מקרוב, בעיקר מההיבט האירגוני: כיצד הוא מתמודד עם אירגון יום העבודה, גודל הקבוצה, צוות העובדים, „פונקציות טיפוליות הכרחיות" והאם רמת החינוך נפגעת מההסדרים המיוחדים שלו.

ובאמת מצאתי ש„דרך ההתארגנות של המעון ממחישה לנו שניתן לעשות עבודה חינוכית טובה גם עם קבוצות ילדים יותר גדולות משלנו. היא ממחישה לנו כיצד יכולה העבודה להתמקד בנושא החינוכי, היצירתי והחברתי, עם השקעה מינימלית בפונקציות הטיפוליות".

בסיכום, ניסיתי לשרטט את הקווים הכלליים של מערכת החינוך הקיבוצית כפי שהיא מתהווה בתהליך ארוך וממושך, שכבר נכתב עליו רבות, ומהי הקונצפציה החדשה לחינוך קיבוצי העומדת מאחוריה.

אבל את כל אלה כמעט ולא מוצאים בכתבה. חבל!

אורי וובר
יחיעם

עורכים: ארנון לפיד ואיצי ברתנא
עריכה: יוכי בן-שלום
עיצוב גרפי: רחל דביר
צלם המערכת: בועז לניר
מזכירת המערכת: רותי קדוש
משתתפים: אהוד דור, דינה רמג', רותי קדוש, יהודה מרוז, רונית יהל, דני בירן, גוגה קוגן וסימה באר
מודעות: חיה קוטב
המערכת והמנהלה:
רח' חומה ומגדל 2, 67771 ת"א
טלפון: 03-378833
מען למכתבים: שק דואר נעול ת"א 61999
תוכן המודעות על אחריות המפרסם בלבד זכויות ההדפסה שמורות

ומי לא בא? מרידור

ב„דף-הירוק" האחרון, כתבה רותי קדוש רשימה „ברווזית" תחת הכותרת „הדמוקרטיה משתוללת בעין-כרמל", בעניין בואו, כביכול, של דן מרידור, נסיך הליכוד „המתון והתרבותי", להרצאה במשק. אבל ביום ד' המיועד, לאחר ארוחת-הערב, לא סידרו התורנים את חדר-האוכל, לא בחצי גורן ולא ברבע, הכסאות נשארו כפי שהיו, לא הכינו קפה, או משהו קר, לא הגישו עוגיות מלוחות ולא מפולפלות, הציבור לא הגיע במסות ולא טיפין טיפין ולא המתין בסקרנות, אף לא באדישות, לנסיך מכוכב „ליכודון". הנסיך בכלל לא בא. אין לו מה לעשות?

אף אחד לא ידע ולא שמע שאירוע כה מסעיר עומד להתרחש במחוזנו. רק קוראי עיתונכם, שהם די רבים, הרימו גבות שואלות: „איזה חוג אינתיפאדה" יש בעין-כרמל? מי בכלל יודע על הקמתו? מה בכלל השימוש המופרז הזה במלה הזאת? הם הסניף המקומי של צעירי ההתקוממות בשטחים?

לדעתי, לצעירים בכלל לא איכפת אם בחוץ משתוללת שריפה גדולה ולא איכפת אם הערבים מנהלים את מלחמת הקיום שלהם. יתכן שזה רק רעיון שעבר במוחו הקודח של הבחור הטוב, צ'יקו בן-דב.

אבל הדמוקרטיה עדיין לא „משתוללת" עד כדי כך בעין-כרמל והיא ממלאת בקושי ספל קפה...

הגזמתם! יתכן שעוד יוזמן אלינו מישהו בולט מהמפלגות שרצות לכנסת, אבל מה שבטוח: יוזמן חבר מרכז התק"ם לשיחה על קפה ועוגיות, שתעסוק בעמדת הנהגת התנועה לגבי הבעיות הכלכליות שעוברות כעת על קיבוצי התק"ם.

כפי שאמרתי בהתחלה: ההר הוליד ברווז.

פ. קדרון
עין-כרמל

רותי קדוש מגיבה: אני משתתפת בצערם של חברים בעין-כרמל על שביקורו של הח"כ מרידור נמנע מהם, אך שמחה, לעומת זאת, שיש בכוחו של „הדף-הירוק" ללמד את חברי הקיבוץ על המתרחש, או העומד להתרחש, בביתם.

הגיהנום העירוני

בעיית העזרה לבנים עוזבים מחריפה ככל שמספר העוזבים גדל והולך.

הבעיה שאני רואה היא דווקא מכיוון הפוך, כלומר, היא איננה בעיה קיומית לבנים העוזבים אלא דווקא לקיבוץ שנשאר בלעדיהם.

הקיבוץ משקיע סכומי עתק בקליטת בניו, בבניין, בענפים, במפעלים ובשירותים השונים. בעזיבתם משאירים הבנים את הקיבוץ עם כל זה + חוב עתק לבנקים. במצב הזה, אינני מכיר אבסורד גדול מכך, שנדרש מהקיבוץ לעזור לבניו שעזבו, מעבר למה שמקובל עד עתה, כלומר, תקציב קיום של שישה חודשים.

מאחר שבעיית חוסר העבודה קיימת בארץ אך ורק לגבי אלה שאינם רוצים לעבוד, הרי שאין מקום לדאגה לגורלו של הבן העוזב, והיה ולמרות הכל, לא יצליח להסתדר בחוץ, הרי הבית הקיבוצי

והלבבות פתוחים לפניו בכל עת, בתקווה שכאשר ישובו הבנים נוכל לפטר את כל הפועלים השכירים שקלטנו במקומם בעת שעזבו.

התחלנו לשמוע בזמן האחרון גם על עזיבת הורים, כדי לקבל דמי עזיבה בסכומים גדולים, לטובת בניהם. אני מקווה כי הקיבוצים ישכילו להינצל ממלכודת המוות הזאת.

לסיכום, לדעתי, אין הקיבוץ חייב לבניו העוזבים יותר ממה שהוא מעניק להם כעת ולמבוגרים אני מייעץ לא ללכת שולל אחרי פיתויי הבנים, כי בחוץ חייהם יהיו גיהנום לעומת מה שיש להם בקיבוץ.

שלמה גבעוני
דן

עוול לי ולמשפחתי

ברצוני להסב את תשומת-לבכם לעוול שגרמתם לי ולמשפחתי, בציטוט לא מדוייק בכתבה על „בנים העוזבים את הקיבוץ".

נכון שיש לי 5 ילדים, 2 עזבו את הקיבוץ — מעולם לא ביקשו הלוואה.

2 בנים בנו את ביתם בקיבוצים אחרים, והבת הצעירה עדיין משרתת בצבא, בנח"ל.

חבל שאתם מונעים עצמכם מלהקשיב למרואיינים שלכם בדבריהם. גם העובדות יכולות להיות נושא לכתבה. אין צורך לתקן אותן, כדי שיתאימו למטרות שלכם.

בציפיה להמשך עבודה משותפת.

שריטה סינה
מרכזת ו. חברה/תק"ם

חוסר דיוק

אינני מתכוון ומתיימר להתווכח עם רגשות, הרגשות, תיסכולים ומחשבות, אלא רק לתקן אי דיוקים, הגובלים בהשמצה, המופיעים בכתבה „לפני הכל אמא" („הדף-הירוק", 251).

ברצוני להדגיש את העובדות הבאות:

א. במסרה תקנון לומדים מסודר. נוהל יציאת חברים ללימודים מתבצע אך ורק עפ"י התקנון.

ב. גם במצבנו הכלכלי הקשה לא הקטנו את מספר הלומדים, למרות כל הצמצומים בכל מגזרי הצריכה האחרים.

ג. 25% מהלומדים במסרה הם צעירים עד גיל 26, עפ"י התקנון, וזאת ע"מ לאפשר לצעירינו לצאת ללמוד.

ד. במקרה המדובר, עדיין לא הגיע תורו של אייל מור לצאת ללימודים. אין ספק שהיום היה יכול אייל להיות לקראת סיום לימודיו, עפ"י חוק וסדר.

ה. מוחה אני נמרצות על הטענות בכתבה, שבמסרה אין תקנון לימודים מסודר, שיש סחבת של „לך ושוב" וכדומה. תשוקתו הגדולה ללימודים של אייל יצרה מצב, שעד היום לא הגיע אל ספסל הלימודים וחבל.

ו. ברצוני להדגיש, כי בני גילו של אייל במסרה, שרצו ללמוד, עומדים היום בפני סיום לימודיהם.

ז. העובדות מצביעות, שעם שחרור הבנים מהצבא, גוזלים שנת החופש והטיול ברחבי העולם זמן ניכר ולכן תקופה של הישארות בקיבוץ ועבודה בבית הם תנאי הכרחי, לדעתנו, לפני המשך הדרך והיציאה ללימודים.

ח. אינני מבין הגדרה כמו „גועל-נפש", המצוטטת בכתבה. האם משק, שעובד עפ"י תקנון מסודר, מתנהג ב„גועל-נפש"? במה אשמים המוסדות?

ט. חוסר הדיוקים ועיוות העובדות מרגיז עוד יותר, מכיוון שאחיו של אייל שהו במסרה, בתקופות אלו ואחרות וקיבלו גיבוי חברתי וכספי מושלם לאירועים חריגים שביצעו בתקופה הנ"ל (עידן, למשל, היה מעורב בתאונה חמורה; המשק עמד איתן מאחוריו, לטובת המשפחה, הן במימון והן בדברים אחרים). חבל שההורים והמשפחה שכחו את תרומת המשק. — ומה היתה תרומת הבנים?

י. אינני רוצה להתייחס להיבטים נוספים ומאמין שבשכלו הישר יבינם הקורא לבדו. אינני רוצה גם להתייחס לחוסר האמת בעובדות לגבי השיפוצים והמצבה, אלא רק להביע את צערי הרב, [כ]חבר קיבוץ וממלא-תפקיד, שכתבה בנושא הנ"ל התפרסמה ללא זכות תגובה לנציגיו הרשמיים של המשק.

[כ]לי תקווה שתגובתי, אכן, תפורסם במלואה ולא תיגנז אי-שם.

בברכת שנה טובה
איליק רוזינסקי
מרכז המשק, מסרה

גרמתם בושה גדולה

[נדה]מים ומזועזעים היינו למקרא הכתבה על [הו]רים שבניהם עזבו את הקיבוץ.

[ב]אנו להביע את מצוקתנו האמיתית ונמצאנו [יור]קים לתוך הבאר שממנה אנו לוגמים יום יום. הלא כך פני הדברים!

אננו יודעים מאין שאב העורך את כל „המידע" [ע]לינו, המופיע בחלקה הראשון של הכתבה, אבל [אנ]י (אלכס) לא נשאלתי על כך וגם בקיבוץ לא [...].

[וכ]יצד הסתכנתם לחשוב, שבכמה שורות [...], מלאות אי דיוקים, תצליחו לתאר נאמנה [...] עדינה של חיים בצוותא, שפרושים על שנים [...] ואורגים בתוכם שמחות ועצב, הצלחות [...], עליות ומורדות, חברות וקשרי דם. כיצד [...]?

[...] סרבנו להתייחס לכל אותן נקודות [...] הכותבים ושלא מצאנו בהן שום קשר או [...] לנושא הכתבה. האם אין הנושא של מצוקת [הו]רים שבניהם עזבו קשה וחריף דיו בכדי לענות [על] ציפיותיכם העיתונאיות?

[...] חרו לנו המלים ששמתם בפינו כמו: [„גועל] נפש", „גרחה כלך ושוב" וכיוצא באלה, שלא [...] את דל שפתינו.

[...] חברים, גם אנו מלאי ביקורת על [...] כיום בחצר הקיבוצית, אבל מעולם וגם [...] זו, לא העלינו בדעתנו לעשות זאת בצורה [...] על ידיכם ובוודאי לא מעל דפי עיתון [...].

[...] ועדה גרמתם לנו בושה גדולה

[...] קיבוץ שלם והעיקר — פגעתם ללא [...] בנושא החשוב באמת שאותו התיימרתם [...] בכתבה.

[...], „הצלחתכם העיתונאית" מהווה כרגע [...] על מרורת מצוקתנו ואנו מצרים על הרגע שנענינו לפנייתכם להשתתף בכתבה.

את סליל ההקלטה של הראיון עמנו העברנו למזכירות מסרה להמשך הטיפול.

אלכס ונגה מור
מסרה

רונית ואיצי מגיבים

א. השיחה בין נוגה ואלכס מור לבינינו הוקלטה, כולה, כך שמאחורי כל מה שפורסם עומד סרט הקלטה. נקודה.

יתרה מזאת, במהלך השיחה עם הזוג מור, שהתנהלה, אגב, באווירה מצויינת, הועלו על-ידי נוגה ואלכס מספר נושאים רגישים שהחלטנו, לאחר שיקול דעת, שלא לפרסמם היות שהערכנו שתרומתם לכתבה לא תהיה שקולה כנגד עוגמת הנפש והצער שהם עלולים לגרום לנוגעים בדבר, או כפי שנכתב במכתב: „(יהיו בבחינת יריקה) לתוך הבאר שממנה אנו לוגמים יום יום..."

ב. המכתב של נוגה ואלכס — אנחנו יודעים — נכתב מתוך מצוקה קשה (החצר של מסרה לא אהבה, בלשון המעטה, את הפרסום) וסערת רגשות — ובקונטקסט הזה יש לראות אותו.

ג. צר לנו שאמינותנו ורצוננו הטוב הם קורבנות המצוקה והסערה.

לסיום, איננו חוזרים בנו מאף מלה, ביטוי והגדרה כפי שהובאו בכתבה.

איצי ברתנא
רונית יהל

תרומה בלא תמורה

מכתב גלוי לחברי קיבוץ כפר-בלום.

שלושה מחברי קיבוץ כפר-בלום — גזבר, מדריך-טניס ורכז-הספורט — פנו לקבלן בן-ציון שוורץ לחדש את הציפוי במגרש הטניס של קיבוצם. „עליך לדעת", הבטיחו, „שגוף גדול, העוסק בטניס, ישלם לך חלק מהסכום, כיוון שהוא חייב לנו כסף רב ודרך ציפוי המגרש ישולם לנו חלק מהסכום". לאחר שבדק בן-ציון במה המדובר, הסתבר שהמגרש זקוק לא רק לחידוש, אלא גם לציפוי מחדש ועוד כהנה וכהנה. כשדיווח על כך הקבלן לחברים, אמרו מיד: „אין בעיה, אנו נשלם את ההפרש בין החידוש לציפוי המלא."

לאור זאת, ניגש בן-ציון למלאכה במרץ וסיים אותה לשביעות רצונם של הנוגעים בדבר.

לאחר מספר ימים נשלחה, כמקובל, חשבונית-מס על ההפרש בסכום, כפי שסוכם, לגזבר כפר-בלום. כאן הפכו לפתע שלושת החברים את עורם: „לא היה ולא נברא, אין אנו חייבים בתשלום" (הם לא התכחשו לכך שמישהו חייב, אך לא הם). לדבריהם, אותו גוף ספורטיבי, אשר עימו הם מסוכסכים, הוא זה שחייב בכל התשלום עבור הציפוי, ועל הקבלן בן-ציון לגשת אליו, לריב את ריב הקיבוץ ולתבוע ממנו את התשלום („הוא לא שילם לנו, ואנו לא נשלם לך").

אם ישנם ביניכם, חברי כפר-בלום, אשר אינם שלמים עם המעשה, אנא, דברו עם הגזבר, שישלם את החוב לפי שורת הדין.

בכבוד רב
בן-ציון שוורץ
רעננה

ארבעים שנות פרזיטיות

גדעון ספירו („הדף-הירוק", 23/8) בונה את הצידוק לפטור משירות צבאי של אברכי הישיבות על זכרונו הקצר של הקורא. כאילו הנימוק היחיד לפטור נבע מסירובם של אברכי המשי עדיני הנפש „לקחת חלק בדיכוי אכזרי של התקוממות עם נגד כובשו", וכך „אף תלמיד ישיבה לא עקר עין תינוקת ברצועת עזה".

לטעון טענה כזו הרי זה כמו לירות אל לוח חלק, ואח"כ לצייר עיגולי-מטרה מסביב לנקודת הפגיעה. והרי באותה טענה עצמה אפשר להצדיק גם את היורדים, הנושרים או המתבוללים בעם ולומר: „כמה טוב שלא הייתם עמנו כל שנות המדינה, ולא נאלצתם — זה 40 שנה — לעקור עיני תינוקות ברצועת עזה"! או — כמה נפלאים אתם ביושרכם ובהגינותכם וביפי נפשכם שלא הייתם כאן עמנו ושלא דבק בכם (כלשונו של ספירו) „פשע ההפצצות האכזריות של ישראל על ביירות, שהביאו להריגתם ופציעתם של עשרות אלפי אזרחים חפים מפשע"!

לייחס לאברכי הישיבות בדיעבד כוונות להן כלל לא התכוונו ולספק להם, בעקבות 8 חודשי אינתיפאדה, ואפילו ארבע-וחמש שנים מאז מלחמת לבנון — צידוק שלאחר מעשה על 40 (!) שנות פרזיטיות — זה זלזול גמור לא רק בזכרונו של עם

ישראל, אלא גם באינטליגנציה שלו.

ספירו אינו מוכן לתת לעובדות לשבש לו את כתב הסניגוריה הנלהב שלו: מחלקן של העובדות הוא פשוט מתעלם, כגון מן העובדה שגם מלחמת יום כיפור — שהיתה מלחמת מגן לכל הדעות — לא הוציאה „חתן מחדרו וכלה מחופתה" ולא שכנעה יפי-נפש אלה להגן על עצמם ועל בני משפחותיהם מפני התוקף. עובדות אחרות הוא סתם מסרס, כגון זו, ש„זכות" ההשתמטות מנוצלת לא רק מטעמים הומניטריים (ואפילו הם אינם צבועים עד כדי לטעון כך!) ולא רק למי ש„תורתו אומנותו", אלא גם לסתם פחדנים ומשתמטים: לאחרונה התפרסם מטעם משרד החינוך, שפחות ממחצית (כ-9000 בלבד מתוך 20,000) משתמטי צה"ל אכן לומדים בישיבות; את כל הנותרים, למעלה מ-10,000 איש, פשוט אין ניתן לאתר! גם שקרים מוכן ספירו לבלוע, ובלבד שיעלו בקנה אחד עם התיאוריה שלו! והרי לו היו בחורי הישיבות ובתולות הקודש נרתמים לשירות לאומי — כולם ללא יוצא מן הכלל — משרתים כאלונקאים או כבחי-עזר סיעודי תחת שירות בשטחים, לא היתה קמה זעקה נגדם!

האמנם הפטור של בני הישיבות „הישג חשוב בתחום זכויות האזרח" הוא, כדברי ספירו? כיצד יסביר, איפוא, את השתתפותם הפעילה ביידוי אבנים בשכונות, בהצתת תחנות אוטובוסים או פיצוץ דוכנים למכירת עיתונים חילוניים? ופרעות שפרעו בערבים אברכי העיר העתיקה בירושלים — כלום גם זה הישג חשוב בתחום זכויות האזרח? ואז לו במקום כל אלה היו מפנים מרצם — לצד הלימוד — לעבודה יצרנית בחקלאות, בבנייה או בתעשייה, לא היו נדחקים לעמדות אפולוגטיקה וממילא לא היו נזקקים כלל לסניגור מסוגו של גדעון ספירו.

ולבסוף — אם בכוונות עדיף בעיניו של ספירו שבנו בן העשר „יחזור בתשובה בישיבה חרדית, ובלבד שלא יהפך לקלגס בשירותם של מדכאי חירויות האדם" — מוטב שישלחנו שמה כבר עתה, שכן, מבטיחה אני לו נאמנה, שגם בעוד שמונה שנים יוסיף צה"ל לעמוד על משמר הגנת העם והמדינה, יוסיף להלחם במכחישיו מבית של טוהר הנשק, וימשיך לבער את נגע העריצות שרבץ בשורותיו. הוא יעשה זאת, אמנם, תוך לבישתם בגאווה של מדי-מגן ולא בגדי שחור על גרבונים לבנים, קפוטות וסטריימלים עשויים מזנבות שועלי רוסיה, ותוך ביצור עקרונות השוויון גם בחובות ולא רק בזכויות בלבד. גם שוויון ולא רק חופש-דת הוא עקרון שיש להלחם עליו, מר ספירו!

ד"ר צופיה מלר
ת"א

לכבוד קיבוץ שמיר

אני אסיר תודה על הכתבה והצילום המתייחסים אלי (גליון 251). אבקש רק להבהיר ולתקן:

(א) החבר אשר הופיע ביום שבת ההוא, בארוחת-צהריים, בחדר האוכל של קיבוץ שמיר, לא היה ואיננו חבר קיבוץ שמיר, אלא חבר קיבוץ בסביבה. לכבוד קיבוץ שמיר וחבריו הנני חייב להבהיר זאת.

(ב) לא בית-אריזה אלא בית-אריגה. יהי המפעל ובו מקום עבודתי.

(ג) בשביתת הרופאים ההיא, ביקשו מאיתנו לעבוד בתורנות ביקור (!!!) ליורית ולא ש.ח. ככל הזכור לי, זה היה ב-1978.

הרי שזה, הכיתוב נאמן לי, ולשיחה שהיתה בינינו.

נריב לוין
מצובה

אדום אחיד

מה פירוש הכותרת הצינית „המערך ינצח בגדול ב... מעין-ברוך"? האם מי שפירסם זאת מכיקש חצי צער ואפילו צער או סניים „שמאלית" במפלגת העבודה?

מקווה אני שתסלחו לי על מוצאי בגרמניה („אה, גרמניה" — פזמון ידוע. „רוצה להשוות אותנו עם הגרמנים?"), אך עובדה היא שגם שם היו גם כן מפלגות „שמאליות של ממש", שלחמו עד הרגע האחרון נגד הסוציאל-דמוקרטים „המקוללים" — עד לעליית היטלר לשלטון — ועד מוצה כל ה„זרמים" השונים נפגשו במחנות הריכוז והדם שזרם מפצעיהם, אחרי המכות האכזריות שספגו שם, היה בצבע אדום אחיד לגמרי, בלי גוונים וגוני-גוונים...

אך, כאמור, „מי ישווה זאת עם המצב בארץ, פה לא גרמניה"!. האם כה בטוחים אנו שאין בארץ גורמים המשתוקקים „לגמור סוף-סוף חשבון עם הפינאניקים האלה והדומיהם"?

שאלה: האם לא הגיע הזמן, שכל הגורמים השפויים בדעתם בארץ הזו יעשו יד אחת נגד נחשול הבורות השוביניסטית המתקרב ומאיים על עצם קיומנו כמדינה יהודית?

יהודה שטיינבך
נצרת-עילית

סטריאו פלוס
לאור שרגא בסטריאו
אולם התצוגה הגדול ביותר בארץ
המבחר הגדול ביותר בארץ
WESTRA
הרמקול הגרמני היחיד
עם 6 שנות אחריות!
S×6 — 2×6½" = 75W
S×100 — 2×10" = 100W
S×400 — 2×10" = 100W
S×500 — 2×10" = 150W
KEF
חדש!
רמקולי האיכות מאנגליה
בתצוגת כל הדגמים
הספקה מיידית
5 שנים אחריות
סטריאו פלוס
רחוב אידלסון 7, פינת בן-יהודה 9, תל-אביב, 63906. טלפון: 03-656027

סטריאו שירי
04-671273/4, הרצל 59 חיפה
מציעה:
חגיגות קיץ!
מבצע מערכות סטריאו 1988/89
YAMAHA, TEAC, ROTEL, AIWA, KENWOOD,
LENCO, NIKKO, JVC, SANYO, SHERWOOD...
רמקולים:
JBL, WHARFEDLE, JAMO, KEF, WEST'RA
ציוד הגברה ותאורה מקצועית
מגברי הספק, מיקסרים, מיקרופונים לתקליטנים
ציוד לאולמות, חדרי אוכל, דיסקוטקים ומוסיקת רקע!
יבוא רמקולים FANE פאר התוצרת האנגלית

גלריה פריים
הרצליה, רח' סוקולוב 1, טלפונים: 052-83626, 81859
עבודות מיסגור אמנותיות:
★ עץ ★ עץ מצופה אלומיניום ★ אלומיניום ★ פספרטו
★ מרי לואיז ★ הדבקת תמונות ופוסטרים ★ מראות
ממוסגרות באלומיניום ובעץ ★ מתיחת בדים למיסגור
קיימת גלריה ובה תערוכות משתנות בהם תמצאו:
★ ציורי שמן ★ מים ★ ליטוגרפיות ★ הדפסים ★
פוסטרים ★ ציורי משי — ממיטב האמנים בארץ ובעולם
הגלריה מציעה הצגת יצירות לאמנים מתחילים בתנאים נוחים!
הנחות מיוחדות — לחברי קיבוצים ומושבים
וברכת שנה טובה לכל לקוחותינו

אני הייתי ביניכם כמו צמח בר

„למרות שבמשך כמה שנים טובות, נידיתי את התחושה הזו ואפילו התגוננתי בפניה, כשאמרתי לעצמי שאני תוצר אורבני טהור, אני יודעת היום שלרקע הקיבוצי שלי יש השפעה חזקה מאד על האמנות שלי. גם אם יגידו אלה שמנתחים את שירי, שסי היא בהחלט תוצר עירוני, שהשירים שלה הם על העיר, על הליכלוך, על הבלגנים, על האבטלה, על המועקות והבדידות, למרות כל זה, כשאני מנתחת את הדברים אני מגלה שהם תוצאה של תחושות, שזורמות מהעבר הקיבוצי שלי ומועברות אל העיר.

אני לא יכולה להתחלק עם אף אחד בחוויות שהיו לי בקיבוץ. הן היו חזקות כל כך, עד שהן אינן נשכחות ממני. זה השפיע עלי בכתיבה, בהתנהגות ובלבוש. זה מצחיק להגיד, אבל משהו מהשומר־הצעיר דבק בי מאד. אני לא יודעת אם שמת לב, אבל אני אפילו לבושה עדיין ברוח התנועה. עם כל מה שאומרים על הפרובוקטיביות בלבוש, לא תראה אותי לעולם עם יותר מאשר ברמודה או ג'ינס או טריקו בהופעות שלי. ואם ז'קט — אז רק ז'קט פועלים. בהופעות שלי, כשאני מנגנת במפוחית פה ובקהל אומרים: היא מזכירה זמרות אנגליות. אז אני אומרת: תלכו כמה שנים אחורה ותדעו, שזה בא מהטיולים של השומר־הצעיר. זה בא מזה שישבנו ליד מדורה ואבא הביא מפוחית ללוות את השירה וכך התחלתי לנגן על מפוחית. לא למדתי, פשוט התחלתי לנגן. כשאומרים שאני מנגנת כמו זמרת מחו"ל זה מראה עד כמה לא מאמינים באפשרות של הזנה אמנותית שמקורה בקיבוץ. עד כדי כך קיימת התחושה הסטריאו־טיפית, שהקיבוץ הוא קצת אחורה בדברים האלה.

מה שעוד דבק בי מהקיבוץ, זו מין חריצות. אני זוכרת איך שתמיד זה עורר התמרמרות, ולא רק אצלי, אלא גם אצל עוד בנות מקבוצת „אורנים" ואחר כך „אלונים", שרצינו תמיד שכל הבנים יעזרו בנקיון, או על אותן בנות, שהיו מתחמקות מגיוסים, כי היתה להם „אלרגיה לעלי הסלק". תמיד היו חריגים שהיו מתחמקים ואני תמיד רציתי שכולם ינקו את הבית. וכך עד היום. אצלנו בלהקה, למרות שאני הזמרת, תמיד אני עושה לכולם את הקפה, או דואגת כאשר חסר משהו. אם צריך לגהץ אני המגהצת. יש בי איזה משהו של „לעשות לכולם", שדבק בי משם. ואל תבין אותי לא נכון: אני לא מקטרת, להיפך, אני מאושרת שזכיתי להדבק ב„מחלה" הזו. היא בעזרתי כל יום בחיי.

אבל, כמו שאמרתי בהתחלה, שנים רבות הרחקתי את העבר הקיבוצי שלי ואת ההערכה ליו. זו היתה תקופה קשה מאד עבורי, שהיתה בה התמרדות נגד הקיבוץ. היום אני יודעת, שבכדי לקחת איתי את הדברים היפים שיש בקיבוץ, הייתי חייבת להתמרד. והיתה לי סיבה אישית מאד. כילדה קטנה, הייתי קצת מוזרה ומיוחדת, החברה הקיבוצית, לפחות אצלנו בבית־אלפא (תראה איך שאמרתי — אצלנו), לא ידעה לעכל את זה. הייתי ילדה בת חמש, וכל הקבוצה נידתה אותי והילדים המציאו לי שמות גנאי. הדבר הזה זכור לי מאד מאד חזק. נידו אותי בגלל השוני, בגלל החריגות. היתה לי תכונה לטייל לבד ליד הבריכה או לשבת ליד העץ ולקרוא ספר, וכל הזמן היה להם משהו כדי לצחוק עלי.

כשהגעתי לגיל שש, אבא עזב את הקיבוץ. אחר כך נודע לי שזה בגלל שלא התאקלם מבחינה אמנותית. לא היתה לו אפשרות לעסוק באמנות שלו. הצריף עם כל התווים שלו נשרף. עד היום לא יודעים אם זו היתה הצתה או שריפה מקרית. אבא לא אמר שהוא עוזב בגללי. הוא אמר: נוסעים, כי אבא רוצה לעשות קריירה בחו"ל, מה שבאמת היה נכון. ואנחנו נסענו.

שש שנים הייתי בחו"ל, בצרפת ובאנגליה. אחותי ואני נתקלנו בתופעות של התנהגות לא יפה כלפינו. בעיקר באנגליה, ששם אין טיפת התייחסות למי שאינו מהגזע שלהם. הם ירדו עלי נון סטופ. ואז התחלתי לחזור ולהתגעגע לקיבוץ. פיתחתי השקפה, שהגיהנום מצוי בחוץ לארץ וגן העדן בקיבוץ. סיגלתי לעצמי איזה דגם של זכרונות על הימים הטובים, כשאכלנו אבטיחים על הדשא, כדי להגן עלי מהזכרונות הקשים. פתאום רציתי נורא לחזור, וערב אחד, בלונדון, נכנסתי לחדר העבודה של אבי וגוללתי בפניו את תחושת האובדן שאני מצויה בה וביקשתי ממנו לעזור לי להחליט. הוא טען שצריך להעביר אותי לבית ספר אחר, אבל אמא התערבה בשיחה ואמרה שזה לא בית הספר, אלא שסי כבר הרבה זמן רוצה לחזור למשק, ולמה שלא נלך לקראתה ונשלח אותה כילדת חוץ לבית־אלפא. כשאנחנו נחזור היא כבר תהיה במצב שתוכל להחליט אם להישאר ילדת חוץ או לא. אבא קיבל את ההצעה ויום בהיר אחד, אני נוחתת בקבוצה בדיוק בשלב שהם עוברים למוסד החינוכי, בכיתה ז'.

הגעתי לקיבוץ ופתאום גיליתי, שבאותה הדרך שלא קיבלו אותי כשהייתי קטנה, לא מקבלים אותי גם עכשיו. שוב החל לעבור עלי אותו סיוט. אמנם החברים קיבלו אותי מאד יפה, אבל חברת הילדים בקיבוץ יכולה להיות דבר קטלני ובעלת כוח שקשה לתאר. אני הגעתי אליהם, ילדה קטנה, עם ג'ינס וטלאים וטריקו, ועם ווקמן וכל מיני זמרים. כבר אז נמשכתי מאד לרוק. בלונדון כבר הלכתי לראות את דויד בואי וקליף ריצ'ארד, ועוד כל מיני דברים שהיו באופנה. הגעתי למקום, שהדבר האחרון ששמעו בו היה — חוה אלברשטיין. אני מאד רציתי לשתף את הבנות מהחדר, אבל גיליתי שמתחילה להתרקם נגדי סגירות וגם התחלתי לשמוע: שתחזור ללונדון! לא צריכים אותה פה!

אתה לא יכול לתאר לך הרגשה רעה מזו. שם זורקים אותך כי אתה יהודי ופה, במקום שנולדת, במקום שבו השורשים שלך ושבו אתה רוצה להישאר אומרים לך: לך! אתה שונה מאיתנו, אתה מאיים, אתה מפריע לנו. אני כל כך הזדעזעתי ובכיתי נורא בלילות. אני זוכרת שנוסף על כך

סי הימן, זמרת, ילידת קיבוץ בית־אלפא

התגעגעתי מאוד להורי, אבל לא העזתי לספר להם מה עובר עלי. תאר לך שהייתי כותבת מכתבים ומתארת כמה נפלא לי בקיבוץ, בזמן שהתחלתי להבין, שהחברה שבה נולדתי פשוט פולטת אותי ולא רוצה לקבל אותי. שוב התחילו להמציא לי שמות גנאי, והפעם על בסיס המבטא האנגלי שעוד היה לי בהתחלה. הייתי פשוט ילדה מבולבלת מכל מה שעבר עליה בשש השנים בחו"ל, וזה היה עבורם נושא ללעג. הכי בעולם רציתי להשתלב חזרה בקבוצה, אבל הם לא נתנו לי. זה הדבר, בעצם, שהוביל אותי להתחיל לנגן.

הייתי כל כך בודדה שפשוט הייתי חייבת לנגן. ביקשתי ללמוד אצל גלילה ריבנר בקיבוץ מרחביה, והמפגש עם האשה הזו היה בשבילי דבר נפלא. קודם כל היא קיבלה אותי. היא גם מהר מאד הבינה, שנגנית קלאסית לא הולכת לצאת לה ממני והיא השכילה לקחת אותי לפופ ולג'אז. הנגינה הפכה אצלי לאובססיה. הייתי באה למשק, לוקחת את התיק, רצה לצריף בקצה המוסד ומנגנת עד הערב. פחדתי לעבור ליד הכיתה כי שם היו צוחקים עלי, וכך לאט לאט הפכתי לילדה מסוגרת מאד.

אמנם היו לי הורים מאמצים נפלאים, אבל ערימה של ילדים רעים, שלא מצליחים לקבל אדם שהוא קצת שונה מהם, שברה אותי לחתיכות. בסוף כיתה י' כבר הייתי מקוצצת לחלוטין. עוד ניסיתי לקנות את אהדת החבר'ה על ידי ארגון של ערבי תרבות, אבל הילדים המשיכו וצחקו עלי. התחלתי להרגיש שאני מתחילה למות ולהיעלם. לא הצלחתי להתרכז בלימודים והכל הפך עבורי לסיוט. זהו סיפור עצוב מאד. לא סיפרתי אותו עוד אף פעם וזה דבר שלא יודעים עלי.

בחופש הגדול, כאשר יצאו כל הילדים לקייטנה, אני מצאתי תירוצים לא לצאת, כי ידעתי שהקייטנה עולה הרבה כסף והורי היו אז במצוקה כלכלית. מצאתי בעיתון מודעה, שמחפשים מדריכים לקייטנת אקי"ם ופניתי. הם קיבלו אותי ובצורה יוצאת מהכלל: פתאום נחשפתי לאנשים שאהבו אותי. בסוף הקייטנה, כשחזרתי לקיבוץ, הבנתי שאני ברפיציט של שלוש וחצי שנים. אני גמורה מהסיפור הזה של הקיבוץ. עכשיו, בת 16, החלטתי שזהו, אני הולכת. לאן — לא יודעת, אבל לא נשארת בקיבוץ. לא היה לי עם מי להתייעץ, הייתי מלאה בכעסים ואף אחד לא ניסה לעצור אותי. הלוואי שמישהו היה עומד שם בשער ואומר: אנחנו לא נותנים לך ללכת, את בת משק: הם התגלו כחברה כל כך חלשה.

לא הודעתי כלום למשק ולקבוצה, רק השארתי מכתב ועזבתי. הפרידה היתה לי מאד קשה ואני … כאילו שברתי. לא גמרתי עד הסוף את … לא הגעתי אתם לצבא ולא הגעתי ליום, … נורא חיכינו לו, להיות החיילים של …, כאשר כולנו נעלה עם המדים. רגע לפני סוף המחזור סיימתי.

הגעתי לירושלים באמצע הקיץ, לדירה שהיתה … להורי, כשהתחילו הלימודים הצטרפתי … ספר אקסטרני, אבל לא החזקתי מעמד. … לי שהדרמה הלימודית הקיבוצית היתה … מזו שבעיר. למרות שבקיבוץ הייתי … טובה, לא הצלחתי לעמוד בקצב ונשרתי. … בגיל שבע־עשרה. הייתי צעירה מאד, … לא חוזרת, והייתי חייל בודד. למרות שהיה … שלי, התחלתי פתאום להתגעגע … חזקתי ודחקתי את הגעגועים, עד שיום … לבקר בקיבוץ. כל החבר'ה שלי עוד … ואני הייתי כבר חיילת. נסעתי לקיבוץ … לבקר אותם ואני זוכרת, שהיתה שתיקה … נדמה לי שאחרי השנה הזו הם הבינו שהם … ילדה, שלא נתנו לה להתאקלם … ואולי גם היו שם יסורי מצפון שבגללם סי … ואני זוכרת שהרגשתי שבשבילי זה אבוד … לא יכולה לחזור אליהם. פתאום הרגשתי איזה … פתאום אהבתי נורא את זה שאני חוזרת … העירה ומחליטה לאיזה סרט ולאיזה פאב … הולכת, והתחלתי לחגוג. התחלתי להימשך … קטנות של זמרים. התחלתי לחזור אל … במשך ארבע שנים דחסו אותי לתוך קופסה, … על כל הדברים שאני אוהבת, רק כדי … מקובלת.

… מקלידים לגיטרה. התחלתי לקחת … פיתוח קול, ולאט לאט הגיע הצבא לסיומו. … התחילו להגיע אלי שביבי אינפורמציה …: על נוגה שהתחתנה, על מיכל שנסעה … ועוד. פתאום, אחרי שנים, הבנות מהכיתה … ליצור איתי קשר. נורא מוזר. ואני … שאחד הדברים היפים שקרו לי, הוא זה, … לקשר הזה. אם הייתי דוחה אותו הכל היה … שהיה. נורא הבנתי שגם … התחילו … בעיה הן היו. פתאום התחילו להגיע … סי, את בתל־אביב, אולי את יכולה לעזור … ויזה וכו'. לאט לאט התחילה להתלקט … של בנות שקשה להן בקיבוץ. עשינו מפגש בבית קפה והתחילה התכתבות בינינו. תאר לך, בגיל עשרים ושש פתאום מתחילים בהתכתבויות. פתאום הן הבינו שאני בן־אדם ותמיד הייתי.

„באותה הופעה, מול הקהל של חפציבה ובית־אלפא, הדליקו נרות וכששרתי את „כמו צמח בר" צעק מישהו: זה לא נכון, את מעולם לא הלכת, את איתנו. אני כבר נזלתי מכל הכיוונים ואיכשהו צעקתי בחזרה במיקרופון: אז איפה הייתם כשהייתי זקוקה לכם? והאיש צעק בחזרה: אנחנו היינו, אבל את פשוט לא ידעת. זה כבר היה יותר מדי בשבילי ואמרתי, טוב, עוברים לשיר הבא. ככה נסגר המעגל."

בדצמבר השנה, האמרגנית שלי ניגשה אלי ואמרה: יש לי בשבילך הפתעה ואני לא יודעת איך תקבלי את זה. הקיבוץ שלך רוצה לקנות הופעה, ואני רוצה לשאול אותך אם את מסכימה? אמרתי לה: אני לא מוכנה. אני לא באה להופיע בבית־אלפא. הם לא צריכים לקנות הופעה. אמרתי לה שאני לא יכולה להופיע שם ושזה יהרוס אותי. אני לא מסוגלת לבוא לחדר־האוכל, שכל החיים הלכתי לאורך הקירות שלו ובפינות, שלא יראו אותי, ופתאום לעלות שם על הבמה ולשיר. בסוף היא הציעה, תלכי לחפציבה ושבית־אלפא יבואו לראות.

בחפציבה יש אולם ענק, ושני המשקים הסכימו ביניהם על קניה משותפת של ההופעה, וכל בית־אלפא באו לחפציבה. ואיזו קבלת פנים זו היתה. בדיוק יצא אז השיר שלי „כמו צמח בר" ברדיו, וכשאני שרה: „זה שאהב אותי ישוב אל שרותיכם מן המדבר, והוא יבין שהייתי ביניכם כמו צמח בר" — זה לא מקרה. זה עונה בדיוק על המקרה שלי. השיר הזה אינו מדבר על שרות, אלא הוא מדבר על הכאב. על: למה פלטתם אותי מביניכם? למה לא נתתם לי להישאר? אני כל כך רציתי להיות ביניכם, למה נתתם לי ללכת, כך שיותר אינני יכולה לחזור?

לא מזמן אבא גילה לי, שאת המנגינה ל„כמו צמח בר" הוא כתב אמנם בלונדון, אבל הוא ינק מהאווירה של אותן השנים שהייתי בקיבוץ, והנה אני שרה אותו בקיבוצים.

באותו הערב, כל הקהל הדליק נרות, וכששרתי את „כמו צמח בר" מישהו מהקהל צעק: זה לא נכון, את אף פעם לא הלכת, את איתנו אני כבר נזלתי שם מכל הכיוונים, ואיכשהו צעקתי בחזרה במיקרופון: אז איפה הייתם כשהייתי צריכה אתכם? ואז הוא צעק בחזרה: אנחנו היינו, אבל את פשוט לא ידעת: זה כבר היה יותר מדי לרגש שלי ואמרתי: טוב, עוברים לשיר הבא. ככה נסגר המעגל שלי.

ואני כבר לא יכולה לחזור, אם כי היום בבית־אלפא גאים שסי היתה בקיבוץ. אני רק יכולה לקחת משם את מה שבנה אותי, את החריצות ואת הנורמליות ואת השפיות. היום אני מייצגת זרם חברתי, זרם שמביע את עצמו, זרם של זמרות יוצרות, אפילו הייתי אומרת — סוציאליסטיות. לדוגמא השיר „עולם תעשייתי". זהו שיר חדש מתוך האלבום השני שלי. השיר מחולק לשלושה פרקים והוא עוסק בתיאור עולם תעשייתי של פועלים ופועלות ושל הבוסים שלהם, על איך שהם מובלים לעבודה ואיך הם מותורים לקוביות של בת־ים, על המצב העצוב, שאפילו אין כנגד מה ומי למרוד, אין במי לבחור ואין במי לבגוד. הגיבור המקומי שבחרנו בו הוא קטן, אין לו כוח, ומשום שהוא חלש, אין לי „פייר פייט" איתו. יש בשיר מין השלמה שיש בה עצב, אבל גם משהו סלחני ומאד אוהב. בפרק האחרון הוצאתי את זה מהפוליטיקה והחזרתי את השיר אל המעגל המשפחתי, בתחושה שיש לנו רק כיוון אחד ולכן אנחנו בוחרים שלא לחיות לבד: עולם תעשייתי, שש בבוקר, / פועלים, פועלות, ארונים ומשרתות / הולכים לעבודה שורה אחר שורה / כי אף פעם לא היה להם בעצם במי לבגוד. / היה להם גיבור לאומי קטן מאד / ואני חושבת על משהו טוב...

‟

שוויון ערך האדם המת

„תנועתנו אבלה בימים אלה על פטירתו של זרובבל... מהמעולים שבבני הדור השני של התנועה הקיבוצית", — קראנו בגליון „קיבוץ" את דברי ידלין.

ובכן, אני אינני איש התנועה הקיבוצית, נכון לעכשיו, אך אם הייתי כזה, הייתי אומר:

„אני, הח"מ, יוסף חרמוני (ויטנברג), הקטן בבני „התנועה זה אני", וחותם בשם עשרות אלפי נתיניו על שטר־אבלות על מות „אחד מהיפים והטובים בבניה של התנועה". החתימה על השטר הזה מפקיעה את אבלו — הכן, אני משוכנע — מתחום החסיון וההליכה על בהונות שמאהיל המת על המבכים אותו. כי משבא ידלין ומנקז את אבלם של עשרות אלפי התק"מאים — ללא ששאל אותם, ללא שהציב מד־אבל במקומותיהם — אל שלהבתו של „אחד מהמעולים, הטובים והיפים", הוא שולל את שוויון ערכם של הנפטרים האחרים. אין מנוס מהגיונה המר של הקביעה הזו כיוון שחשבון סכום־האפס הוא אכזר ומדוייק: רימום ערכו של האחד הוא פיחות ערכו של זולתו.

וידלין, אכן, קורא „לנצור בזכרון הקולקטיבי את דמותם של הטובים והיפים". קרי, לשכוח את האחרים, כיוון ששם, במרומי הור הפירמידה של הזכרון־הציבורי־ארוך־הטווח, מצומצם המרחב.

אבל מי, מי, מי — למען השם — יקבע מי הם הטובים והיפים? ומי הם הטובים והיפים? האם הם השאולים וההיהונתנים שבחייהם ובמותם לא נפרדו מרובנוב וסוסיק? האם הם פלאחים גליליים מביאליסטוק, כמו עזרא משלי, למשל, שאיש לא שמע את שמעם ופרט למי ששמע את שמעם ואהבם ואוהבם גם היום, עשרים שנה לאחר מותם? האם הם משוררים רגישים, עזי־כנע, ישרי־דרך, כזרובבל? ואולי הם כאיזה בנימין ויטנברג־חרמוני אחר, שניספו ב־'43 והם בראשוני הפלוגה הימית של הפלמ"ח, טרם שזכו לשיר את שיר הפלמ"ח?

אחי־בנימין, לא אבל. את האבל, את השינקות־הגרון, הלב והנשימה, את היעתקות־המלים, אני מייעד — לכל הרוחות, הם תוקפים אותך ללא שהועדת אותם — לקרובים לי, לאהובים עלי. את מושאי נאומי ההספד הציבוריים שלא היכרתי, — לא היכרתי. ועל כן, אני אוהב אותם ואינני לא־אוהב אותם. ואינני אבל אותם.

מותם של צעירים וילדים, במלחמה או בלעדיה, מזעזע, מקומם, מראיב. אפשר אולי, לצורך המליצה, לומר כי הוא מאביל אותנו גם כשאיננו מכירים אותם. אך לומר כי „תנועתנו אבלה" על מותו של מי שהגיע לשיבה וזיקנה? — מאום אין באמירה כזו, מעבר לרמיסתו של האבל ורמיסת זכות הנמנים על התנועה הקיבוצית לנהוג את אבלם ליקיריהם שלהם ואליהם בלבד.

מה יפה יותר ואנושי יותר, בהקשר הזה, מהבעת תחושה של אבידה אישית על מות זרובבל, משחר חניך העמק, או על פטירתו של יוסלה, נוטע גלילי, יליד ורשה, איש גינון מתונן. אך ידלין, בתוקף איזה קוד מוכ"לאי של התנשאויות גדולות, חש כי ואם הם אריאל רנן, אנשים שדרכם עצבאית וראייתם חריפה וגופם בוכה? האם הזכות להיספד כפנתיאודר־נצח הקיבוצי עומדת ביחס יקר לפירת הכאב שמעורר מותך במזכ"ל התנועה, בבועד נתוך?

* * *

העצוב בקביעתו של ידלין אודות התנועה האבלה הוא, שהוא אכן סבור, שהתנועה הקיבוצית, ישות משפטית וכלכלית, מסוגלת למעשה־האבל. ומעבר לכך: כי־ייכך בנותק הוא בעשרות אלפי תק"מאים, שאיננו מעלה על דעתו כי רובם אינני יודע כלל מי ומה היה זרובבל. וזרובבל היה, לבטח, איש יקר כמו מאות ואלפים אחרים, יקרים למודעיהם, שמותם כורה בור בנפשות אוהביהם. והעצוב יותר הוא שהדברים שבאמרו כאן יתקבלו כחילול זכרו של זרובבל.

את כל זאת הייתי אומר לו הייתי חבר בתנועה הקיבוצית. כיוון שאינני, אני פטור מלאבדם. יותר פטור שיש עימו הקלה, הפעם.

חדש בישראל! מה זה אסקבלי?

האסקבלי הוא פטנט חדשני, ייחודי (טאוני אפשר לומר), ההופך כל עבודה בבית, בחצר או במפעל לקלה ונוחה יותר.
באסקבלי יכול כל אחד להשתמש, בכל מקום ולכל מטרה. הוא כמעט ועושה את כל העבודה...
האסקבלי הוא:
ארגז כלים, משטח עבודה, מדרגון
מכלול קומפקטי של שלוש פונקציות שימושיות, הארוזות במה שנראה כמו מזוודה קלה ונוחה לנשיאה.
Escabli אסקבלי
סדנת העבודה הניידת
יבוא והפצה: האריגתקס
בית הטקסטיל, קאופמן 2 תל־אביב טל. 663428, 663427, 5102198 - 03. להשיג ברחבי הארץ:
בכל סניפי המשביר המרכזי, בכל סניפי המשביר לצרכן, בכל סניפי היפרשוק ותנובה
וברב מכר צומת גלילות, האילת בחנויות „אמינ"...

ברחוב אבן גבירול מחלקים אקולייזרים לסטריאו בחינם!

„סטריאון" — חנות הסטריאו המקצועית ביותר בתל־אביב היא אחד המקומות היחידים שבהם תוכל למצוא מערכת סטריאו — מושלמת, או בחלקים — הישר מן היבואן וללא פער תיווך. אנשי „סטריאון" מייבאים בעצמם את רוב סוגי הסטריאו שתמצא בחנות ולכן מסוגלים למכור לך אותן במחירי היבואן ותמיד הרבה מתחת למחירים של חנויות אחרות. לעיתים ההפרש מגיע עד ל־40% ויותר!
זו גם הסיבה שב„סטריאון" מעניקים לכל קונה בסכום של 2500 ש"ח ומעלה אקולייזר לסטריאו, בחינם!
ב„סטריאון" מתייחסים אל המקצוע ברצינות ומקפידים להתעדכן בכל שיפור או פיתוח טכנולוגי חדש שהגיע לעולם, וכך, כל מי שמעוניין, לשמוע סטריאו מעולה מגיע לחנות כדי לרחרח ולהתארח.
יתכן שאין כל צורך להחליף את כל המערכת הישנה שלך בחדשה, ולכן ב„סטריאון" יבדקו את מערכת הסטריאו שלך, יקשיבו לה עם רמקולים אחרים, מגבר שונה, טיונר חדש, ובמקום להוציא הוצאה כספית שאולי גדולה עליך,
עבור מערכת חדשה, תוכל להחליף רכיב אחד או שניים ולהאזין לשיפור הגדול כמו אוזניך.
אם בכל זאת תחליט על מערכת מלאה חדשה תוכל לבצע עיסקת TRADE IN באמצעות המערכת הישנה שלך וב„סטריאון" יעזרו לך לבחור את הקומבינציה המתאימה מבין מאות הצירופים האפשריים העומדים לרשותך.
הצוות המקצועי של „סטריאון" יעמוד לרשותך תמיד בייעוץ והדרכה ובהתאמת המערכת הנכונה ביותר לאפשרויותיך ולדרישותיך.
עכשיו אתה יודע איך לקבל אקולייזר בחינם.
סטריאון — רח' אבן גבירול 54, תל־אביב, טל. 03־260602

הכל ב־1,500 ש"ח!
★ מיטה מתרוממת 1.90x1.40 (במבחר צבעים).
★ ארגז מצעים מרווח. ★ שני ארונות לילה
★ מזרון אורטופדי מעולה (1.90x1.40).
ו...חינם לכל קונה:
☐ שלושה ימים של נופש חלומי (פנסיון מלא!!)
בכפרי הנופש היוקרתיים „כינר" או „רמות".
„דימור"
תצוגת רהיטים של 1,000 מ"ר
ארלוזורוב 53 תל־אביב. (בנין השופרסל)
תשלומים לתקופה ארוכה באמצעות VISA
זוג צעיר!
ב־1,500 ש"ח אתה יכול לקבל את הכל!
חדר שינה מושלם
אחריות ל־10 שנים
ו־3 ימי נופש זוגי חינם!

ומה הם עשו (יעשו) בשביל קיבוץ?

מספר בעלי זכות הבחירה לכנסת הבאה בשלוש התנועות הקיבוציות, נאמד בכ־82 אלף. אם יגלו חריצות ודבקות במילוי חובתם האזרחית, כבעבר (אחוז ההצבעה בקיבוצים נחשב לגבוה במיוחד) יוכלו לשלוח לכנסת 5 נציגים. בין השיקולים שינחו אותם בהצבעתם, יהיו, יש להניח (יש לקוות), גם עניינה וטובתה של התנועה הקיבוצית ומה שהיא מייצגת.

מערכת „הדף הירוק" זימנה נציגי שלוש מפלגות, העבודה, מפ"ם ור"ץ – שהן המתחרות העיקריות על קולו של הקיבוצניק, שלא שכח מאין בא ולאן הוא הולך – ותבעה מהם דין־וחשבון וקבלות על מה שעשו למען התנועה הקיבוצית בקדנציה הקודמת והצהרת כוונות באותו נושא, לגבי הקדנציה הבאה.

אהרון ידלין (מזכיר התק"ם, שר חינוך וח"כ לשעבר) ייצג את „העבודה", אמרי רון (יו"ר מטה הבחירות של מפ"ם, ח"כ לשעבר) את מפ"ם ודדי צוקר (ח"כ) את ר"ץ.

האווירה בדיון, ראוי לציין, היתה נינוחה. מן הסתם, יוצר צילו המאיים של הימין קירבה משפחתית כמעט בין שלושת הנציגים. עם שביקשו שוב ושוב להדגיש את המשותף, לא נמנעו מלחשוף את המפריד.

לשיקולך, הוד מעלתו, הבוחר הקיבוצניק

הנחו: נחום שור, ארנון לפיד

לאהרון ידלין — זכורה התבטאותך, ששמעון פרס מקבל חררה כשהוא רואה את התנועה הקיבוצית. האם מבטאת האמירה הזאת, לדירך, את יחסה של מפלגת העבודה לתנועה הקיבוצית? אם לא, איך תגן על השותפות של העבודה עם הליכוד בגיבוש וביצוע המדיניות הכלכלית, שהתק"ם היתה ממבקריה החריפים?

אהרון ידלין: אני שמח על ההזדמנות לתקן עיוות שיצרו העיתונאים. הביטוי הזה הוא לא ביטוי שלי, אלא של מזכיר תנועת המושבים, ואני רק ציטטתי אותו. אדרבה, אני ציינתי לשבח, במשך כל התקופה, שאם היתה דלת פתוחה לתנועה הקיבוצית במצוקתה הכלכלית, היתה זו דלתו של פרס. הוא היה מוכן, תוך הוראות מלאה, ובכל שעה שנדרש, לשבת יחד אתנו, ללמוד את הקשיים שנקלענו אליהם ולחפש דרך לתוכניות הבראה חיוניות.

אשר לעמדתה של מפלגת העבודה כלפי התנועה הקיבוצית, הרי על פי [illegible] מפלגת העבודה רואה בתנועה הקיבוצית [illegible] מכשיר ציוני ממדרגה ראשונה [illegible] והבטחת גבולותיה, למילוי משימות [illegible] בחינוך ובשליחות בתנועות החלוציות. ב. היא רואה בתנועה הקיבוצית מופת של הגשמה סוציאליסטית [illegible] רואה בה מגזר יצרני חשוב ביותר בחברה הישראלית. כלומר, בלי התנועה הקיבוצית קשה להעלות [illegible] מדינת ישראל. זו ישראל אחרת.

כמובן, כששמעון פרס נעשה ראש ממשלה, והיה צריך להתמודד עם אינפלציה של מאות אחוזים, עם משק שכל מערכותיו נקלעו לטירוף, הוא ביצע תוכנית כלכלית חשובה, הכרחית, של מתן זבנג לאינפלציה, בין היתר באמצעים של הגבלת אשראי והעלאת הריבית.

— זה היה גם זבנג לתנועה הקיבוצית.

נכון, הדבר הזה פגע מאד בתנועה הקיבוצית. זה הכניס אותנו למצוקה קשה, מפני שאנחנו היינו מגדולי בעלי החוב במדינה. לצערי, בתקופה זו גם אנחנו הוכינו בסנוורים. החלטנו לגייס הון במימדים אדירים, להשקעות צרכניות ויצרניות כאחד, היה קשה לנהל חשבונות בצורה מסודרת ולעמוד באופן רציני על המצב כפי שהוא. וכאשר באה המדיניות הכלכלית החדשה, שאני חוזר ואומר בתוקף שהיתה הכרחית כדי להציל את הכלכלה הישראלית ממפולת, כדי לשים קץ לאינפלציה מטורפת, מי שהיה בעל חוב גדול מצא את עצמו במצוקה גדולה.

כל זה הייב תוכניות הבראה, מחיקה ופרישה של חובות, וכאן כשהחלט קיבלנו את מלוא הסיוע והעזרה משמעון פרס. למרבה הצער, זה היה כבר בתקופה שהוא לא היה ראש ממשלה, וכבר לא ניווט את מערכות הכלכלה של ישראל, אז היינו צריכים להאבק ולשכנע את משרד האוצר, ובכל התקופה הזאת, אני חוזר ומציין לשבח את נכונותו של פרס לסייע. כמובן שאני חושב, שבמדיניות הכלכלית שנקטה הממשלה בראשות שמעון פרס, השאירו את הריבית גבוהה מדי זמן רב מדי, ואין לי ספק, שגם היום המדיניות המוניטרית של בנק ישראל היא מדיניות מסוכנת למגזר הישראלי היצרני. אבל, כידוע, בנק ישראל הוא עצמאי.

לאמרי רון — כמי שנאבק כח"כ בזמנו, בוועדת הכספים של הכנסת למען התנועה הקיבוצית, האם אתה רואה רק בליכוד אחראי למדיניות שידלין הגדירה כמסוכנת למגזר היצרני, או שגם לשותף הבכיר השני בממשלה, חלק באחריות זו?

אמרי רון: התנועה הקיבוצית מסמלת את בשורת השיתוף כפי שתנועת העבודה רצתה לראות אותה. אבל הממשלה הזאת, בשלוש השנים האחרונות ולצערי, בניצותו של שמעון פרס, ואין זה משנה מה אהרון ידלין אמר לו, פעלה כנגד הבשורה הזאת והאידיאה שמאחוריה. ניקח דבר דבר: קופ"ח. שמחה ארליך המנוח לא העז לגעת בתקציבי הפיתוח שהמדינה נתנה לקופ"ח. המדינה השתתפה ב־33% מתקציב קופ"ח גם בזמנו. יגאל הורביץ, ,יוצא חלציה' של תנועת העבודה, קיצץ את המכסה ל־9% ושמעון פרס לאחוז אחד. שמעון פרס, כי היה ראש ממשלה, ואין מישהו אחר להטיל עליו את האחריות. ההתדרדרות של קופ"ח לרפואה פרטית, לדעתי, איננה איזו תאונה שקרתה, אלא פרי מגמה. ליותר מדי אנשים בצמרת מפלגת העבודה לא איכפת אם בנושא רפואה ובריאות תהיה פה אמריקה קטנה.

הוא הדין לגבי משק העובדים. הרי לא צריך להגיע למצב שכו, בפראות כזאת, מאה מנהלים מפוטרים ופועלים נזרקים לרחוב. הרי השיטה של חברת העובדים, עוד מאז ברל, בשנות העשרים, היתה מבוססת על כך שהרווחים לא הולכים לכיסים והמפעלים לא עוברים בירושה, אלא על כך שכל רווח הוא קודש ליצירת מקומות עבודה חדשים. זו היתה הבשורה גם לציונות. מקומות עבודה חדשים אפשר ליצור רק אם יש מגמת פיתוח במשק, ואת המגמה קובעת הממשלה.

הוא הדין לגבי הקיבוצים הן כחקלאים, הן כתעשיינים. צריך להבין, שכאשר מדברים על ריבית רצחנית כמו בארץ וכאשר הממשלה בעצמה מגייסת הון ונוטלת עליו 5½% מהאזרחים, או התעשיין המצפה לרווח, בהכרח יפנה לאלטרנטיבה, כפי שהיתה הבורסה בשעתו, ואז הוא לא ישקיע ואז אין השקעות ואין צמיחה.

לכן מדיניות הממשלה הורסת כל חלקה טובה, את כל החקלאות המפוארת שלנו, את תנועת המושבים שהתפוררה לנגד עינינו ולאיש בצמרת מפלגת העבודה לא היה איכפת. לאור זאת, השאלה שלי היא, מה אהרון עושה שם? הרי המדיניות הנוכחית היא נגד כל המגזר היצרני וגם נגד האלמנטים השיתופיים. או לר"ין אין לי שום טענות. יש לה מנהיגה, שאני מאד מחבב, אבל היא בעד המדיניות הכלכלית הזאת. אבל מה התק"ם מחפשת במפלגת העבודה?

התק"ם היא בעמדה, שהיתה יכולה לגייס את כל המגזר היצרני נגד המדיניות הכלכלית. מה שקורה הוא, שאנשים שלנו, בתק"ם ובקבה"א, מתחילים לאבד אמון בשיטה השיתופית, היהודית, הסוציאליסטית. שלוש שנים אומרים להם, אתם מנהליו לא טובים, רכזי משק לא טובים, מנהלי מפעלים לא טובים. אותי אי אפשר להאשים שאינני מודע לסטיות ולכשלונות של המפעלים האזוריים והקיבוציים. הם נבעו מהתרחקות מהשיטה ולא בגלל השיטה. אבל היום אנשים אצלנו אומרים, זה כבר לא הניהול שלנו אשם, השיטה היא שאשמה. אז צריך קצת פחות שיתוף בקיבוץ, קצת פחות שיתוף בחברת העובדים, נעשה פה אמריקה קטנה ונגיע למנוחה ולנחלה. הגישה הזאת מתפשטת כמו אש, ואף אחד לא יוצא פוליטית נגדה, מפני שמישהו בעמדה מובילה, כמו התק"ם, שהיה יכול להוביל מאבק של כל היצרנים, לפחות החלק השיתופי בתוכם, הסתדר עם המערכת.

— אתה טוען שהתק"ם לא מיצתה את כל אפשרויות המאבק במדיניות הזאת?

אמרי רון: בוודאי שלא. אני חושב שהתק"ם, כבר לפני שנה ויותר, היתה צריכה להתייצב בראש מאבק פוליטי של כל המגזר היצרני, כולל חברת העובדים.

אני חושב שבנקודה זאת, הצמרת של מפלגת העבודה פשוט הולכת מול האידיאולוגיה של תנועת העבודה, ולכן אני מפנה את השאלה לאהרון, מה יש לאנשים או לציבור כמו זה של התק"ם, וכמו אלמנטים נוספים בתוך תנועת העבודה, שעוד לא התייאשו מהם סופית, מה יש להם לחפש בדבר הזה? המפלגה הזאת הולכת נגדם, המפלגה הזאת הולכת נגדם.

לדדי צוקר — [illegible] דברים שאמרה שולמית [illegible]: „רבים מאנשי [illegible] התק"ם וכמושבים, בדומה לש"ס, קבוצה [illegible]. לו ,דובק' היה נוהג כמותכם, העיתונות כבר היתה מטפטת עליו. אני דוחה גם את התגובנות של חברי הקיבוצים כלפי המעמ[illegible] [illegible] לשתות אל תטיפו. מצד אחר יש לכם זכויות יותר במים, בקרקע, ביצוג במועצת מקרקעי ישראל ומאידך, אתם יותר מדי צדקנים ולא שותפים מספיק לציבור. אתם קבוצה סגורה, שדואגת לעצמה, בניגוד לעבר, בו הייתם עילית משרתת." האם הדברים משקפים את דעתה של ר"ץ על הקיבוצים?

דדי צוקר: נקודת המוצא שלנו בר"ץ, היא כזו, הרואה את הקיבוצניק כחבר בקולקטיב הישראלי, בחברה הישראלית, המקיים אורח חיים קיבוצי. כלומר, הקיבוצניקים הם קודם כל חברים בקהילייה הזאת, שנקראת ישראל. נקודת מוצא שניה היא בתפישתנו את הסוציאל־דמוקרטיה. אני מגדיר את הסוציאל־דמוקרטיה שלי בשני מובנים. גם במובן של אורח החיים האישי, הקולקטיבי, הקומוניסטי, של הקיבוצניק, וגם של הצד היצרני והמשקי שבו. אשר לצד החברתי, אני יכול רק להצדיע לאורח חיים, שאישית לא יכולתי לקיים אותו יותר מכמה שנים. קיימתי אותו [illegible] ועוד עשקתי את התנועה הקיבוצית [illegible] ואח"כ בחרתי לעצמי חיים [illegible] אני מכבד את הוולונטריזם הזה, [illegible] המופת שיש במודל הזה. [illegible] פרטיים.

אשר ל[illegible] שאליו בעיקר התייחסנו, [illegible] בהקשר של הגדרת הסוציאל־ד[illegible], שמדברת על יעילות משקית עם דאגה לרווחת היחיד והכלל. אני אינני רואה משק יעיל ומתקדם, שאיננו מקיים שכר מינימום. זה איננו משק מתקדם לאורך זמן.

שאלת היסוד איננה רק שאלת המדיניות המוניטרית. זוהי אמנם שאלה מאד מרכזית עכשיו, אבל היא לא שאלת היסוד היחידה. אני חושב שכל עוד לא תפנה מדינת ישראל יותר מקורות מן הסקטור הציבורי לטובת הסקטור היצרני, גם התנועה הקיבוצית תסבול. אני חושב שזו אחת מבעיות היסוד של מבנה המשק הישראלי, של עודף מקורות שהולך לסקטור הציבורי, על חשבון פחות מדי מקורות, שהולכים לסקטור המשקי.

אשר למדיניות המוניטרית, פה יש שגיאה בגדול, שלה שותף גם שמעון פרס מן ההתחלה. בשלב הראשון זאת לא היתה שגיאה. אני חושב שבשנתיים הראשונות למדיניות הכלכלית, זו שהחלה ביוני 85', זו לא היתה שגיאה. אבל כבר כשנה וחצי שהמדיניות המוניטרית מבית מדרשם של מודעי ופרס מיצתה את עצמה. היא כבר לא מכשיר שמרסן אינפלציה, אלא הפכה למכשיר, שהביא חלק מן הסקטור היצרני, ובתוכו הקיבוץ, למצב קשה מאד.

מה שכשל כאן, זו איזו תיזה, שכולנו למדנו במבוא לכלכלה ושלא עומדת במבחן המציאות, שיש קשר הכרחי בין כמות הכסף לבין מחירה. זאת השגיאה הגדולה של בנק ישראל, שאותה אוכל החלק היצרני של התנועה הקיבוצית. על רקע זה יש לתנועה הקיבוצית אינטרס משותף, הדוק מאד, גם עם כל מיני תעשיינים קפיטליסטיים. כאן השגיאה בגדול של בנק ישראל, שכבר שנה וחצי רק מעיק, ועל כך אני מצטער ופה אני מסכים עם אמרי, שכל ממשלת ישראל נושאת באחריות לעניין הזה, כולל ממלא מקום ראש הממשלה.

תרשו לי כאן להוסיף, שמאד הערכתי את הדרך שנקט הקיבוץ הארצי הלך לפתרון בעיותיו המשקיות, או לנסיון לפתור. אני חושב שההנפקה של הקיבוץ הארצי, למרות הקנטרנות הליכודית שניסתה קצת לטרפד את זה, היה בה אומץ לב ציבורי גדול, ולקח פוליטי נכון ממסע הצלב שעשה הליכוד על התק"ם לפני כן. גם המחשבה המשקית [illegible] ההנפקה הזאת נראית לי נכונה ונבונה מאד.

נקודה נוספת, בה אני לא מסכים עם שני עמיתי, היא לגבי דרך מימון של מערכות רווחה מתוך תפישת הסוציאל־דמוקרטיה שלי. אם ניקח את מערכת הבריאות, [illegible] שהיא המודל, הדוגמא, כיום, במסווה של [illegible] שוויוניות, פיתחנו את המערכת הכי פחות שוויונית. בעולם המערבי, בתחום הבריאות אין [illegible] אלא מימון שונה של מערכת הבריאות: זו, אגב, מערכת ששינתה תשתית באירופה משום שהעלות שלה היא היום הגבוהה ביותר בין המערכות החברתיות בכל אירופה ובעולם המערבי. זה האתגר הגדול של המערב בעשור השנים הבאות. ונדמה לי שמדינה, שהתוצר לנפש שלה הוא 6500 דולר, כמו ישראל, איננה יכולה לספק מערכת בריאות, שכל מימונה מוטל על הסקטור הציבורי. נדמה לי שהלקוחות יהיו צריכים להיות שותפים במערכת הבריאות, אם הם באמת רוצים לקיים מערכת בריאות ממלכתית, ששואפת לכיוון של שוויון. אחרת, תחת מסווה השוויונות, במימון הנוכחי, אנחנו נקיים מערכת בריאות לעניים, וממילא העשירים הם שינצלו אותה. במערכת כפי שהיא היום, תמיד בעלי היכולת יקבלו שרות הרבה יותר טוב, מאשר חסרי היכולת.

לאהרון ידלין — בעוד שמפ"ם הגישה 68 הצעות לסדר היום, הצעות אי אמון וכיו"ב בעניין ריבית הנשך, לא ברור עד כמה נאבקה התק"ם במדיניות הממשלה ואם נאבקה, איזו אפקטיביות היתה למאבקה?

אהרון ידלין: אני רוצה לומר, שכל הוויכוח הזה בין מפלגות שאני מגדיר אותן כמפלגות סוציאליסטיות, מפלגות המוכנות, בנושאי חוץ ובטחון, לפתרונות של פשרה, כל הוויכוח הזה נראה לי מחוץ לקונטקסט. מערכת הבחירות ה־12 היא מערכה נגד הליכוד והמפלגות הקיצוניות הלאומניות, שאין בהן שום נכונות לפרוץ את הקפאון המדיני ולנהל מדיניות שיוזמת את תהליכי השלום. אנחנו נמצאים עתה בקרב אכזרי על דעת הקהל, ויש לנו עוד חודשיים בהם צריך לעשות הכל, כדי להחזיר את דעת הקהל הישראלית לאחריות, לגישה הומניסטית, לנכונות לפשרה, ולתמיכה בממשלה שתיזום, הן במדיניות חוץ ובטחון והן בענייני כלכלה וחברה. הבעיה העיקרית עם שר האוצר ניסים, שהוא חסיד של אידיאולוגיה ליברלית, שאומרת, תן לכוחות השוק לעשות כהבנתם, אתה יכול לעמוד מן הצד, החלשים יפלו, החזקים, כביכול, יתחזקו, ותבוא ברכה לכלל.

אנחנו נאבקים אם כן, במדיניות של סטאטוס קוו מדיני, ושל חוסר איכפתיות כלכלית חברתית. כל הוויכוחים והמאבק על הקולות בתוך התנועה הקיבוצית, הם בזבוז אנרגיה מיותרת, כי אסור שנהיה באופוזיציה. באופוזיציה אפשר לנאום נאומים יפים, להציע עשרות הצעות לסדר היום, לזכות בכותרות, אבל בה לא משנים את המציאות. מי שרוצה להשפיע על העתיד, צריך לחתור לעמדות של הנהגה, אפילו אם כהגיעך לשלטון, אינך יכול להגשים את כל מה שאתה רוצה, כי יש לך שותפים קואליציוניים. מה שאותי מעניין, זה להשפיע על העתיד. אני חושב שזה יהיה אסון אם תהיה ממשלה של הליכוד ואם שמיר יהיה ראש ממשלה וניסים שר האוצר.

עלינו להזכיר לעם ישראל איך תנועת העבודה ניהלה את מדינת ישראל ב־25 השנים שהיתה בשלטון. איך היא עשתה דברים אדירים אחרי מלחמת השחרור, קלטה אוכלוסיה של מליונים, הקימה מאות ישובים חקלאיים, עשרות עיירות פיתוח, מפעלים לאומיים אדירים מהמוביל הארצי ועד הכור בדימונה, בנתה נמלים, שרות תעופה, הקימה מערכות בריאות וחינוך אדירות, בעלות מוניטין בינ־לאומי. כל זה נהרס עם עליית הליכוד לשלטון ב־77', עם התחלת המדיניות הליברליסטית, שהוציאה את השד האינפלציוני מתוך הבקבוק. את זה צריך להסביר לעם.

עכשיו אחזור לעניין הריבית: אני הייתי מגדולי הלוחמים בנושא הריבית. אבל אני גם ידעתי, שלא כל הבעיות נבעו ממנה. היו השקעות לא קפדניות שלנו והיו שגיאות בשיווק, ואנחנו לא יכולים את הכל להטיל על הריבית. ובכל זאת נאבקנו. אנחנו, התק"ם, הובלנו את כל המאבקים. חשבנו שמדינת ישראל צריכה לדאוג שאף קיבוץ לא יפול, גם אם עשה שגיאות, כי יש קיבוצים צעירים ויש שטעו במפעל תעשייתי. קיבוץ לא סוגרים. אסור שמדינת ישראל תיתן לסגור קיבוץ, ואת זה מפלגת העבודה ותנועת העבודה הבינו.

הגענו לתוכניות עם האוצר על פרישה ומחיקת חובות לשתי קבוצות של קיבוצים, בגולן ובבקעת הירדן. שכנענו את הסוכנות היהודית ללכת לקראת הקיבוצים הצעירים, שעדיין אין להם אמצעי ייצור מספיקים ובמשטר הנוכחי הם עלולים להתמוטט. אנחנו חושבים שאסור שנהיה כמי שאינו מחויב חובות ועד היום [illegible] של התנועה הקיבוצית לא חזר. בעזרת [illegible], בעזרת הקיבוצים החזקים, הצלחנו [illegible] חובותינו. אז לנאום נאומים ולהציע הצעות לסדר היום זה חשוב, אבל זה לא פותר את [illegible].

שואלים אותי מה אני עושה במפלגת העבודה? אני תמיד הייתי שייך למפלגות גדולות. תמיד האמנתי שתנועות קיבוציות, שתנועות חלוציות, צריכות להיות חלק ממפלגות של המונים, ולא מספיק להיות עם המיעוט הצודק בד' אמותיו. לשמחתי, עד היום לא התפלגתי ואני מקווה שלא ידחפו אותי לזה לעולם. הדרך להשפיע היא בהשתייכות למפלגות גדולות, כי שניים שלושה מנדטים, זה לא נותן שום דבר בכנסת. אנחנו צריכים להיות חלק ממפלגה גדולה, אנחנו יכולים להשפיע על המפלגה הגדולה, גם אם יש מי שמשפיע עלינו בתוך המפלגה הגדולה, ובכל זאת הוא מבין שהוא צריך להיות יחד אתנו ולסייע לנו, וזוהי הדרך.

אני יכול להציע לאמרי, שהדרך היותר טובה היא שהקיבוץ הארצי, ביחד עם התק"ם, יהוו מחוז קיבוצי גדול בתוך מפלגת העבודה. אנחנו אנשים מאד ערים, אנחנו נרשמים כחברים למפלגה. זה נותן את הכוח. המפלגה היא מכשיר השפעה לגיטימי במשטר דמוקרטי. אנחנו יכולים להיות סקטור של עשרים אחוז בתוך מפלגת העבודה, ואנחנו יכולים לקבל לא פחות חברי כנסת דרך מפלגת העבודה, מאשר דרך הליכה נפרדת, שמביאה למלחמת אחים [illegible], שבסופו של דבר, מחזקת את הליכוד. הליכוד [illegible] את הציטטות שאנחנו אומרים [illegible] על [illegible] תעמולת הבחירות הכי [illegible].

— אתה או[illegible], בקיבוצ[illegible] [illegible], היה חכם.

אהרון ידלין: [illegible] חכם, תהיה חלק ממפלגת עבודה [illegible] נגד הליכוד והלכי הרוח של העם. אני לא בער להחליף את העם, כמו שאמר ברא[illegible]. אני מקבל את דין הדמוקרטיה. לגביי זה עניין אידיאולוגי להיות חלק ממפלגה גדולה, ואני מפא"יניק מימים ימימה. פעם היו, אולי, סיבות לפילוגים. היום זה לא קיים וגם בנושאי מדיניות חוץ ובטחון אנחנו די קרובים, והפלורליזם קיים גם במפלגת העבודה. לכן זהו עניין אידיאולוגי שלא לפרוש מן הציבור מבחינה פוליטית.

לאמרי רון — איך היית מגדיר וסכמת את משקלם של הכשלונות והמחדלים בתנועה ובקיבוצים, במשבר הכלכלי החמור אליו נקלעה התנועה הקיבוצית? ועוד שאלה: מהו ערכה וכוחה של מפלגה קטנה כמפ"ם במציאות השוררת בארץ?

אמרי רון: אני חוזר למה שאמרתי בתחילה: במידה שהיו לנו, כתנועה קיבוצית, או כחברת העובדים, כשלונות, הם נבעו מהתרחקות מהעקרונות של השיטה שאנו מגדירים אותה, מבלי להתבייש, שיטה סוציאליסטית. כלומר, מי שהיה מעורב בבורסה ולא השתית את חייו וקיומו על הייצור העצמי, שקע לתוך כשלונות, ולא רק מיסטר יפת הלך עם עיניים זולגות באותו שבוע של אוקטובר והתחנן שיצילו את מניות בל"ל, אלא גם מי שהיה צריך ליצג את תנועת העבודה, התהלך כך וביקש על נפשו. חברת העובדים גם כן היתה מעורבת בתוך הדבר הזה.

אפשר להאשים ובצדק את הליכוד, שיצר מצב שבו כדאי יותר לשחק בניירות, מאשר להשקיע. אני יכול להגיד מעבר לזה, שגם חברי וידידי בוועדת הכספים פתחו את העיתון קודם כל במדור המניות והבורסה. דדי אומר: צריך להעביר מן הסקטור הציבורי אל הסקטור היצרני. מיהו עיקר הסקטור היצרני אם לא הסקטור הציבורי? הרי כל תעשיית התשתית בארץ הזאת וכל החברות של גורמי הייצור העיקריים במדינה הם ציבוריים. החשמל, מקורות האנרגיה, התחבורה, התקשורת, הקרקע והמים, הכל ציבורי. והתעשיות הממשלתיות וההסתדרותיות והמפעלים האזוריים — כל הרקמה היא ציבורית. זאת בדיוק הבעיה שמטרידה גם את חברי הקיבוץ. נדמה להם, שהיות שהיו כשלונות בבורסה והיו פרשיות כלכליות, ופרשיות במפעלים האזוריים, ויש קופ"ח ומשק העובדים, אז השיטה פשטה את הרגל.

נזכרתים היום להסביר, ולא רק לחברי הקיבוץ, רבוי המשק והנוברים, שלא הניהול הכושל, עם כל השגיאות, הוא האשם במצב. בקיבוצים אתנו ומעלה אשמה בכך נירניות והמשלה ורק בעשרים אהוו יש לראות את האשמה בשגיאות בניהול, שצריך להפיק מזן את הלקחים והם: שאנחנו חברה יצרנית, לא עוסקים בניירות ערך, שאנחנו חברה שיתופית, מקיימים את עקרונות הרוטציה, שאנחנו מנגדים את המפעלים האזוריים עד לשליש מגודלם, והם עוסקים רק בדברים הישירים כמו מנפטות ובתי אריזה, שם יכולים להיות פועלים מקצועיים, ואיתם אפשר להגיע לאיזו שהיא דרגה של שיתוף, מכל היתר אנחנו נפטרים. לא אצלנו.

אשר לנושא הבריאות: אני מאמין שאילו קופ"ח היתה נותנת למבטחים, באמצעות נציגות שלהם, מעמד שהוא מעבר לוועד המפקח, והם יכולים להציע הצעות, להמליץ ואפילו לבצע השקעות מסויימות, היה השרות של קופ"ח נראה אחרת. השותפות היא התשובה. אם אנחנו מסכימים, שניהול עצמי זה לא דבר שאבד עליו הכלח, אלא דבר שצריך דווקא לטפח ולפתח אותו, אז תנועת העבודה, ככל הרקמות, צריכה לבצע אותו. וזו, לדעתי, גם התשובה לקופ"ח.

וכאן אני חוזר אל מפלגת העבודה. שאני כאמל לה מאד שתנצח את הליכוד בבחירות. אני לא שמח לאירה, חלילה, אבל אני רוצה שגם אהרון וגם התק"ם וגם כוחות שאני מכבד אותם, חלוציים וסוציאליסטים בתוך מפלגת העבודה, ישימו איזה קווים אדומים. הרי, רבותי, את האבנים הראשונות על הקמה התמיסית כבית הוועד הפועל ועל קופ"ח לא זרק הליכוד, אלא אנשים, שהיום הם בצמרת מפלגת העבודה. או איפה הקווים האדומים? עד מה אני נלחם עם ובתוך ומתי אני אומר: עד איזה, עד הנה.

לדעתי, למפלגת העבודה יכולת להשפיע. התנאי הוא, שהרים את הרגלים בארץ ולא תפסיס אותם בגלל שהיא נמצאת באיזו מערכת משולבת. גם אנחנו, מפ"ם, משולבים בהסתדרויות ובמערכות שונות, אבל אנחנו לא מפספסים את

המשך בעמ' 20

אהרון ידלין: לגבי, זהו עניין אידיאולוגי להיות חלק ממפלגה גדולה ולא להתפלג או לפרוש מן הציבור מבחינה פוליטית. המאבק הוא בין הליכוד לתנועת העבודה. עם כל הכבוד למפלגות אחרות, אם לא תזכה „העבודה" ברוב, יש סכנה שהליכוד ימשיך לשלוט.

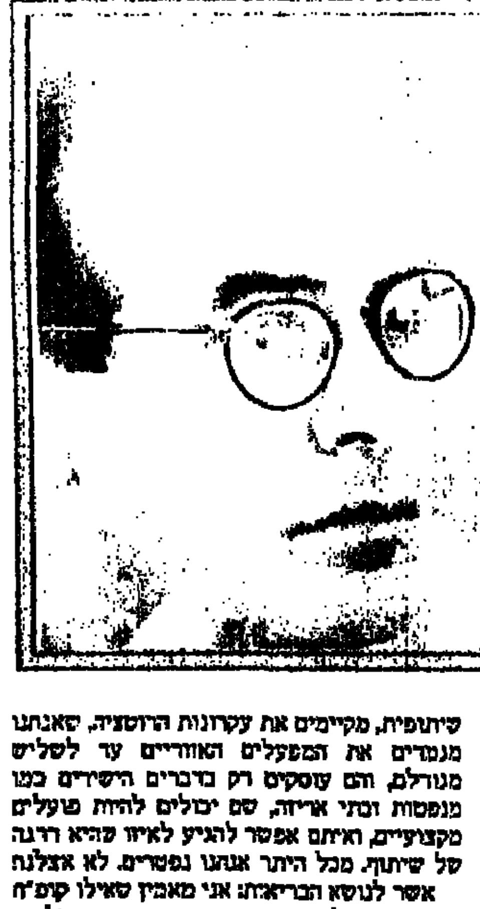

דדי צוקר: אני מזהיר: אל"ף, שלא להתאהב בגודל הצנוע שלנו. בי"ת, לא להסתגר. שמעתי פה צלילים, שהמסקנה מהם יכולה להיות הסתגרות והתכנסות פנימה. ויודעים חברי הקיבוצניקים טוב ממני, שזאת המארה הגדולה שמאיימת על הקיבוץ ושצריך להזהר ממנה.

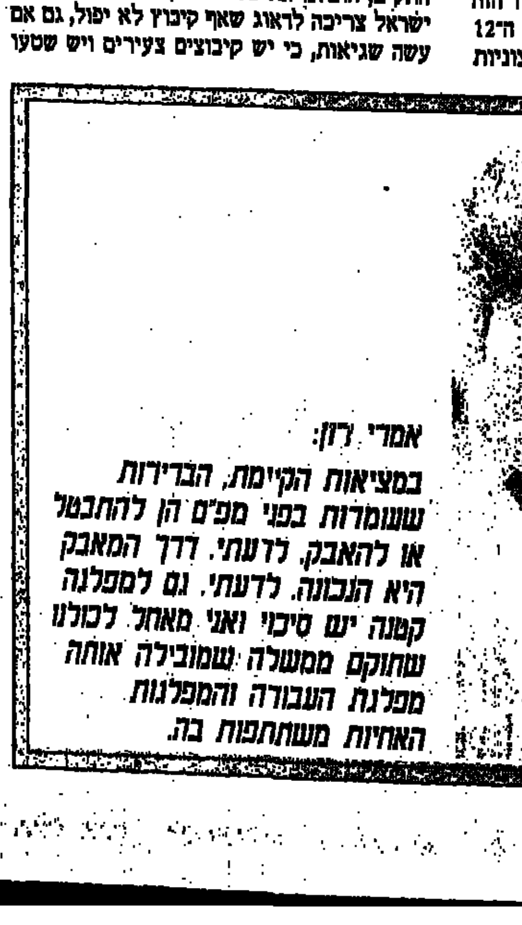

אמרי רון: במציאות הקיימת, הברירות שעומדות בפני מפ"ם הן להתבטל או להאבק. לדעתי, דרך המאבק היא הנכונה. לדעתי, גם למפלגה קטנה יש סיכוי ואני מאחל לכולנו שתוקם ממשלה שמובילה אותה מפלגת העבודה והמפלגות האחיות משתתפות בה.

בית הספר לחינוך
של התנועה הקיבוצית
אורנים
המכללה

המכון לשיפור דרכי ההוראה
מרכז ההשתלמויות

נמשכת ההרשמה לקורסים שיתקיימו בשנת הלימודים תשמ"ט

1. ספרות למבוגרים -
בריכוזה של ד"ר אסתר נתן.

תכני הלימוד:
- פרקים בספרות הישראלית - **גב' יעל בן־צבי**
- עיונים במבחר מן השירה העברית החדשה - **גב' זהר סקר**
- דרמה מודרנית ארופאית וישראלית - **ד"ר אסתר נתן**

מועד ההשתלמות: ימי ג' בשבוע
בין השעות 08:30-13:30.

2. תקשורת בין אישית וקבוצתית, שיפור ויעול יחסי אנוש (15 פגישות) - ימי ה' בשבוע בין השעות 08:30-13:30.

3. יהדות וא"י - ימי ג' בשבוע
בין השעות 08:30-15:15.

4. חג ומועד במסורת ישראל - ימי ג' בשבוע
בין השעות 08:30-15:15.

5. דרמה - ימי א' בשבוע
בין השעות 08:30-15:15.

קורס חדש למטפלות בנושא:
הכשרת המטפלת כממלאת מקום לגננת
המועד: ימי ד' בשבוע בין השעות 08:00-14:00

לקבלת פרטים נוספים נא להתקשר
למינהל תלמידים טל. 04-830767; 04-830768

בדרך לקלפי

56 יום לבחירות

להלן הנתונים שנאספו ב־2 קלפיות „הדף הירוק" בשבוע שעבר

קיבוץ עין־צורים

בעלי זכות בחירה: 185
הצביעו: 93 (50%)

מפלגה	מספר קולות	באחוזים
מימד	34	36.5
התחיה	28	30
מפד"ל	18	19.3
ליכוד	6	6.5
כך	3	3.2
עבודה	2	2.1
צומת	1	1.1
דראושה	1	1.1

קיבוץ עמיר

בעלי זכות בחירה: 362
הצביעו: 219 (60%)

מפלגה	מספר קולות	באחוזים
מפ"ם	123	56
עבודה	68	31
ר"צ	21	9.6
פתק לבן	2	0.9
ליכוד	1	0.5
ש"ס	1	0.5
התחיה	1	0.5
צומת	1	0.5
המרכז	1	0.5

אגודת ישראל

אשנב לפועלי אגודת ישראל

אברהם לבן, מזכיר קיבוץ חפץ־חיים:

— במי בחרו החברים בחפץ־חיים בבחירות הקודמות?

— הרוב הגדול הצביע בעד מורשה — 80% בערך. ה־20% הנותרים התפזרו בין כל האותיות האפשריות.

— מה מתבשל בקיבוץ לקראת הבחירות הקרובות?

— לדאבוני, אני מריח תסכול וחשש, שרוב הקולות יתפזרו בין רשימות רסיסיות. לא ברור עדיין למי תצטרף פאג"י, כך שעדיין קשה לדעת בברור מה יקרה. בכל מקרה, צריך להבין שהבעיות העומדות בראש דאגתנו הן, קודם כל, הבעיות הדתיות.

— ואיפה משתלבים נושאי בטחון, כלכלה, שטחים?

— אלה דאגות, שיש גם למפלגות הגדולות והפחות גדולות, שאותן הבעיות הדתיות פחות מטרידות. ההרגשה הכללית שלי, שאם לא ישנסו מתניים יהיה גרוע. בקשר לשטחים, רוב החברים אצלנו בעד אחזקת השטחים ולא החזרתם.

— זאת אומרת שתעדיפו קואליציה עם הליכוד על־פני קואליציה עם המערך?

— תראי, כללית אנחנו נוטים יותר למערך מאשר לליכוד. אנחנו קודם כל בני אדם, אח"כ דתיים, אבל אל לך לשכוח, שבסופו של דבר אנחנו קיבוץ. כך שמבחינה כלכלית, לפחות, אנו נוטים למערך.

— אז בכל זאת יש בינינו משהו משותף?

— היתרון הוא, שלכולנו יש משהו משותף, וזה גם החסרון. אבל עזבי בחירות, מפלגות, מה זה חשוב, העיקר שתהיה שנת שלום. זה חשוב לכל המפלגות.

סימה באר

הנוער הציוני

סכיזופרניה מסויימת

מבחינה ארגונית, שייכים 6 קיבוצי „הנוער הציוני" לתק"ם, עוד מאז ימי „איחוד הקבוצות והקיבוצים". פוליטית, השתייכו קיבוצי „הנוער הציוני" משך כל השנים לזרם הליברלי־ממלכתי־לאומי: הציונים הכלליים־המפלגה הליברלית־המפלגה הליברלית העצמאית. עד לבחירות של 77' נע כוחה האלקטורלי של ל"ע בין 4־6 מנדטים. ד"ש השאירה אותם עם ח"כ בודד. ב־81' לא עברה ל"ע את אחוז החסימה וב־84', ערב הבחירות לכנסת ה־11, החליט מרכז המפלגה, ברוב גדול, על הליכה משותפת עם מפלגת העבודה.

לקחי תוצאות הבחירות של 81' עמדו, ככל הנראה, לנגד עיני החברים. צבי חסון (תל־יצחק), מזכיר „ברית קיבוצי הנוער הציוני", לא קיבל את ההחלטה שהתקבלה ופרש אז מפעילות פוליטית. לא אקט של מחאה. ההחלטה, פשוט, עמדה בניגוד להשקפת עולמו: „אני לא סוציאליסט, מעולם לא הייתי כזה ולכן גם לא ראיתי עצמי שותף — אפילו לא פאסיבי — לאיזושהי פורמציה סוציאליסטית". את הגישה הכלכלית־חברתית שלו הוא מגדיר כליברלית־פלורליסטית, עם „רגישות סוציאלית". לפי תפיסתו, יש בכלכלה שלנו מקום גם לגישה הקואופרטיבית, גם לפרטית וגם לזו הלאומית, ותפקידו של השלטון הוא ליצור את הדו־קיום הנכון ביניהן. „ההשקפה הזאת לא מסתדרת עם זו של מפלגת העבודה ולכן לא חשבתי שיש מקום ללכת ביחד".

— רוב החברים, גם בקיבוציכם, חשבו אז אחרת...

— נכון, מרבית החברים, ואני מדבר על הקיבוצים שלנו, היו בעד הליכה משותפת עם מפלגת העבודה. אני חושב שגם היום מרביתם חושבים „עבודה" ורואים במפלגת העבודה את המחנה הפוליטי שלהם.

— משום ש„העבודה" מייצגת הכי טוב את האינטרסים שלהם, כחברי קיבוץ, כאנשי ההתיישבות העובדת?

— יכול להיות, אולי זה באמת העניין.

צבי חסון: „אצלנו הזהות קיבוץ־מפלגה לא קיימת"

— ואיפה אתה בעניין הזה?

— אני מדבר על השקפת עולם, לא על אינטרסים. השיקול התועלתי, המצומצם, מעולם לא היה מקובל עלי. אני חושב שאדם שעומד מאחורי הפרגוד ושואל את עצמו בעד מי להצביע — חייב לראות לנגד עיניו דמות של מדינה ולא אינטרסים. הוא חייב לחשוב על אוריינטציה ולא על תועלת אישית או סקטוריאלית. אגב, גם לקיבוץ לא הלכנו בגלל אינטרסים אלא בגלל החלום...

לפני כשמונה חודשים שוב נדרשה ועידת המפלגה הליברלית העצמאית לשאלה „עם מי הפעם" והחליטה שהפעם זה יהיה עם שינוי (של אמנון רובינשטיין) ופורשי המרכז הליברלי. הוקמה מפלגת „המרכז". ההחלטה הזאת החזירה את צבי חסון למגרש הפוליטי והיום הוא עומד (יחד עם מיקי ומנה משדה־דוד) בראש „המטה הירוק", מטה בחירות פנימי של קיבוצי „הנוער הציוני", שמתפקידו לעשות נפשות בהתיישבות העובדת לתנועת „המרכז". כבר גוייסו פעילים וכבר גובשו קווי הסברה ויש תקציבים ראויים ואסיפה רודפת אסיפה. היעד של צבי הוא להגיע לחמישים אחוזים מקולות המצביעים (1200, בערך) בקיבוצי „הנוער הציוני". „אם נגיע לזה — עשינו את כלנו".

על השאלה, למי, בעצם, מחוייבים חברי „הנוער־הציוני", עונה חסון:

„יש לי בעיה, לא עם התשובה, אלא עם השאלה שלך. אתה יוצא מתוך הנחה שאנחנו, כחברי קיבוץ, חייבים לתת למסגרת ביטוי מפלגתי־פוליטי, ואני אומר לך שזה עומד בניגוד להשקפת העולם הבסיסית שלנו. אצלנו הזהות קיבוץ־מפלגה לא קיימת. בניגוד לקולקטיביות הרעיונית שאיפיינה את קיבוצי השוה"צ, אנחנו היינו תמיד בעד חופש, בעד פתיחות, בעד פלורליזם. שללנו על הסף את הקשר המחייב בין חברות בקיבוץ להשקפה פוליטית. אושה, למשל, הקיבוץ הראשון שלנו, הוא דוגמא מצויינת לכך. מיום היווסדו הגדירו עצמם חבריו כסוציאליסטים והצביעו מפא"י, והתנועה השניה, שדגלה בהשקפות ליברליות, הצביעה ציונים־כלליים ושום דבר לא קרה. אושה לא התפלגה. אז שיהיה ברור: גם אם ארגונית אנחנו שייכים לתק"ם, פוליטית אנחנו לא מחוייבים לאף אחד, רק לעצמנו.

— יש בקיבוצים ועדות פוליטיות?

— אין, אבל יש לנו פעילים, ניגוייסים ואנשים מתעניינים במה שקורה.

— ומי דואג להנחיל את הרעיון הליברלי לדור הצעיר?

— עם זה יש לנו בעיה. יש לנו קושי להעביר את המסר הפוליטי, בגלל התפיסה הליברלית שלנו ובגלל שאנחנו — כפי שכבר אמרתי — לא תופסים את הקיבוץ כמסגרת שמחייבת מבחינה פוליטית. זה עקרון שגם מחזק וגם מחליש. בכל מקרה, אנחנו נותנים ביטוי לעמדותינו באמצעות פרסומים בכתב וימי עיון. בתל־יצחק יש לנו את „המדרשה הליברלית", „בית ברל" שלנו, ושם אנחנו מקיימים — לאחרונה באופן די אינטנסיבי — את המפגשים הרעיוניים שלנו.

— והדור הצעיר, אוזנו כרויה?

— כדי להגיע לדור הצעיר, אתה צריך להיות רדיקלי והבעיה שלנו היא שאנחנו, עקרונית, לא רדיקלים. אנחנו עקרונית — אנשי אמצע, עקרונית — ממלכתיים, עקרונית — בעד חופש ונגד כיתתיות. זה מחליש אותנו, זה ברור, אבל זה אנחנו.

— ובשם החופש הליברלי תסכימו למבצעי הסברה בקיבוציכם מצד מפלגות אחרות?

— אין בעיות. תראה, לא מזמן הרים אלי יהודה שוסטר (מפלסים), רכז הוועדה הפוליטית של התק"ם, טלפון — אנחנו ביחסים טובים — ושאל אם הוא יכול לפנות בענייני בחירות גם לקיבוצים שלנו. אמרתי לו: שוסטר, אין בעיה! אתה יכול לשלוח חומר כתוב, להביא מרצים, לעשות מה שאתה רוצה, אבל חבל על האנרגיות, כדאי שתשקיע אותן בקיבוצים אחרים...

— ובשם אותו חופש תאפשרו לחבריכם לפעול לטובת מפלגות אחרות?

— בהחלט: אבל אני עוד לא רואה את התור. בכל מקרה, חבר מאושה או מהסוללים, שירצה ביום הבחירות לפעול לטובת מפלגת העבודה, או ששוסטר יגייס אותו — לא תהיה לו שום בעיה. הבעיה המרכזית עם הקיבוצניקים היא שהם לא כל כך רוצים לפעול...

איצי בירתנא

56% למפ"ם בקיבוץ עמיר

ליברלים בתא סוציאליסטי

מסע ההסברה של מפלגת העבודה בקיבוצי התק"ם בעיצומו.

כמעט מדי ערב פוקדים ח"כים, מועמדים ברשימה ומזכירי תנועה, את חדרי האוכל בקיבוצים ומביאים לחברים את דבר המפלגה.

האם גם קיבוצי „הנוער הציוני" — קיבוצים תק"מיים לכל דבר — נמצאים ברשימה?

כאשר קיבוצי הנוער הציוני — מנסה יהודה שוסטר, רכז הוועדה הפוליטית בתק"ם, להסביר את הפרובלמטיקה — הצטרפו ל„איחוד", ואחר כך לתק"ם, הם שמרו על עצמאותם בשני תחומים: הרעיוני־פוליטי והתנועתי, וזה המצב גם כיום. כלומר, במידה שתבוא מהקיבוצים האלו דרישה שנספק להם חומר כתוב או שנשלח מרצים — נעשה זאת ברצון. נטפל בהם לפי בקשותיהם.

— לא תיזמו שם פעולות הסברה אלא תשבו ותחכו לטלפון?

— לא נכפה עצמנו עליהם. הם פלורליסטים ופתוחים ואני מניח שיהיה להם עניין לשמוע גם אותנו.

— מפלגת העבודה קיבלה בקיבוצים אלו, בבחירות האחרונות, בין 80 ל־90 אחוזים מהקולות. מה תחזיתך להפעם?

— אני מניח שנקבל שם כחמישים אחוז מהקולות, לא פחות מזה. תראה, למרבית החברים בקיבוצים האלה ברורים הצרכים הקיומיים של התנועה הקיבוצית וברור להם שמפלגת העבודה היא־היא המייצגת הנאמנה ביותר של צרכים אלו.

— ומפלגת „המרכז"?

— למיטב הבנתי, תנועת „המרכז", שהאג'נדה החברתית־כלכלית שלה שונה כל כך מזו שלנו, לא יכולה לייצג כמו שצריך את האינטרסים של התנועה הקיבוצית. בכלל, לא כל כך ברור לי איך חבר קיבוץ, שרואה בקיבוץ תא סוציאליסטי, יכול להזדהות עם מפלגה ליברלית.

קמל רהיטים אינטרנשיונל בע"מ

לקיבוצים ומושבים!
מבחר גדול של סלונים, פינות אוכל וחדרי שינה

שעות הפתיחה:
מוצ"ש: מ־20.00 עד 23.00
כל השבוע: מ־08.00 עד 19.00
ביום שישי: מ־08.00 עד 13.00

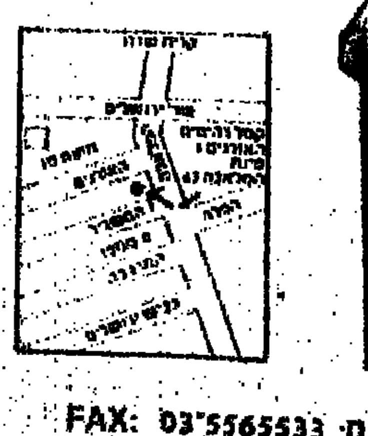

יבוא ושיווק: רח' האורגים 1, איזור תעשיה חולון, (צומת טמפו) מיקוד 58855. טל. 03-5566655 פקס: 03-5565533 FAX: 03-5565533

ענף

משחק מחניים

כשייגמרו השיפוצים, ייפתח „סלון לכלה" בקיבוץ מחניים

ההכרח, כידוע, לא יגונה ולכן לא תגונה יוזמתה של רונית מרינסקי, קוסמטיקאית במחניים השרוי במצוקה כלכלית, לפתוח בקיבוץ את „פינת היופי", הלא הוא סלון־לכלות.

צריך לציין, כי התשתית האנושית למוסד הבורגני הזה קיימת במחניים מכבר. יש שם שתי קוסמטיקאיות מקצועיות שהתמחו גם בספרות, איפור, סיאצ'ו ועיסוי, ישנה פדיקוריסטית, ישנה תופרת מעולה ויש שורות פרחים. אשר לתשתית המבנית, זו נמצאה בדמות בית שפונה ומצוי כעת בשיפוצים.

בחזונן רואות רונית וחברותיה סלון לכלות שיהיה „מקצועי, מהיר ואיכותי לא פחות מסלון רומה בעיר". אדרבה, „הוא יציע חבילת יופי לכלה, שתכלול את כל הכיופים והפינוקים". פירוט: „הכלה תגיע בשעות הבוקר, תקבל עיסוי גוף, כוס מיץ ענבים, טיפול קוסמטי, פדיקור, איפור, תסרוקת, ארוחה קלה ומנוחה בחדר ממוזג. בעתיד תוכל הכלה לשכור או לקנות שמלה

מעשה ידיה של התופרת המקומית. צופר ייחודי, טיפול בעיסוי ורפלקסולוגיה לאיזון אנרגטי, יעניק לכלה — ואם תבקש גם לבעלה — ניסן ארה, התברואן בעל ידי־הזהב".

רונית וחברותיה רקמו את החלום לא לפני שעיגנו אותו במציאות. הם פנו אל ועדת העבודה בקיבוץ וזו, נלהבת ליוזמתן, אישרה להן ימי עבודה. ועדת התכנון היא זו שאיתרה ופינתה את המבנה המתאים. המחיר שיגבו תמורת „חבילת הכלה" טרם נקבע. בעיר הוא עומד על 300 ש"ח. כאן, לפחות בהתחלה, יציעו מחיר מבצע.

הקיבוץ, מסתבר, נסחף גם הוא בהתלהבותן של היוזמות. כבר מדברים בו על הוספת ג'קוזי והרחבת ה„פינה" לכדי מרכז אזורי, שיציע תוכניות פינוק שונות לנשות הגליל. הנשים, מאמינים במחניים, ללא ספק יבואו: „הכלה הראשונה שתגיע מחצור או מראש־פינה כבר תביא אחריה את חברותיה. אנחנו, פשוט, טובות יותר, מקצועיות יותר וניתן שירות משובח יותר ממכונים אחרים בסביבה".

— אז מתי פותחים?

— ברגע שיסיימו את השיפוצים ואת מוזמנת לטיפול.

מה, אני זקוקה לזה?

רונית יהל

עיתונות

סיבה למסיבה

שיעור בתקשורת לקבה"א

מסיבת העיתונאים שקיימה, זו הפעם הראשונה (22.8), המחלקה לכלכלה בקבה"א, בה הציגה לעין כל את תוכניתה הכלכלית החדשה, לימדה את התנועה ודוברה פרק בהלכות תקשורת ומחירה של זכות הציבור לדעת.

כבר ביום המחרת ניכרו תוצאותיה המזיקות של המסיבה: בכמה קיבוצים דיווחו גזברים כעוסים על קשיים שהערימו בפניהם ספקים, אחר שקראו בעיתון שהקבה"א מתקשה לעמוד בהתחייבויותיו.

במסדרונות הקבה"א החמיצו פנים לדובר, אמנון גולין.

„לא ברור לנו איך נקלט מסר שלא העברנו. מה שסיפרנו הוא, שהקבה"א דורש מהממשלה פריסת חובות ל־20 שנה בריבית של 4%־5%, כמקובל בעולם, וכן את הצעדים שאנו עומדים להציע לביצוע בקיבוצים ובתנועה", טוען גולין.

— וכל העיתונאים טעו בהבנת המסר?

— זה מה שמפליא אותנו. אפילו הכותרות היו זהות בכמה מהעיתונים. חשבנו שאולי הוציאו את זה מדף־ההסבר שחילקנו, אבל בדקנו אותו וגם בו זה לא נאמר. האמת, שאת העיתונאים לא כל־כך עניינה התוכנית עצמה. הם כל הזמן לחצו ודרשו לשמוע בשורות איום על היקף החובות, מפעלים שעומדים לפשוט רגל וכיו"ב.

— ואז מה המסקנות, הזהרה אל מדיניות אי־החשיפה והדיווח?

— לא. צוות ההסברה ליוזמה הכלכלית עשה הערכה משלו בעקבות המסיבה, ורוב החברים בו הסכימו שהמטרה הושגה: ניתן פירסום לדרישתנו מהממשלה והובהר לציבור שאיננו שוקטים על השמרים ושיש לנו יוזמה כלכלית חדשה. הופתענו מן הריקושטים, משום שברור היה לנו שכל חברה רצינית בארץ יודעת את מצב החוב של הקבה"א ויודעת גם שהקבה"א הוא גוף רציני ואחראי מכדי שיסבך אותה בצרות. אני מניח שמדובר רק בספקים קטנים שנבהלו.

— ולסיכום?

— ההישג היה שווה את המחיר.

א.ל.

דני בירן

משלי פרים

יום פקודה

יום אחד עברה הבשורה על פני האפרים כולם ובאה אל שוכני המכלאות אשר חזרו מן השדות.

„קרב מו־עד", געה בקול גדול ובפומבי הפר פר־הסיה הידוע בפרים. „עוד מעט ייתמו ימי החום והשרב ואז, עם בוא הגשם הראשון, נבוא כולנו בצער קל־פי כמה לבחור את הפרות והפרים אשר יובילו את העדרים אל המרעה".

„את מי נשים לנו בראש", שאלה־געתה הפרה ימימה, שעוד נותרה כל־כך תמימה ולא הבינה, כי לכל חוק יש גם כללי משחק ולכל משחק גם כלל נסתר מעיני בהמת בקר פשוטה. רק הפרים והפרות החסונים, טובי המראה והסבר, החלו בשמחה את הקרניים להשחיז ולחרוץ לשון גדולה. זקופי קומה, זנבם אל־על, היו פוסעים בכל משעול וכל משאל, לעשות הנפשות לריח סירחונן המיוחד.

עלו אז הריחות מן הכרים, מכל גדרה ורפת ובעיקר מבור הזבל, שם מושבו של פר־למנט ברדך כלל. הבאוש מכל היה ריחו של פר העבודה פר־גמטי שהיה מפיץ את סירחונו לימין וגם לשמאל, עד שבלחץ הטלת גלליו הפך פוזל במבטו ומגלגל עיניו אל חורים של אמונה.

אז אל מולו החלה רצה מתרוצצת זו הפרה שולה, שולחת ניחוחות אל מי שרץ מולה ואף גועה בגעיית כפליים, כי „מי שרץ הוא גם שלי" וכי „שלי הוא מי שרץ". קפץ אז פר אדום בזעם, כועס מאד ומתנגח, מבלי משים כמעט עלה על שולה הפרה להתאחר. וכשראה כי פר פר־גמטי מסתער בעודפים של כוח, תוקע את חוטמו בעכוזי פרות, פרים לרוב, מיד דרך את כלי זינו אדום מזעם ועל בנים ובנות בקר הטיל את חיתתו.

כל־כך רבתה המבוכה הפעם וידידים של אז כמעט הפכו למתנגחים, עד שחדלו כולם לשית ליבם לחיתו־יער, שעוד היתה שותרת אל בשרם, ונשתכחו מזכרונם טורפי הערבות. וכשהגיע יום פקודה ונתקהו חודי קרניים, כבר תש כוחם מסבל נגיחות וסירחון, עד שעלו חיות הבר חושפות שיניים, ויהפכו חצר פרים לבית המטבחאי.

בתוך הדם, מבין בשרים חבל, עלתה פתאום, צרודה, געייתו של פר אחר, שלא צעיר היה, גם לא זקן, על כן נותר בו כוח עוד לגעות אל בני בקר בזו לשון: „כראי, אחים, בחיתרבר לנגוח וככה, באוייב, יחריו נכה בכוח".

הנחה נוספת לחברי משקים ממחיר סיטוני

רמקולים, מערכות מקצועיות וציוד לחדרי תרבות מתמצונת ב־½ מחיר!

סטריאו בסיטונות

רמקולים מקצועיים: בוס, גימו, וורקדל, וונה, ווקטרה, J.B.L., טיז
מערכות ביתיות: שרפ, סניו, סוני, סילבר, טושאי, נשיונל ועוד
רסיברים: ניקו, קנווד, אינטרנשיונל, J.V.C., מרנץ, טכניקס, דוטל .... מ־390 ש"ח
טייפים: סניו, סוני, פיוניר, פישר, איווה, טיאק, אקאי, סנסוי .... מ־390 ש"ח
פטפונים: סוני, סייקו, שרווד, נשיונל, דועל, דואל, פישר, C.E.C. .... מ־95 ש"ח
מערכות סטריאו ביתיות שכוללות: דבל קסט + רדיו פטפון + רמקולים .... מ־590 ש"ח

עוד יותר איכות בסטריאו!! בסוף רח' העליה ליד סלמה.
חניה מסודרת במקום – חינם
סוף רח' העליה 62, ת"א, פתוח מ־10.00 עד 13.00 ומ־16.00 עד 19.00 פתוח גם ביום ג'

פרסם בהדף הירוק

פוטו סטריאו פספורט

מחלקת צילום מקצועית
★ מבחר מצלמות, עדשות, תצובות וציוד מקצועי לסטודיו
★ סרטים וחומרי צילום במחירים מיוחדים למשקים
★ מבחר גדול של מצלמות אוטופוקוס לחובבים
מכירה – קניה – החלפה

מחלקת סטריאו
★ מבחר רמקולים, רסיברים, טייפים דק, פטפונים וטייפים ניידים
★ קסטות אודיו ווידאו במחירים סיטונאים

30 שנות עבודה משותפת עם קיבוצים ברחבי הארץ
בן־יהודה 8 ת"א • 03-295512, 297416

סמינר:

אדם וחברה

★ האם ניתן לחולל תמורה בתודעה של חלק מהצעירים לכך שיש עניין ומשמעות בפעילות חברתית בקיבוץ ובחברה הישראלית?

★ סמינר זה מיועד לאנשים צעירים (22־35) שיש להם עניין ורצון להבין ולהשפיע.

משך הלימודים: ינואר 89 – יוני 89 – 3 ימי לימוד בשבוע
התכנים: לימוד נושאים חברתיים, רעיוניים, פוליטיים.
אופן הלימוד: „לימוד עצמי בקבוצות".

מפגש מעונינים
ביום ד' 14.9.88 בשעה 16.00, יתקיים במרכז ההדרכה (גבעת־חביבה) מפגש היכרות עם „הסמינר".
צעירים שמעונינים מוזמנים לבוא.
להתראות!!!!

גבעת־חביבה	מרכז ההדרכה
ד.נ. מנשה 37850	מרטין בן־מורה – 057-85592
טלפונים: 06-378944/9	ניתאי שרייבר – 051-891178
06-372352	עמיר אברמוביץ – 06-768593

המשביר המרכזי בע"מ
גליון 49
מח' מזון

חבילות שי לחג – מבצע מיוחד

(1) חבילות שי לפי בחירת הלקוח
(2) חבילות שי של **"כרמל מזרחי"** 4 דגמים
במחירים שונים החל מ־19 ש"ח ועד 55 ש"ח
(3) חבילות שי של חב' **"עלית"** 7 דגמים
במחירים שונים, החל מ־24 ש"ח ועד 96 ש"ח

כרמל מזרחי

מח' המזון של המשביר המרכזי מציעה מבצעי הנחה לחג תשרי

1. יינות ברנדי וליקרים וכו' של **"כרמל מזרחי"** הנחות 5%–20%
2. נקטרים **"יכין"** ו**"יפו מור"**
3. קפה נמס 4 ק"ג בפח – 60 ש"ח
4. שימורי דגים
5. שמני מאכל רגילים ומובחרים
6. פירות יבשים (בכל האריזות)
7. פיצוחים תוצרת **"גת"** (בכל האריזות)

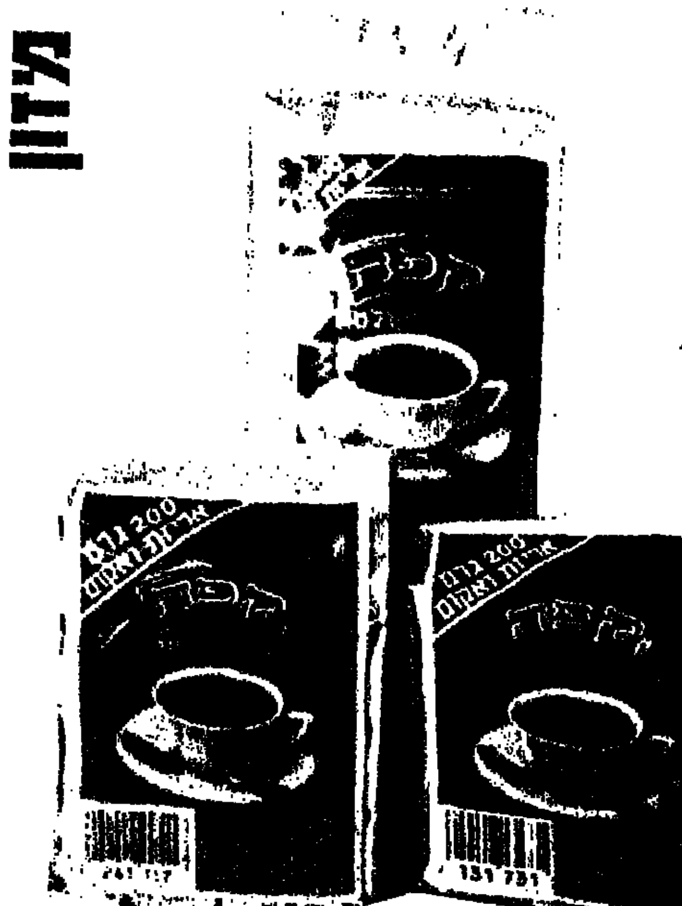

קפה "בית האריזה" של המשביר המרכזי
באריזות ואקום חדשות
קפה באיכות גבוהה

האריזות וסוגי הקפה:

1. קפה גרעינים מעולה 1 ק"ג באריזת ואקום
2. קפה טחון טורקי 1 ק"ג באריזת ואקום
3. קפה פרקולטור 500 גרם באריזת ואקום
4. קפה טורקי 500 גרם באריזת ואקום
5. קפה טורקי 200 גרם באריזת ואקום
6. קפה טורקי עם הל 200 גרם באריזת ואקום

(אריזות ביתיות, למוסדות, בתי־מלון ומטבחים קיבוציים)

הקפה באריזות ואקום תמיד טרי, שומר על ארומה ועמיד לתקופה ממושכת.
את הקפה באריזות ואקום ניתן לאחסן בכל מקום והוא אינו מושפע מתנאי מזג האוויר.
קפה באריזות ואקום בגרעינים אינו סותם את מכונת הטחינה.

המשביר המרכזי בע"מ

תל־אביב, רח' יגאל אלון 76, טל' 389333. דרך השלום 12, טל' 03-335131. חיפה, שער פלמר 2, טל' 04-662161. ירושלים, אזור התעשיה עטרות, טל' 02-841411. באר שבע, רח' וולפסון, טל' 057-671011. קרית שמונה, אזור התעשיה טל' 06-942671. אילת, אזור התעשיה, טל' 059-78504.

לכתיבה מהנה עטי solid התשובה

ומעכשיו באריזות מסחריות
אריזה גדולה – המחיר יורד

1. עט בודד............ 100%
2. אריזה 10 יח' 95%
3. אריזה 20 יח' 90%
4. אריזה 50 יח' 85%
5. אריזה 100 יח' 80%

(אריזה 20 יח' – 90%)

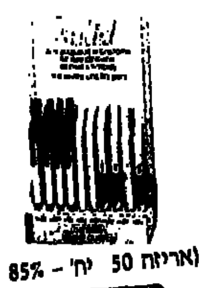
(אריזה 50 יח' – 85%)

(אריזה 100 יח' – 80%)

(אריזה 10 יח' – 95%)

(עט בודד – 100%)

גם בחודש ספטמבר
נמשך מבצע לפתיחת שנת הלימודים תשמ"ט

ל"סל המוצרים" הבסיסי לבתי הספר בהתיישבות
הנחה 7% לפריטים הבאים:

* עפרונות ארטליין 90/70
* מחברות מכל הסוגים
* סרגלים 50/40/30 ס"מ
* סיכות חיבור 10 ומהדקים
* צבעי גואש 500 גרם
* עטי סימון צר זיג 1/6
* נייר לשכפול והדפסה
* לוחות ומוצרי פוליגל
* תיקי טבעות – נייר

הנחה 10% לפריטים הבאים:

* מספריים פופ.
* מספריים לגני ילדים
* דבקים תוצרת כפר גליקסון

הנחות המבצע הן בנוסף להנחות ההתיישבות
וללא שינוי בתנאי האשראי, שוטף + 60 יום

מכשירי כתיבה

איכות במדור לצרכי אמנות

אמנות

כל סוגי נייר CANSON (צרפת)
אקוורל ארץ
אקוורל מולן דה־רואה
אקוורל מונול
לביס פידליס ארץ (80 גרם)
נייר רישום – קרובארט 35 צבעים)
נייר מיטן (160 גרם – 20 צבעים)
נייר אונגרס וידלון (100 גרם)
נייר פופסט (90 גרם ו־170 גרם)

כל הכלים לשרטוט ולגרפיקה
...90 ו (גליונות וגלילים) CANSON
...40/50 ג CANSON
...שרטוט
...לוחות LINERO
...ROTRING
...(30, 60, 90 ס"מ).
...חיתוך וסכיני חיתוך יפניים TAJIMA
...פליגרום ועופרת מלאה

כל סוגי הצבעים
צבעי KREUL (גרמניה)
פיגמנטים (אבקה לצבע שמן)
צבעי שמן GOYA
צבעי אקוורל
צבעי אקריליק, טמפרה וגואש
צבע להדפס לינולאום
צבעי JAVANA לציור על משי
צבעי זכוכית
צבעי פוסטר WEKA
צבעי ספריי (מבריק ומט)

...תוצרת הארץ
...VINGERLING (הולנד)
...תוצרת POTTERYCRAFTS (אנגליה)
...תוצרת, גלזורות, כלי יד
...תוצרת RATCLIFFE (אנגליה)
...תוצרת BRENT (ארה"ב)
...תוצרת POTTERY CRAFTS (אנגליה)
...תוצרת AMACO (ארה"ב)
וכן EXTRUDERS, SLABROLLERS וכו'

נעלים

מבצעי הנחה ח... ספטמבר 1988

סנדלי נשים/גברים עמק תוצרת ...	10% הנחה
סנדלי טבע נשים/גברים דגם טל ...ת נאות	25% הנחה
קבקב עץ נשים תוצרת מגון	10% הנחה
קבקב גומי תוצרת NON	10% הנחה
נעלי ספורט חצי עור, תוצרת א...ריבוק, נייק, פאואר	8% הנחה
נעלי גברים רשת תוצרת מגה	10% הנחה
נעלי גברים קלוע קיץ תוצרת יונ...	10% הנחה

ההנחה ניתנת על מספ...טים הרשומים בזה:
26773, 37112, 47003, ...37115, 47037
23110, 45016, 46311, ...46145, 40949

BIRKENSTOK מ... TRADITION 1774
סנדל נשים במקום ... רק 71.60 ש"ח
סנדל גברים במקום ... רק 77.60 ש"ח

מיכון משרדי ומחשבים

מבצע סוף הקיץ במחלקת מיכון משרדי

ET-70

מכונה משרדית דו־לשונית
עם מסך, מירכוז שורה,
טבולטורים אוטומטיים
בלעדי למשביר המרכזי

אוליבטי PC1

2 כוננים 720K
אפשרות לצבעוני 8MHZ
המחיר למונו 1775 ש"ח
המחיר לצבעוני 2340 ש"ח

✂ ...... גזור ושמור ...... מודעה זו שווה כסף ...... 10% הנחה למביא מודעה זו ...... גזור ושמור ....

הפריטים במבצע
- מכונת חישוב PD-700, LOGOS 49, LOGOS 48 **olivetti**
- מדפסת DM-292 **olivetti**
- שולחנות מעץ למחשב ומדפסת
- דיסקטים "5¼, "3½ איכותיים תוצרת גרמניה
- עכברים וג'ויסטיק –
- תוכנות לומדה מגוונות
- מבחר ספרים של באג למחשבים

ההנחה הנ"ל לא כוללת הנחת התיישבות המבצע עד ה־30.9.88 בלבד
לפרטים נא לפנות לטל. 03-389391

מיכון וציוד מטבחים

מיקרוגל LITTON
המיקרוגל התעשייתי הקטן –
יעשה לכם את העבודה הגדולה

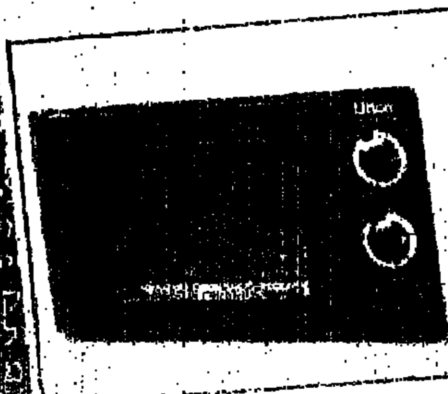

כן!!! מעכשיו תוכלו לראות ולרכוש
את עגלות החמום דגם „מיכל" 4 גסטרונום -
בעיצוב חדשני + ציפוי פורמאיקה
לפי בחירת הלקוח ובמחירים מפתיעים

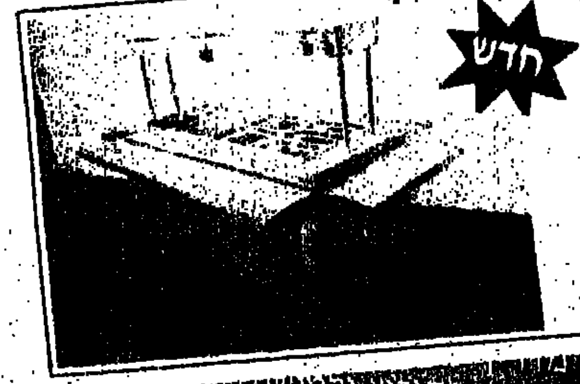

חמרי גלם

מכונות

להספקה דרילים לעונת הזריעה הקרובה
דרילים מדגם 8300

להספקה דרילים מדגם 8300, רוחב זריעה 4 מטר - נגרר; הרמה הידראולית, דיסקיות כפולות לזריעה מדוייקת והספקים גבוהים. מיכל גרעינים גדול.
תנאי תשלום נוחים ולזמן ארוך!

NORDSTEN
Lift–o–matic

דרילים שהוכיחו את עצמם
בשדות הארץ

דרילים בריתום 3 נקודות
ברוחבי זריעה שונים
2 מ', 3 מ', 4 מ', ו־6 מ'

להספקה לעונת הזריעה הקרובה
ניתן לקבל עם צלחות או קנקני זריעה
לפי בחירה

תנאי מכירה נוחים

המחירים אינם כוללים מע"מ ולהתיישבות העובדת בלבד

מקצוע

אריאלי הפקות

בגניגר אושר לישראל אריאלי להיות מפיק עצמאי

לאחרונה הכירה, כמעט פה אחד, אסיפת הקיבוץ בגניגר במקצוע חדש לחבר הקיבוץ: מפיק־עצ־מאי. לשמע עלילותיו של בעל המקצוע הייחודי הזה, אין להתפלא על ההכרה והאישור. שכן, ישראל אריאלי, אב לחמישה ילדים, סא"ל (מיל.) בשריון, פעיל תרבות זה כשני־עשורים בקיבוצו ובעמק ומרכז השקיה כ־15 שנה (שלא מוותר על מקצועו הקודם, חקלאי "בעל הידיים הכי מחוספסות בעמק"), סיים לאחרונה בהצלחה ניכרת את הפקת חגיגות "אל הנגב" (כלונים: כלונים!) ובעבר נזקפות לזכותו הפקות מוצלחות כ"פינה־בעמק", "צוותא־יזרעאל" ולהקת "שום־בצל". מלבד כל אלה, הוא גם מפיק הקבע של "התנועה למען א"י יפה" וביום העצמאות האחרון זה הוא שאירגן את ערב ההוקרה למקבלי אותות הגבורה והצל"שים בצה"ל. מה פלא שעכשיו הוא נקרא להרים את "פסטיבל טבריה סוכות 88" ("אל הגליל"?) שסיסמתו, "בא לי צחוק". מעידה על מהותו: חגיגות הומור ואירועי־חוצות.

מה מציעים, איפוא, הקיבוצניק שלנו ועיריית טבריה להמונים שיבואו להגוג את הסוכות בכנרת? מה לא: הצגות ומופעי־בידור וצחוק של הטובים והמצחיקים באמני ישראל, תזמורות, להקות־זמר ומחול, ליצנים וכו'. בקרית השמחה שבמרכז העיר, מדי ערב, תעמוד במה קבועה לרשות אמני הקיבוצים.

כל זה, כאמור, בסוכות. אבל לאריאלי מגניגר יש חיים ותוכניות גם אחרי החג ולהלן חלק מהן: המכביה, אירוע גדול של עלייה ב' ועוד.

משרד, חליפת־3־חלקים, מזכירה צמודה, ארוחות־עסקיות? — חס וחלילה. כאלה לא יהיו לאריאלי וגם אינו רוצה. רק חדר קטן, במשרד מפעל הפלסטיקה של גניגר בת"א, יהיה לו ובשורה: שגם מקצוע כמפיק־עצמאי אפשרי בקיבוץ, מה גם שבין הפקה להפקה יעבוד אריאלי תמיד להזור עבודה חקלאית בקיבוץ "בכייף".

ועכשיו, דבר הפרסום: קיבוצים, העומדים לפני יובלות ועצרות ומעוניינים בייעוץ או בהפקת האירוע, יוכלו לפנות לישראל אריאלי, גניגר, טל. 06־549220. אריאלי, יווכחו הפונים, לא יחסוך במלים ולא יחסיר אף פרט בתשובתו!

ע. נירגלית

אופיום להמונים

דורי שניר (שער העמקים), ליאור שפרן ודני דהיינג (מרחביה) ועמירם בן־יעקב ושמיר ... הם חברי להקת רוק בשם "אופיום". מתוך עשרות להקות שהציגו עצמן לדופיע ב"עיר־הנוער" שבטבריה את הפסטיבל הקיץ, נבחרו דווקא הם. המבינים ציינו את מקוריותם וניבאו להם הצלחה בעתיד הקרוב הם עומדים להתגייס לצה"ל. תשמרו על הדיסק, חבר'ה.

עסוקים מכדי למחות

בין 30 עורכי־דין שדנו במתרחש בשטחים לא היה אף קיבוצניק אחד

רק כ־30 עורכי־דין הטריחו עצמם, לפני כשבועיים, אל בית־הפרקליט בת"א, כדי להשמיע את מה שעם ליבם בעניין המעצרים המינהליים, הגירושים והריסת הבתים בשטחים, וכדי למחות נגד שתיקתה של לשכת עורכי־הדין בנושא זה.

לא רק פרקליטים גדולים נעדרו מאותה פגישה, גם עורכי־דין מן הקיבוצים כך, מה שמפריך, אולי, נטיה רווחת להאשים את הקיבוצניק או עורך־הדין, או השילוב של שניהם ביפי נפש, ר"ל.

ובכל זאת, מדוע הם לא היו שם? או ככה:

עו"ד צביקה שפרוני (חצרים),

— הופתענו לשמוע שלא נכחת במפגש עורכי הדין.

— למה הופתעתם? בהרבה מקומות חשובים לא הייתי. האמת היא, שלא ידעתי על הפגישה.

— הנושא מעסיק אותך?

— לדעתי, פחות מדי. כמי שרכש כלים לשקול, ע"פ קני־מידה אובייקטיביים והשוואתיים, בנושאים הנוגעים לזכויות האזרח, אכן, איני עושה די. אבל אני לא אישיות ציבורית שחשוב וצריך לדעת מה היא חושבת בנידון.

— לא די בכך שאתה אזרח ישראלי ועו"ד?

— נכון. זה מספיק. ועם זאת, איני בטוח שהייתי בא לפגישה גם אילו הוזמנתי. אולי זו נטלנות. אם היו בין המשתתפים כאלה, שלא האחד־בנובמבר היה נר לרגליהם אלא העניין לשמו, אז אני איתם.

— אתה מסכים ששלטון החוק וזכויות האזרח בשטחים רלוואנטיים לאנשים שהם עורכי־דין?

— כן, ודאי יותר מאשר למנהל "נטפים". אני מודה ומודע וצר לי.

עו"ד כרמיות דורון (שמרת):

"ללא כל קשר לכנס, אני לא אוהבת התארגנות של סקטורים. בעניינים שווים לכל אדם, עדיפה תגובה אישית. תגובה של עורכת דין אינה חשובה מתגובה של כל אחד אחר. עם זאת, אין ספק, שמי שטרח ולמד ואמון על החשיבה המשפטית והצדק, במובן הבסיסי, יודע שהכלי המשפטי בחברה נועד להגן על ערכים אוניברסליים ואינו יכול להפלות בין אדם לאדם וליצור מערכת חוקים מסויימת לאחד ואחרת לשני.

כאשר המערכת הראשונה במדינת ישראל, שהיא דמוקרטית, מנסה לפחות להגיע לאיזה סדר ולהעניק גיבוי משפטי לתפיסה, שהכל שווים לפני החוק, לא יתכן לקיים לצידה מערכת משפטית המבוססת על הפריווילגיה לשלול חרותו של אדם, הריסת ביתו או אטימתו.

עד כמה שזכור לי עוד לא נהרס או נאטם בית של אדם ולא גורש ממולדתו אזרח של מדינת ישראל ולא התנכלו לרכושו או למשפחתו כל עוד לא מוצתה דרך המבררת עד תום את אשמתו — גם כשמדובר בפשע החמור ביותר.

ולמרות שאלה הן תקנות לשעת חרום ולגירוש המוני והריסת בתים יש בסיס משפטי, אני כואבת את שלילת החופש מאדם באמצעות גירושו ממולדתו, שבה הוא נולד ויושב כדין ומוחה כנגד השימוש המסיבי שנעשה בתקנות לשעת חרום כנגד אוכלוסיה, אפילו היא עויינת".

עו"ד שלמה כהן (שריד):

"אנחנו, במחלקה המשפטית של הקבה"א, ידענו על הכנס ואפילו סיכמנו, שלפחות אחד מאתנו יהיה נוכח שם. זה בהחלט עניין אותנו. לצערי, זה לא יצא בגלל עומס עבודה.

אם את שואלת לדעתי כעו"ד, אני חייב לחלק את התשובה לשתיים. לעובדות ולחששות. אשר לעובדות על מה שמתרחש בשטחים, הן אינן ידועות לי במידה מספקת כדי לקבוע דיעה נחרצת".

— ואתה עושה משהו כדי לדעת יותר?

— לא מספיק. העבודה היומיומית לא משאירה לי זמן. אשר לחששות, בלימודי המשפטים שלי הודגש מאד נושא זכויות האדם ועקרון השוויון לפני החוק. יש לי גם זיקה אישית לנושא הספציפי הזה. זכות משפטית יוצרת זכות מהותית, להבדיל מזכות דיונית, למשל, שאדם הוא חף מפשע כל עוד לא הוכחה אשמתו, וכדי להוכיח, יש צורך באמצעים משפטיים שהם מוגדרים בחוק. אני חושש, איפוא, שעקב שלטון הכיבוש נוצר בשטחים מצב של פגיעה בזכויות התושבים, ואם דבר כזה קורה באיזור גיאוגרפי אחד, הוא עלול להתפשט גם לאיזור גיאוגרפי סמוך, דהיינו, מדינת ישראל. לכן שווה לבדוק את הנושא היטב ולשנות במידת הצורך.

— מי צריך לעשות זאת?

— גופים פוליטיים, לא משפטיים. אינני חושב שהתארגנות מקצועית לגבי נושאים פוליטיים היא הדרך. המפלגות הן שצריכות להניף את הדגל.

עו"ד דרור רכס (גבע):

"לא שמעתי על הפגישה שציינת וגם אילו היה לי מידע מוקדם, לא בטוח שהייתי מגיע אליה. כנסים כאלה הם לא מקריים, יש מאחוריהם יד מכוונת".

— פוליטית?

— לא יודע; אבל דעתי על כל מה שקורה בשטחים, הריסות בתים, גירושים וכד', אין לה כל קשר להיותי עו"ד. אני מסתכל על מה שקורה בעיניים של בן־אדם ומוטרד ממה שקורה בשטחים שלכם, שכבשתם. מוטרד מאוד. ולאור מה שקורה שם, ההיבט המשפטי לא חשוב בכלל. נהרס או נאטם בית, אז מה? זה שהיה צו בית משפט או לא היה, משנה את ההרגשה? משפר את המצב? מה זה בסך הכל חוק? שני חברי כנסת נגד אחד, יכולים לחוקק חוק. לא זאת הבעיה ולא כאן הפתרון. הפתרון הוא בידי הדרג הפוליטי.

סימה באר

MONSTER CABLE ®

לשיפור איכות הצליל במערכות שמע

- כבלים לרמקולים - שיפור הצליל עד 14%.
- מחברים ותקעים בזהב.
24 קראט "BALANCED" (INTERLINK)

להשיג בחנויות הסטריאו המובחרות

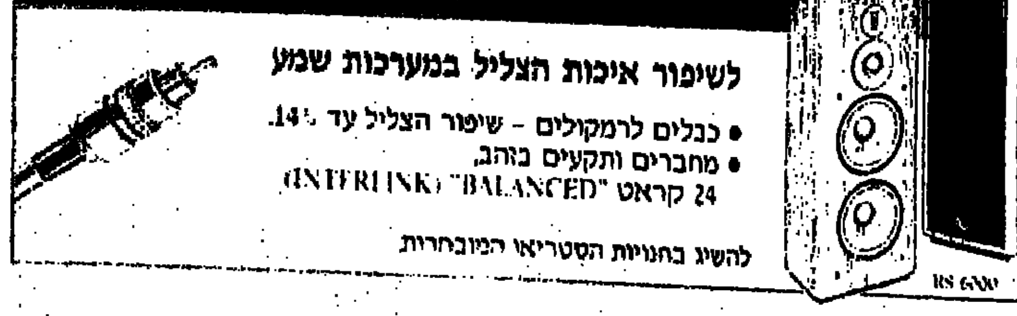

למבינים!

Infinity®

מארה"ב - הרמקולים הטובים בעולם!

יבואן בלעדי: טלסטאר, ביאליק 36 ר"ג טל. 03-731463

שר אלקטרוניקה מחשבים וציוד היקפי

שר אלקטרוניקה מציגה:

מדפסות FUJITSU בחיבור לכל סוגי מחשבים

FUJITSU

רח' חיבת ציון 4, רמת־גן, טל' 03-789005, 03-790282, פקס: 03-790282, טלקס 371316

יבוא, שיווק ושרות: שר אלקטרוניקה בע"מ

IKEA

ריהוט בסגנון שוודי

בלעדי למשביר המרכזי, בלעדי להתיישבות העובדת

שולחן דגם סנדפורס 130/80 + עלה להגדלה 50/80 עץ אורן גושני

שולחן דגם ונסבורו מתקפל
כסא דגם אוגלה פלסטיק

שולחן דגם סמדוייק 120/75 וגם 75/75 עץ אורן גושני

שולחן דגם טד 60145
שלד מתכת צבוע, משטח פלסטיק
כסא דגם טד
שלד מתכת צבוע, גב ומושב פלסטיק

המאפיינים את חברת הרהיטים השוודית IKEA

הינם: איכות, עיצוב וגימור

(חלק מהמוצרים אף עובר ביקורת של המכון לחקר הרהיטים השוודי)

המוצרים מיועדים להרכבה עצמית, דבר המוזיל את עלויות הייצור וההובלה

המכירה מבוססת על מכירה מהמחסן או לפי הזמנת הלקוח מקטלוג החברה

תנאים מיוחדים לפרוייקטים כולל:

בתי הארחה, חדרי אוכל, מועדונים, מסעדות ובתי קפה

כורסא דגם אלבה + שרפרף

כורסא דגם פואם
שלד טבעי או בצבע
כריות במגוון צבעים

כורסא דגם פולהם
עץ אשור גושני
ריפוד עור או בד

כורסא דגם סרי
שלד מתכת + ריפוד

כורסא דגם קליינט
שלד מתכת + כרום
ריפוד עור

כסא במאים דגם אילו
שלד מתכת בציפוי צבע או כרום

כסא דגם גונאס
עץ אשור גושני

כסא מתקפל
דגם קינו
שלד מתכת

כסא דגם ונדה
עץ אשור + מושב קלוע

כסא דגם אינגה
עץ אשור גושני

כסא במאים דגם ניקה
מגוון צבעים

חדש

שולחן מתכת מרושת
דגם ג'ארפן

שולחן מתכת
דגם אננס

שולחן מתכת דגם בוגן

שולחן קפה דגם סמדוייק
120/75 וגם 75/75
עץ אשור גושני

קיבוצים אשר מתעתדים לעבור לשיכונים חדשים, נעמיד לרשותם דירה לדוגמא למשך שבועיים - כולל תכנון וייעוץ

חברים המעוניינים בקטלוגים יפנו ל־

המשביר המרכזי בע"מ
מחלקת רהיטים

תל־אביב, רח' יגאל אלון 76, טל. 03-389333, דרך השלום 12, טל. 03-335131.
חיפה, שער פלמר 2, טל. 04-662161. ירושלים, איזור התעשיה עטרות, טל. 02-841411.
באר־שבע, רח' וולפסון, טל. 057-671011. קרית־שמונה, איזור התעשיה, טל. 06-942671.

צורה־אדם

משה קיפניס אינו מבין איזה עניין מיוחד יש בו ובדבריו לקוראים. „על אנשים”, הוא אומר „צריך לכתוב רק אחרי מותם”.

אלא שאני לא יכולה להבליג וקיפניס הרי לא עומד למות בקרוב. הוא אמנם בן 97, אבל הנתון הביולוגי הזה מטעה ורק שמיעה לקויה משהו, פנים חרושות קמטים ומטען גדוש של מעשים ונסיון חיים, מעידים כי קיפניס כבר אינו בחור. אגב, הוא עצמו אינו מבין כיצד אירע לו שכך יאריך ימים:

„בן 87 היה אבי כשנפטר. התפללתי שאגיע לגילו. קרה מקרה שהגעתי לגיל גבוה יותר. אני לא אשם, לא עשיתי שום דבר מיוחד שיאריך את ימי. אני יכול אולי ליחס את זה לכך, שאינני מעשן, אינני אוכל מאכלים עם קולסטרול, לא שותה משקאות חריפים ורק טועם לפעמים חצי כוסית יין, לא רדפתי אחרי נשים והסתפקתי באשה אחת, שאהבה אותי ואני אהבתי אותה. האמת, שאני לא מרגיש בן 97 או 95. הגיל לא מעניין אותי, מעניינת אותי הבריאות, לא לסבול כאבים ולהמשיך להיות במצב של מחשבה שקולה. זה באמת מקרה משונה שאני מאריך ימים, מפני שאני חלש בגופי ומעולם לא האמנתי בכוחי”.

ב־1920 הגיע משה קיפניס לביתניה כמורה לעברית, לפי פנייתה של רחל כצנלסון, שעמדה בראש ועדת תרבות, שעה שחבריו לא יכלו להיענות לקריאה מסיבות שונות. „ואני אמרתי לעצמי, לא יתכן שאף אחד מאתנו, הציונים, לא ילך ללמד את העולים החדשים”. מדי ערב, עם תום העבודה בביתניה, היה הולך לדגניה, שם לימד עברית את מי שרצה ללא תשלום, ויצר, אגב כך, קשרים יפים עם החברים.

כשתמה השנה בביתניה ואנשי דגניה הפצירו בו שישאר איתם, אמר להם: „אני לא יוצלח, אין לי ידיים של חקלאי ואף פעם לא עבדתי”: „אין דבר”, הם אמרו לו, „אנחנו לא בודקים את השרירים, כל אחד עושה את מה שהוא יכול, תשאר ותהיה כאחד מאיתנו”. כדי להיות כאחד מהם, ביקש לעבוד איתם בשדה ולא לעסוק בהוראה, אלא שהחום של עמק־הירדן וכמה התעלפויות במהלך העבודה בשדה, הבהירו לו את מגבלותיו הגופניות והוא לקח על עצמו את הנהלת החשבונות, הגזברות וריכוז הקניות של הקבוצה. על מנת להשתוות עם חבריו בתרומה לקיבוץ, היה קיפניס משקיע 13 שעות ביממה בעבודתו. „ראיתי בהנהלת החשבונות ובמסירת האינפורמציה הכלכלית, דבר שעוזר לקידום הקבוצה, שידעו מה מותר להוציא ומה אסור. היה צורך להוכיח את אפשרות קיום הקבוצה באופן כלכלי” — וקיפניס הוכיח!

ועדיין לא סיפרנו מתי וכיצד הגיע קיפניס ארצה.

ובכן, זה היה ב־1913. הוא ברח מרוסיה והשאיר שם את חברתו, פנינה, „עד שיתבהרו העניינים”. כשברח, לא העלה על דעתו שיגוייס לצבא התורכי והאיחוד עם פנינה יידחה לשנים רבות ורוויות געגועים. כשנסתיימה מלחמת העולם הראשונה התענה קיפניס בספקות: „לא יכולתי לדעת, האם פנינה עדיין מחכה לי אחר כל כך הרבה שנים. אולי הזדמן לה במקרה בחור אחר והיא התאהבה בו? אולי היא כבר תפוסה?” אבל פנינה חיכתה ומקץ 9 שנים של פרידה כפויה, בתרפ״ב, לפני חג־הפסח, היא הגיעה לארץ־ישראל. וכאן התעוררה בעיה קטנה. קיפניס: „ידעתי את היום בו תגיע האונייה לחיפה, אך לא את השעה המדוייקת. חששתי שזה יהיה לפנות ערב ואז נצטרך שנינו ללון בבית מלון”.

כשהגיעה האונייה, לפנות־ערב, לחיפה, המתין שם לפנינה חבר דגניה, עובד תנובה. הוא הציג עצמו כבא־כוחו של קיפניס ודאג לה לחדר בבית־מלון. „והיא”, נזכר קיפניס, עדיין בכאב, „נשארה ללון את הלילה הראשון בארץ במקום זר, בלי להכיר איש ובלי ידיעת השפה העברית. על הרגשתה של פנינה באותו לילה, על כך שהרטיבה בגלל שלא נפגשנו מיד, לאחר שנים של ניתוק, לא ארבה במילים. כאלה היו המושגים באותם ימים. היה נדמה לי שנהגתי כשורה לפי כללי הצמצום והקימוץ שהיו נהוגים אז”, משקיט קיפניס את מצפונו.

הרבה תפקידים מפתים מחוץ לבית הציעו לו.

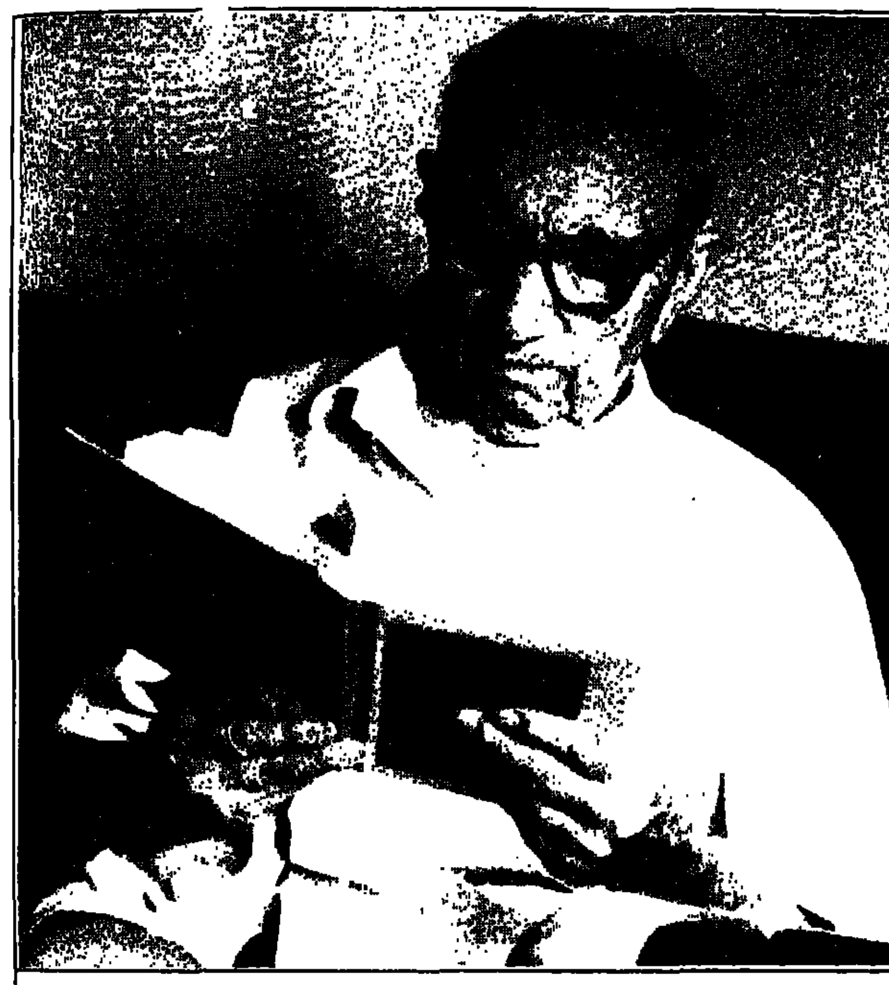

לא מזמן, כיוון שחש ברגלו, הלך משה קיפניס אל הרופא. לאחר שבדק אותו זה, אמר לו, לקיפניס: בגילך, הלא צפוי שיופיעו כאבים כאלה. תהה קיפניס, אבל גם הרגל השניה היא בת 97 ועובדה שאינה כואבת.
ובכן, בן 97, אבל על המוות אינו חושב אלא על „ענייני החיים, במה לעסוק ומה לקרוא”

ספר שי לחג לחברי הקיבוצים

קהליתנו

מבואות והערות: **מוקי צור**

אוסף של וידויים, דברי ספרות ושירה של חבורת השומר הצעיר שישבה בביתניה בעמק הירדן. הקובץ, שראה אור לראשונה בשנת תרפ״ב, היה במשך שנים ספר היסוד לנפשם, חיבוטיהם והתלבטויותיהם של צעירים מראשוני העליה השלישית, אשר פרשו את ליבם לפני הסופר נתן ביסטריצקי, שרשם מפיהם את מחשבותיהם.

עתה יצאה לאור בהוצאת יד בן־צבי מהדורה חדשה, בפורמט מחודר, מלווה הסברים, הערות ומבואות מאת מוקי צור, וכן צילומים ואיורים רבים.

הזמנות מרוכזות וליחידים ניתן להפנות ליד בן־צבי בצרוף המחאה (במחיר מיוחד – 25 ש״ח לעותק) לת.ד. 7660 ירושלים 91076 טלפון 02־639203.

הוצאת יד יצחק בן־צבי

מבצע מזרונים!!!
ברהיטים „צבר” – שאולי
★ מזרוני קינג קויל בהנחות
★ חדרי ילדים שבדיה
★ מזרוני עמינח במבצע מיוחד.
★ מזרוני ספלנדיד בהנחות גדולות מאוד.
★ מזרוני סילי בהנחות גדולות מאוד.
★ מזרוני פולירון SLAT-O-PEDIC
★ מזרוני פרדייז חדש
★ מזרוני סימונס החדיש בישראל
★ מבחר ספות נוער קינג „צבר” במבצע 30% הנחה.
★ מבחר ספות עמינח.
★ רהיטי סלון + מזנונים.
★ ארונות + מיטות.

מיוחד לחברי קיבוצים 30% הנחה למזרוני „צבר” 15 שנות אחריות

אספקה מיידית

רהיטי „צבר” – ת״א, רח' הרצל 44, טל' 03־839711
סניף חדש – ת״א, רח' הרצל 36, טל' 03־829881

דרושים
בני משק בשנת חופש
בעלי ניסיון באקסטרוזיה
לעבודת משמרות בקיבוץ צעיר
נא לפנות: ימי א'–ה' 8.30–14.30
טל. 03־337971
ולבקש את אירית ברנר

פרסם בדף הירוק

...בעת החזרת מכשיר הסודה הישן שלך (מכל סוג שהוא) כולל מיכל הגז.

גם אם אין לך מיכל להחליף, תוכל לקבל מכשיר סודהסטרים משפחתי תמורת מכשיר סודה או סיפון ישן ב־84.50 ש״ח.

זכור! כל מילוי מיכל גז של סודהסטרים מכין 30 ליטר סודה ברמת החוזק הרצויה לך, ז.א. 150 כוסות במחיר של 4.5 אגורות לכוס.

הוסף טעם דלקל (יש 13 טעמים) ותוכל להתפנק עם ליטר של משקה תוסס, מרענן ודל קלוריות עבור פחות מ־16 אגורות לכוס. גם אתה יכול להרשות לעצמך משקאות קלים כל יום בבית עם...

סודהסטרים
את המשקה הזה אי אפשר להפסיק...

מפיץ בלעדי: סודהסום בע״מ, רח' רובינזון 21, פתח־תקווה, טל. 9300953, 03־919026.

לקיפניס, והוא סירב לחרוג מגבולות דגניה. „אדם צעיר מעוניין לצאת לעולם, רוצה שיכירו בו, אני סרבתי”. די היה לו בטיפול בענייניה הכספיים של דגניה, בטיפוח הקן המשפחתי, אשה ושלושה ילדים, ובדאגה המתמדת, השקטה, הסמויה, הבלתי־פורמאלית, לחברים במצוקה.

„אספר לך משהו: ליוסף ברץ היתה השפעה גדולה בהסתדרות והוא רצה שאהיה חבר בוועדת הביקורת־המרכזית, שבראשה עמד ישראל גורפינקל, אביו של חיים גורי. הדבר דרש נסיעות לישיבות והעדרות ממושכת מן הבית, אז סרבתי. אז פנו לדגניה ב' וביקשו את קדיש לוז. בהמשך הוא, כידוע, התקדם ממוסד ציבורי אחד לשני, עד שהגיע לתפקיד יושב ראש הכנסת”.

— תראה מה הפסדת...

— אינני מצטער ואינני מקנא בעסקנים. דגניה לא היתה נהנית מעסקנותי.

— ובמי אתה מקנא?

— אני מקנא באנשים בעלי כשרון, בעלי יכולת אומנותית. לא נולדתי כזה ולפעמים אני מבטל את עצמי מאד ביחס לאחרים. אבל לא פעם באה לי מחשבה, שאני לא הכי גרוע ואני מסתפק בדרגה שהגעתי אליה.

— אילו תכונות שלך אתה מעריך?

— אני מעריך שיש לי דעה שקולה ואובייקטיבית בעניינים שאני מכיר. התברכתי מהטבע בזכרון טוב. בזמנו יכולתי לקרוא מאמרים ולדקלם אותם בשלמות. לגבי תכונות שליליות, לא אפרט.

— מדוע אינך מונה בין תכונותיך את היכולת השכלית שלך?

— אני מעריך הרבה אנשים בעלי יכולת שכלית רבה משלי. אצלי היו, פה ושם, הברקות. זה אני כן מכיר.

מזור. בגיל 90 החליט משה קיפניס להפסיק לעבוד כדי שיוכל להתפנות לספרים. ברוסיה נהג לקרוא כל ספר עברי שראה שם אור. כאן, בדגניה, לא הותירה העבודה פנאי לקריאה. „חשבתי שאקרא שנה, שנתיים ויספיק לי, אבל מתרגלים לזה”. כיון שהתרגל הוא חובש מדי ערב כורסה ישנה ונוחה בביתו ולאורה החזק של מנורת קריאה הוא הופך בדפים. „התחלתי לקרוא את כל הספרות היפה של דור הפלמ״ח, כתבי נתן שחם, יזהר סמילנסקי. אהרון מגד. קראתי את כתבי בובר, שיש בהם הרבה מחשבה. עכשיו אני קורא כמה ספרים בבת־אחת: את הספר ,בין עגנון לקפקא' של הלל ברזל ואת ספרו של יעקב צור, אביו של מוקי צור, ,קרב יום', שהוא ספר נפלא.”

מלבד אלה הוא קורא ספרי הגות ופילוסופיה אך גם ספרות ישראלית חדשה, למשל: א.ב. יהושע, עמוס עוז. „הקריאה בספרים”, אומר קיפניס, „גורמת לי לחשוב. אני קורא דברים ומתווכח עם המחבר, אני שוקל אם זה טוב, בודק את העברית ונהנה כשיש רעיונות חדשים שלא חשבתי עליהם”.

לעומת זאת, הוא מצטער שוב ושוב, שתמיד הוא שוכח כל מה שקרא: „אולי זה קורה לי משום שאני קורא הרבה ספרים יחד”. כשמתעייפות עיניו הוא ממיר את הספר בעיתון, גם העיתונות הקיבוצית, וכיוון שכבר אמרנו שלא איש זקן הוא, קיפניס, אינו כועס עליה. „העיתונות משקפת את המצב בתנועה. לא מפריע לי שיש בה ביקורת, עיתון צריך גם לבקר ומי שיודע לענות, שיענה.”

מדרך הטבע, הוא איש מפלגת העבודה ובתור שכזה יש לו מה לומר על הרוויזיוניסטים: „ברור כשמש, שהטקטיקה של הליכוד מובילה למלחמה ולא לשלום. זה לא מקרה שבמגילת העצמאות אין אף חתימה של אנשי חרות. הם לא מילאו שום תפקיד ניהולי במדינה. הם אמנם אומרים על עצמם שהם תלמידי ז'בוטינסקי, אבל אני חושב שהוא היה הרבה יותר חכם מהם. אם היה בחיים הוא לא היה נותן להם להשתלט על מיליון וחצי ערבים. המצב הדמוגרפי לא לטובתנו, יש להסתפק במדינה קטנה יותר עם רוב יהודי.”

כמו כולנו, מתגעגע קיפניס אל השנים היפות של המדינה, אלא שלדידו היו אלה שנות ה־20 וה־30: „תקופה של עלייה גדולה והתעצמות בחקלאות. פרצו הרבה ישובים יהודיים ופנחס ספיר הצליח למשוך תעשיינים יהודים, בעיקר מאמריקה, שהקימו מפעלים בארץ.”

עכשיו זה אחרת, כידוע, אך קיפניס חף ממרירות ומכעס. כך גם כשהוא עושה את חשבון חברותו רבת השנים בקיבוץ והתמורות שחלו בה: „אז לא חשבתי על מה שיהיה, דאגתי להווה, להמשך הקיום. החיים משתנים והדור הצעיר רוצה לחיות טוב יותר, מביט על חיי האחרים. אצלנו רעיון המימוש העצמי לא היה קיים, אבל העולם משתנה ויש דורות צעירים, שבאופן טבעי עולים על הבמה וצריכים לתפוס את מקום הזקנים. אינני משועבד ומטיף למנהגים וסדרים שהיו בשנים הראשונות, אבל גם עכשיו אני מעריך אנשים שדואגים יותר לענייני הכלל. אני ותרן ומוחל להרבה חולשות אנושיות, אבל יש דברים שאסור שישתנו. על היושר אינני מוותר, זה צריך להיות בהכרתו ובטבעו של האדם תמיד”, ואשר לקשישי הקיבוץ — „צריך לשתף אותם יותר בחיי הקיבוץ, לא להשאיר אותם בצד. יש להם הרבה נסיון והקבוצה צריכה ליהנות ממנו. אני לא מדבר על עצמי, שמיעתי לקויה וזה מנתק אותי”.

— אתה בודד, קיפניס?

— לא, אינני סובל מבדידות. הספרים הם החברים שלי, אני שוקע בהם והזמן עובר מבלי שארגיש. אספר לך סיפור קצת אינטימי: יש לי ידידה בת 92 שחושבת, הנה קיפניס בודד, צריך להכנס אליו. היא מביאה לי מדי פעם לפתן טוב מעשה ידיה. איני יכול לסרב, רק אמרתי לה שאני מצטער שהיא טורחת בשבילי. השתדלתי לפצות אותה במשהו, רשמתי דברים מעניינים שקראתי, את הצימוקים, וקראתי בפניה. כך יכולתי לגמול לה ונקשרו בינינו קשרי־ידידות”.

אילו משאלות יש לו, לקיפניס, המסתפק במועט כל־כך, שאינו תובע ואינו כועס על איש?

דבר ראשון, הוא רוצה ממשלה אחרת, „ממשלה שלנו זה התנאי הראשון לתיקון החיים בארץ. אחר כך יש לי משאלות פרטיות לגבי חלק מבני משפחתי. על עצמי אינני חושב כלום, בגילי אין מקום לדרישות, אני צריך להסתפק במה שיש, אבל הייתי רוצה שלא יהיו לי כאבים ברגל...”

כיוון שהגענו אל הרגל של קיפניס, אני מבקשת לברר אם יש אמת בסיפור שמספרים עליו: שהלך לרופא והתלונן על כאבים שהוא חש ברגלו. כשאמר לו הרופא, שבגילו, הלא, צפוי שיופיעו כאבים כאלה, השיב לו קיפניס, אבל גם הרגל השניה היא בת 97 ועובדה, היא לא כואבת.

„אני אמרתי את זה” משתומם קיפניס, „אני חושב שזה רק סיפור שמישהו המציא. לפעמים אני סובל מכאבים קשים ואני מתפלל שלא אתעורר. רוצה למות לאט, לדעוך כמו נר. אני לא רוצה לסבול ממחלות ולהעמיס את עצמי על אחרים, שיטפלו בי. על המוות אינני חושב, אני יודע שזה דבר שאין להימלט ממנו, והו גזר־דיננו. אני חושב על ענייני החיים, במה לעסוק ומה לקרוא. כשחברי מתים אני מצטער מאד ומתעניין לדעת מה גרם למותם. אני רוצה להמשיך ולתפקד כל זמן שמחשבתי צלולה ואני חי כבן־אדם נורמלי. אני חושב שזוהי משאלתו של כל אחד, אבל לא בידי האדם גורלו. אפילו ברנר המיוסר והמיואש כתב: החיים הם מתוקים”. וקיפניס הלא אינו מיוסר ואינו מיואש.

נועה אילן

וודסטוק מס' 2

אהלן חבר'ה. תשמעו טוב. זוכרים שלפני שנה עשינו פסטיבל רוק, וודסטוק 1, אצלנו, על יד נחשונים? טוב, אז היה פאק קטן, כי לא השקענו במיבצרים ובנינו על החבר'ה מהקיבוצים והעסק התפשל. אריקי. מה שהיה היה.

אז השנה, ב־9/10־9, זאת אומרת, בליל־שבת, שעה 19.00 ועד למחרת בבוקר, אנחנו מארגנים אצלנו, בשדה של הקיבוץ, את וודסטוק 2. השנה זה יהיה רציני.

אז בואו, יופיעו: אקסידקרנט — איך זה? — להקה יזיזואל, להקת אינץ', דוביס, נתיב־כחול (הם מקיבוץ הוללים אבל זה מאה אחוז), בבי נתן, נגן סינתיסייזר ידרא מנגבה, אבל מגניב), וזהו. את הכל אנחנו, החבר'ה מנחשונים, מארגנים על השבבים. אתם רק צריכים לבוא עם ראש טוב, עם שק שינה, שתיה, מה שבא לכם. אגב, יהיו גם עורכים. סמים — לא! קיבוץ וסמים לא הולך יחד.

אז אריקי, חבר'ה! יאללה, להתראות בוודסטוק 2 בנחשונים.

המארגנים (מימין לשמאל): גבי, מיכאל, עומר, יונתן ויפה.

טכפורט בע״מ TECHPORT LTD.

MOSS FANS ®

הפתרון הבריא, הזול והנקי לבעיות מיזוג האוויר היום בהישג ידכם

★ מאווררי MOSS עכשיו בישראל לאחר הצלחה מסחררת בארה״ב ובאירופה
★ מבחר של דגמים בשלל צבעים
★ מאווררים המשולבים בתאורה – גופי תאורה משתנים
★ שימוש במאווררים תוך הפעלת מזגן/קמין בקיץ ובחורף, מביא לחסכון של 35% בהוצאות על אנרגיה.
★ צריכת חשמל זעירה (כשל מנורת חשמל) – 85 וואט בלבד
★ פיזור נכון של חימום וקירור
★ המאווררים מתאימים לכל שילוב עם ריהוט ביתי, סגנון ועיצוב הבית
★ מאוורר MOSS – מתאים לך למטבח, לחדר השינה, לחדרי ילדים, למשרד, חדר אורחים, פינת אוכל... ואיפה לא!
★ ניתנים להפעלה בלתי פוסקת ללא סכנה לבלאי וקלקול
★ המאוורר חוסך מקום, פעולתו שקטה ויעילה, אינו גורם רעש
★ בחדר הילדים – בטוח יותר, בקו צעיר מתאים במיוחד
★ ניתן להרכבה עצמית
★ פעולת המאוורר גורמת להעלמות הזיהומים בקיץ ולשינה שקטה וערבה
★ מתאים גם לתקרות נמוכות או לתקרת עץ משופע
★ אפשרות ויסות של 5 דרגות מהירות לשני כיוונים
★ 5 כפות

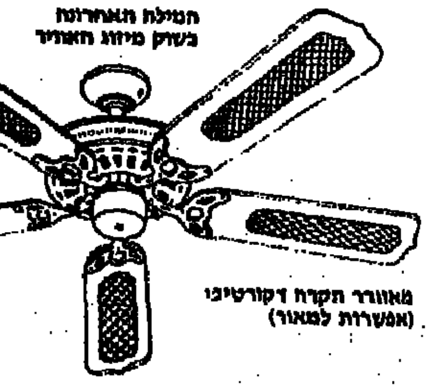

לרכזי קניות! ניתן לערוך תצוגה לקניה מרוכזת בהנחות גדולות

מבצע ב־4 תשלומים שווים (עד גמר המלאי) רק 4×74 סה״כ 296 ש״ח (לא כולל נורה) המחיר כולל משלוח עד בית הלקוח

המאוורר עומד בתקן האמריקאי המחמיר ביותר וכן בתקן הישראלי

להשיג:
טכפורט בע״מ – יבואני MOSS FANS האמריקאים טל. 06־322531
פקסימיליה 06־322077 מגרי 2020

כינוס

הקתרזיס של פלה יצחקי

5000 בוגרי עליית־הנוער חיים בקיבוצים. כולם מוזמנים לכנס בגן־שמואל

ב־28 לחודש זה, תהמה לעת ערב חצרו של קיבוץ גן־שמואל ממאות, אולי אלפים, של בוגרי עליית־הנוער שנקלטו וחיים בקיבוצים (יש למעלה מ־5000 כאלה ב־3 התנועות הקיבוציות) ובני משפחותיהם. גם מציליהם ומעליהם ארצה, מארצות אירופה וארצות המזרח וכן מדריכים, מלווים ומפקחים משכבר, יהיו שם. לאחר מפגש רעים יתכנסו באולם המקומי, יאזינו למכסת הנאומים המתחייבת (בן אהרון + חזן + הרב אונא + אלי עמיר × 7 דקות, כמובטח) ולשירת „מקהלת עליית־הנוער" ויצפו בכמה קטעים דרמטיים.

התרגשות והזדהות יעוררו, מן הסתם, סיפוריהם, מעובדים לבמה (ארנה ספיר), של אברמ'ל, יהודה הג'ינג'י, הדסה, זהבה וחבריהם, חניכיה משכבר של פלה יצחקי בחברת הנוער של געתון וגיבורי ספרה החדש, „פגישות מחודשות" („ספרית" פועלים").

סיפורו של אברמ'ל, דוגמא מקרית, יהיה דומה, מבחינות רבות, לסיפוריהם של רבבות הנערים שהתחנכו פרקי זמן שונים בחברות הנוער בקיבוצים. גם לזכרונות ולמסקנות, לשבחים ולביקורת יימצאו ודאי שותפים רבים.

כבר בראשיתה של המלחמה ההיא, בפולין, כשהיה בן 9, התייתם אברמ'ל מהוריו. כמה שנים איומות שימש הילד אברמ'ל אב ואם לאחיו הקטנים ממנו. איתם נדד ונמלט והתחבא בדרכים של אירופה ואיתם עלה ארצה באמצע שנות החמישים. כאן הפרידו הרשויות בין האחים ואברמ'ל נשלח לחברת נוער בגעתון. פלה זוכרת אותו כנער נמוך קומה וממורמר, עם הומור מקאברי וקריצת עין ממזרית, שהיטיב לרקוד ריקודי עם. אחרי שהשלים את חינוכו בחברת הנוער בגעתון התגייס לנח"ל. משהשתחרר, שב אל הקיבוץ והיה בו חבר 11 שנים. „יום אחד קם ועזב את הקיבוץ עם מזוודה קטנה ביד". היום הוא מתגורר עם משפחתו בחולון, נוהג משאית, מוביל חומרי בניין.

„היתה זו טעות", יאמר על הבמה השחקן שילבש את דמות אברמ'ל, „לקלוט אותנו ביחד עם ילדי הקיבוץ. לא יכולנו להרגיש טוב. עם היתומים האחרים חיינו בתנאים קשים, אך היתה בינינו שותפות גורל. עם ילדי הקיבוץ הרגשנו שונים, מסכנים, עצובים מאד. העבר הפריד בינינו ויצר מרחק עצום".

אבל גם זאת יאמר אברמ'ל: „חוץ מהמזוודה הקטנה לקחתי איתי מהקיבוץ גם קצת ערכים. עד היום אני עובד עבודה פיזית. איני מתבייש בעבודה, אצלי היא ערך חשוב. לא פעם קוראים לי החברים קיבוצניק".

פלה יצחקי — שראויה לחשוב עצמה ולהחשב ככלת השמחה בגן־שמואל, ולא רק משום שהיא יוזמת ומארגנת המפגש הזה, הראשון מסוגו, אלא משום שאל חיקה נאספו ותחת ידיה עברו ברבות השנים מאות רבות של חניכים, עולי מזרח ומערב ומשום שהיא האחראית מטעם „הברית" על כל חברות הנוער בתנועה הקיבוצית ומשום שגם אחרי שעות הקבלה היא משמשת כתובת לנערים במצוקה כאשר הם — פלה זעירה זאת אינה מתנחמת ב„סוף־טוב" של חניכיה ובמלים הטובות שהם מרעיפים על הקיבוץ ממרחק הזמן. עדיין מצפונה נוקף: „היה לנו המון רצון טוב כשקלטנו את חברות הנוער הראשונות. הרגשנו שהם אחים ואחיות קטנים שלנו, שצריך לתת להם הכל. לי, שכל משפחתי אבדה בפולין, היה רצון מיוחד להעניק להם חום. אבל אז הגיעו ילדי העיראקים, שאמנם לא היו יתומים, אבל ממעמד של ילדים מפונקים בבתים עשירים ירדו בבת אחת למעמד של ילדי מעברה, מרוססים בד.ד.ט, וגם בקיבוץ לא יכולנו לשפר את הרגשתם. גם הקיבוץ היה עני. כאב לי כבר אז על העוול שנעשה להם. הם עבדו ארבע שעות ולמדו שעתיים־שלוש בצריף לוהט, משפחות מאמצות כמעט לא היו ולא כל החברים ראו את המצווה שבקליטה, אלא את העניין הכלכלי. אחר כך עלו ניצולי המלחמה — ילדים שעברו סיוטים איומים וכאן הפרידו ביניהם בכוח וערבבו אותם עם בני קיבוץ בריאים, שלא העלו בדעתם מה עבר עליהם. עשינו המון שגיאות ויש לי רגשי אשמה איומים. לכן הוצאתי את הספר. זהו קתרזיס בשביל שני הצדדים: לחניכים ולי."

המיספר המכובד, 5000 הנשארים בקיבוצים מקרב חברות הנוער, שהתחנכו בהם, אינו, לדידה של פלה, מיספר להתגאות בו. „עברו אצלנו איזה 50 עד 60 אלף נערים, שזה חמישית ממספר חניכי עליית הנוער בכלל בכל שנות המדינה, אבל לא היינו ערוכים לקליטה. התנאים בקיבוץ היו קשים והיום, כשהתנאים כבר יותר טובים, אין נכונות גדולה כבעבר. אני ממש מתביישת לומר, שאם בעבר התחנכו בקיבוצים, בו זמנית, כ־10 אלפים חניכים בחברות נוער, הרי היום אין יותר מ־1800 בכל התנועה הקיבוצית, וזה לא שאין מספיק נערים משכבות מצוקה, שהיינו יכולים לעשות להם טוב ולהשפיע עליהם מהערכים שלנו".

אבל בסוף החודש, בגן־שמואל, ודאי יקלו נקיפות מצפונה של פלה יצחקי, מה גם שאין לה ספק, כי במו אוזניה שמעה: „על דבר אחד יש קונסנזוס בין כל חניכי עליית הנוער, גם אלה שעזבו: ‚מה שקיבלנו בקיבוץ נשאר אתנו לאורך כל הדרך'".

ארנון לפיד

קמרה אובסקורה
בית הספר לאמנות
נמשכת ההרשמה ללימודים מלאים וחלקיים במגמות:
צילום, וידאו/קולנוע
החלה ההרשמה לקורסי בחירה:
מבוא לצילום, מבוא לוידאו, תולדות האמנות, תולדות הקולנוע, ניתוח סרטים ועוד.
ההרשמה בימים אלו:
א'-ה' 10.00-19.00
אלנבי 57 תל-אביב
טל': 298291, 298191.

שיווק קופמן בע"מ
לגו הפנינג הינה ניידת צעצועים המפעילה הורים וילדים, בהפנינג עליו עם עשרות אלפי לבני לגו בתפזורת.
כל קבוץ בוחר דרך להפעילה (תחרות בניה, הורים „נגד" ילדים, נושאים אקטואלים).
בצמוד לניידת תערוכת צעצועי שוק קופמן, בתנאי מכירה מיוחדים.
להזמנות — פנו אל שרון צוק שגיא — מנהל הניידת בטל. 03־455141.

קיבוץ גונן
מחפש גננת
לשנת הלימודים תשמ"ט
להתקשר:
לדוד או לויצה
טל. 06־944955

פרסם בהדף הירוק

דרוש קיבוצניק
לאחר שרות צבאי
עם
גישה לרפת
● מגורים במקום
● תנאים טובים
● מיד
טלפון: 051־882997

למכירה
עסק גינון
כולל טנדר + כלים ולקוחות
באזור ת"א, טל' 03־235056

למשפחה צעירה
דרושה בחורה אחרי צבא לניהול משק־בית ל־10 חודשים.
משכורת + אפשרות לינה
טל. 052־550003

למכירה!
1) טלויזיה צבעונית „שיונל" "20 + שלט במצב מעולה
2) 2 זוגות אופניים - 1) B.M.X. 2) CROS
טל' 03־9656233

למכירה
1) 2000 עופות רוק
2) 400 זכרים קורניש
להתקשר ביום – 04־898211
בערב – 04־898525
רמת השופט (אלון)

להלן תגובתכם

חיים שרון על „תכנית ההבראה" של הקבה"א

פרסטרויקה — עכשיו

ב־21.8.88, הובאה לוועד הפועל של הקבה"א תכנית ל„הבראה כלכלית". על פי מה שכתוב בה ועל פי עדות המציג אותה, היא אינה שונה מתכניות כלכליות קודמות מלפני שנתיים, ארבע וקודם.

המצב מוצג כ„מצב חרום" — ואמצעי ההבראה: „עוד מאותו הדבר". מה מבטיח לנו שהיא תצליח? שהיא „תבנה בראייה מערכתית"? שתהיה „צמודה למטרות ולעקרונות הקיבוציים"? ש„המערכת המרכזית תהיה גורם פעיל ואחראי לייזום, קידום וביצוע"?

המטרות המפורטות בתכנית נשארות בגדר שאיפות ללא פירוט יעדים ברי השגה, שמתחשבים במשאבים ובקשיים וכוללים דרכים להשגתן.

יש בתכנית התייחסות חשובה לתודעה וכוונה להקים יחידת תודעה והסברה. אך לא ברור למה הכוונה ב„תודעה". טוב היה אם התכנית היתה מוסרת את המסר. אז היה ברור מה השינוי בתודעה עליו מדובר.

מקובל גם עלי שהתודעה מניעה את השינוי — במקרה זה את המאמץ הדרוש להבראה כלכלית. וכאן הקשר לפרסטרויקה: הוגי הפרסטרויקה תפסו את הקשר שבין הכלכלה והחברה ואת הצורך בתכנית כלכלית־חברתית. הבינו את ההכרח לעסוק במה שנחשב לנורמות ולעקרונות מקודשים, על מנת לשנות כיוון של הגראפים הכלכליים. הם נתנו ביטוי לשינויים בתודעה שהבשילו אצל האנשים וכיוונו אותם לכיוונים, שאינם סותרים את מהות המשטר הסוציאליסטי כהבנתם, אלא מתווים עקרונות חדשים לקיומו והתקדמותו.

על מנת לנצל את מה שנמצא היטב בתודעת החברים — הרגשת המשבר, שעת החרום והנכונות למאמץ — צריכה התנועה לבוא עם דברים ברורים והצעות להתנהגות חדשה, שיכוונו את פעילות החברים בכיוון קונסטרוקטיבי. התנועה צריכה לתת תשובה אופרטיבית לשאלות והצעות המסתובבות במסדרונות ובקיבוצים:

● האם המפעלים הקיבוציים יישארו היחידים בארץ שהם „בערבון בלתי מוגבל", או יש כוונה להופכם לחברות בע"מ?

● האם המבנה, הארגון ודרך קבלת ההחלטות הניהוליות בכל מפעל מתפקדים היטב או מתכוונים לאמץ הצעות לשינויים, בנוסח דירקטוריונים, המוצעות ע"י היועצים הכלכליים החיצוניים?

● האם תנועה, חברה, תאגיד כלכלי, במשבר כלכלי תעשה גם ל„קיצור החזית", ביטול פעילויות, מכירת נכסים ואמצעים אחרים?

● האם ה„תאגיד הכלכלי" ימשיך לפעול רק כיועץ למפעליו, או תהיה לו גם זכות הכרעה בענייני שיתוף פעולה בין מפעלים, בין קיבוצים, בהשקעות וכו'?

> „בלי נכונות מצד המובילים את המהלך להסתכן בחידוש ויצירתיות, מובטח שהפתרונות המוצעים יביאו לתוצאות שהביאו בעבר"

● האם „קבוצה כלכלית בעלת זיקה חזקה בין יחידה ליחידה" (כדברי התכנית), יכולה לתפקד באחריות בערבות הדדית חד־סיטרית, כשהמרכז יכול רק לייעץ ולהזרים כספים לעזרה בלי להתערב בזכות הכרעה בנושאים אסטרטגיים?

● האם, כאשר רוצים להגדיל את ההכנסות בלי להשקיע עבודה ובלי להגדיל את החוב, חלק מהפתרונות הלגיטימיים יהיו עיסוק במקצועות חופשיים, משמרות לילה, מכירת שירותים, וגם עבודה מחוץ לקיבוץ?

רק שינוי בהתייחסות לשאלות כאלה, ורבות אחרות המושמעות בדיונים בתנועה, ואשר נתפסות ע"י כולנו כמתייחסות לנורמות ועקרונות מקובלים, יכול להניע שינוי ממשי בהתנהגות וסיכוי להבראה כלכלית, וזה כמובן מהלך כלכלי־חברתי.

זו דרך קשה. היא דורשת ראשית כל שינוי בתודעה של המובילים את המהלך, נכונות לשנות, אך בלי נכונות מצידם להסתכן בחידוש ויצירתיות, מובטח שהפתרונות המוצעים יביאו לתוצאות שהם הביאו בעבר. מי שלא ייזום שינוי בחלק מן הנורמות והעקרונות המקובלים עלינו היום, תוך שמירה על המהות של הקיבוץ, יתן את ידו לשינויים סטיכיים, שללא החלטה מודעת ורציונלית, ישנו גם את המהות. רק מי שיעז ויוביל בדרך חדשה, יש לו סיכוי להצליח!

בישיבת הוועד הפועל, בה יוצגו פרטי „תכנית ההבראה", אנחנו חייבים לשמוע התייחסות לשאלות אלה.

חיים שרון
גן־שמואל

רן כספי ודן מלר נגד ראובן ברטוב

השטרות של ברטוב

האורח ראובן ברטוב („הדף־הירוק", 1251), מוכר את אמונתו שלו כמו היתה האמת האחת והיחידה עלי אדמות.

וכוחו של כל מאמין לדבוק באמונתו, וגם אם נראית היא תפלה וחסרת הגיון לזולתו, אין זכות למישהו לבטלה, ביחוד לא להכפישה או ללעוג לאוחז בה. ברם, זכות זו עצמה עומדת לכל מאמין, לא רק למאמין באלוהים: גם האמונה בחוסר קיומו של אלוהים אמונה היא, ומה שמצפה המאמין הדתי מעמיתו החילוני, חייב לעמוד כנר לרגליו ביחסו שלו לאמונה החילונית.

„סמוך על אלוהים" — כותרתו של ברטוב — היא סיסמה יפה, אלא שאין היא מחייבת אלא את מי שמאמין באותו אלוהים. כמשל לעניין זה, מספרים מעשה בחסיד שוטה שהיה מתפאר בצדיק „שלו", שטען חוזר וטען שזוכה הוא בהתגלות אלוקית בכל שישי בשבת. שאלוהו לאותו שוטה: וכי מניין לך שאמת בפיו של צדיק זה שלך, השיב: כלום צדיק גדול כזה, שזוכה בהתגלות אלוקית בכל שישי בשבת, ישקר?

המאמין הדתי מקבל את האמונה בקיום האלוהים בגירסתה היהודית כמיקשה אחת עם התורה, על הכתוב ועל הנאמר בה, ואין בידו, בנפשו ובשכלו אפשרות לערער ולו גם על תג אחד ממנה, כי בעשותו כן אין אמונתו שלימה. זולתו, שאיננו מאמין באלוהים נוסח זה, בשבילו אין התורה, זו שבכתב וזו שבע"פ, אלא ניסר אנושי, חינוכי, מוסרי והיסטורי מתקופה זו או אחרת. עבורו השטרות שמציג ברטוב אינם ברי־פרעון, ובתור „הוכחות" אין הם שווים את הנייר עליו הם כתובים. ביחוד אין להם ערך לאחר מה שלכד עמנו על בשרו בשואת אירופה של שנות הארבעים. „יש לנו, איפוא, על מי לסמוך, על ה' אלוקינו ועל תורתו" קובע ברטוב. האמנם? היכן נמצא היה שטר זה בשואת אירופה? על מי ניתן היה לסמוך אז, כשלמעלה ממיליון ילדים יהודים נשחטו, נטרפו ועונו? הזה ה„אושר" ש„נתן לנו אלוקינו" בגירסת ברטוב? עוד כמה ילדים יהיה עלינו להקריב למולך בטרם נכיר ב„טוב ובאושר" שהוא, הנצחי, צפון לנו, מאמיניו, בני תנובתו, וילדינו?

> „עוד כמה ילדים יהיה עלינו להקריב למולך בטרם נכיר ב„טוב ובאושר" שהוא, הנצחי, צפון לנו, מאמיניו, וילדינו?"

אין פליאה בלבנו על דבריו והתבטאותו של ברטוב, מאמין דתי — יהודי כנוצרי או מוסלמי — איננו מסוגל לחשיבה שונה. פליאה בליבנו על אלו שאינם דתיים, ואשר מסורת, „שורשים" ונוסטלגיה נתערבלו להם יחד עם התערערות בטחונם העצמי, ובפחדים קיומיים מהולים באמונות תפלות, שאינם מסוגלים להשתחרר מהם, ואשר על פי כל אמות המידה שלהם עצמם אין להם בסיס בחייהם־היום.

„סמוך על אלוהים" היא סיסמה טובה לברטוב. פליאה בליבנו על שמעון פרס ועוזי ברעם, אשר היו מוכנים להתפלש בעפר „סמוך" כזה, עליהם ועל שטרית ודיין, אשר הבטיחו שמפלגת העבודה תתמוך בישיבות ובכוללים ותסיר התנגדותה למתן פטור ל־20,000 שוכני ישיבות בשנה מגיוס לצה"ל ועוד כניעות תמורת „סמוך". מה שהתאים לילקוט הכזבים איננו יכול להתאים להיינו, וברגע שנקבל את אסמכתאותיו של ברטוב כראיות ל„אמת האחת והיחידה", נמצא עצמנו לבושי שחורים, קפוטות וציציות, מניקי פיאות וחובשי ישיבות. אז אז יבוא המלך המשיח.

רן כספי ודן מלר
האגודה ליהדות הומניסטית חילונית
ת"א

מבצע מערכות סטריאו KENWOOD
מטובי יצרני הסטריאו בעולם במחירים הזולים ביותר בארץ!!!
מערכת 5 חלקים קנווד דגם 36:
* מגבר רב עוצמה 2x70w + טיונר דיגיטלי + תחנות קבועות
* טייפ דבל קסט + דולבי + אקולייזר 14 סליידים
* פטיפון + ראש מגנטי מחט יהלום
* רמקולים 2x110w.
במחיר מבצע 1799 ש"ח.
המבצע כולל גם את כל סוגי המערכות:
* מערכת סטריאו אקאי 1360 ש"ח
* מערכת סטריאו J.V.C דבל קסט 1450 ש"ח
* מערכת סטריאו טראק דבל קסט 1380 ש"ח
* מערכת סטריאו סניו דבלקסט 690 ש"ח ועוד...
* המערכות כוללות רמקולים 2x110w
36
* רדיו טייפים סטריאו במחירי מבצע
המבצע עד גמר המלאי בלבד!!!
SPECTRUM SERIES
עשו סקר שווקים!!! מההצעה הזולה ביותר שקיבלתם תקבלו בסלון סמי ב־10% לפחות זול יותר על כל סוגי המערכות!!!

* המחירים כוללים מע"מ
KENWOOD • KENWOOD • KENWOOD
המרכז החיפאי הגדול בצפון למערכות סטריאו
סלון סמי טל' 665239 * 674090 הרצל 57 חיפה

יין עונג שבת ★ יין מלכים ★ יין קונדיטון
להשיג בכל הרשתות
תוצרת ייקבי הכורמים ירושלים (בלי חשש ערלה שביעית וטבל) טל' 02־247555, 02־352528

ומה הם עשו

(המשך מעמ' 7)

העמדה שלנו ע"י זה שאנחנו גם נגד הליכוד וגם שותפים איתו. אנחנו לא שותפים איתו בשום מקרה.

לדעתי, ככל שמפלגת העבודה תמשיך ללכת עם הליכוד בשלטון, ייטשטשו מטרותיה. לכן כשם שהתנועה הקיבוצית לא מתבטלת למרות שהיא רק שלושה או שלושה וחצי אחוז באוכלוסיה, גם מפלגה קטנה לא מתבטלת, בתנאי אחד, שהיא בטוחה שתעבור את אחוז החסימה, כי אחרת היא מבזבזת קולות. אנחנו בטוחים שנעבור.

ועוד מלה לחבר הקיבוץ: אני לא חושב שהקיבוצים יכולים לצאת מהמשבר הנורא וההרסני שהם נתונים בו, רק ע"י מאבק פוליטי. אני מציע למרכזי המשק והגזברים שיבינו את הקשר שבין כלכלה לבין פוליטיקה. הכוח הפוליטי של כפר מנחם, חצרים ומשמר העמק, הוא הרבה יותר מהכוח האלקטורלי שלהם. ככוח, הוא שווה לשני בתים רבי קומות בצפון ת"א. לא הרבה יותר מזה. מתי יש כוח פוליטי? כשאפשר למצות אותו לכלל אגרוף, כשהוא מתלכד על איזה שהיא משימה ועושה מעשה פוליטי משותף. השיתוף הוא הכוח.

לדדי צוקר — מהו יחסה של ר"ץ הליברלית לתפיסה השיתופית סוציאליסטית שפרש כאן אמרי?

דדי צוקר: מי מגדיר את ר"ץ כתנועה ליברלית? אני מגדיר אותה כסוציאל־דמוקרטית. ראשית, אני מבקש להתייחס לדברי ידלין. אני לא אעשה לעצמי עבודה קלה ואומר שהשותפות במפלגה גדולה היא חסרת טעם ובכל מקרה פירושה אובדן ערכים או אובדן דרך. יש בגישה שמייצג אהרון כנציג תנועה, נציג התק"ם, הרבה הגיון. בוודאי תאורטי. השאלה היא, האם מממשים את ההגיון הבריא הזה. אני לא נהנה להיות חלק ממפלגה בינונית. אני רוצה להיות שותף לשלטון ובר"ץ אנחנו חושבים במונחים של אלטרנטיבה למפלגת העבודה ברבות השנים. אבל אני לא משוכנע שאותם כוחות, שאני מרגיש עצם מעצמם בתוך מפלגת העבודה, באמת מממשים את האפשרות הזאת.

אותם כוחות בתוך מפלגת העבודה, שבנו על התיזה שייצג אותה כרגע אהרון, במידה לא מבוטלת נתנו לגיטימציה לשותפותם במהלכים הפוכים, כמו, למשל, הקפאון בתחום המדיני. נדמה לי שמי שלא הרים את כפפת לונדון לפני שנה, ולא הלך על פירוק הממשלה בנידון, קיבל את מה שקיבל עכשיו מחוסיין. חוסיין הצטרף למשרד הפירסום של ז'ורבין, עובד עכשיו עם הליכוד. הוא, הרי, קיבל הבטחה, שיפרקו את הממשלה על העניין הזה. אני חושב שעל זה שמעון פרס, גם מטעמים טקטיים, ודאי מטעמים ענייניים, היה יכול ללכת אל העם ולבקש את אמונו. כלומר, התיזה של אהרון ידלין נכונה, המימוש לקוי.

החתירה תמיד צריכה להיות למפלגת שלטון ואני מציע לחברי שלא לשכוח שאנחנו קודם כל ברית, לפני כל הוויכוחים. יש להיזהר מההתאהבות בלהיות קטנים וצודקים. אני מזהיר את עצמי מזה ואני מזהיר את עמיתי וקרובי משפחתי הפוליטיים. זה כמו אמא ואבא. אמרתי כבר שאני מחפש כל הזדמנות לתת את כל השבחים לקיבוץ הארצי על התנפקה ההיא, על הדרך שבה הוא התמודד עם העניין. לעומת זאת, אינני יכול שלא להחמיא לפתיחות ולפלורליזם שהתק"ם מקיים באופן לא פשוט. כלומר, גם אחרי האיחוד עם הקיבוץ המאוחד.

אמרי רון: להזכירך, בוועדת הכספים דרשו שהקיבוצים של התק"ם יתפשטו וכל העם יידע. למה לא קמת ולא התנגדת?

אם מחר הקיבוץ הארצי, שאתה משבח, יבוא ויתבע החזרת הגזל, אתה תגיד לו להתפשט?

דדי צוקר: התביעה הזאת נשמעה רק מפי שני חברים מהליכוד. גם בתוך הליכוד לא התייחסו לתביעה הזאת ברצינות.

לגופם של דברים אני מזהיר: א. שלא להתאהב בגודל הצנוע שלנו. ב. לא להסתגר. שמעתי פה צלילים שהמסקנה מהם יכולה להיות הסתגרות והתכנסות פנימה, ויודעים חבריי הקיבוצניקים טוב ממני, שזאת המארה הגדולה שמאיימת על הקיבוץ ושצריך להזהר ממנה.

אשר ליחסי לתפישה הסוציאליסטית שהציג כאן אמרי, אני רוצה לומר לו וקודם כל לעצמנו, שבלי פרסטרויקה במשק העובדים נאבד את השלטון לשנות דור. מי שחושב שאפשר ללכת על־פי אותם עקרונות שהקימו את המשביר ואת בנק הפועלים ואת תנובה בשנות העשרים, גוזר עלינו שנות דור של שלטון הליכוד.

אני מאמין שעם פתרון מדיני נכון, תנועת העבודה, מרכז־שמאל, יקבלו רוב. אם יש נושא שלגביו יש התנגדות ציבורית בסיסית, עוינות עמוקה שקשה לשרש אותה, זה המשק המנופח מדי, הגדול מדי, הלא תמיד צודק, הלא תמיד יעיל, הלא תמיד רווחי, שאם לא תחול בו תמורה יסודית, הוא יגרום לאובדן השלטון של תנועת העבודה.

אחזור שוב, ברשותך, לקופ"ח. אי אפשר לקיים מערכת בריאות, שנותנת שירות סביר, בתל"ג בסדר גודל שציינתי קודם, בלי שהקליינטים יהיו שותפים בו. מה שקרה לקופ"ח, משום שדבקה באותם עקרונות של שוויונות סכמטית ופורמלית, הוא, שמי שיש לו מקבל שירות בריאות מצוין, ומי שאין לו, מקבל שירות בריאות לקוי, שלא לומר 'מזופת'. קופ"ח היום מקיימת מערכת בריאות שהיא טובה רק לבעלי יכולת. אני חושב שהקליינט צריך להיות שותף בדמי האישפוז ובמימון התרופה. זה מספיק כדי לשקם את מערכת הבריאות מיסודה.

אבל נעזוב לרגע את משק העובדים, נלך למשק הממשלתי. אני חושב שאם מערכת האישפוז לא תתנהל על פי עקרונות כלכליים, היא תקרוס וזה מה שקרה לה כבר.

אהרון ידלין:
באופוזיציה אפשר לנאום נאומים יפים, להציע הצעות לסדר היום, לעשות כותרות. אבל לא לשנות את המציאות. מי שרוצה להשפיע, צריך לחתור לעמדה של הנהגה.

אנחנו — ולמפלגת העבודה חלק נכבד בכך — יצרנו אורגנים שלמים, שנשלטים ע"י פוליטיקאים ולא כלכלנים. הסיסמה צריכה להיות, אם כן, להפריד את הפוליטיקה מן המשק. אני לא אומר את הבעלות הציבורית. אני אומר את הפוליטיקה.

את העיקרון הזה הייתי מחיל גם על אורגנים כלכליים נוספים, לא על כולם. חלקם, רצוי שישארו בבעלות ציבורית, אבל לא ממשלתית פוליטית.

זו תפישת העולם הכלכלית ע"פ הסוציאל־דמוקרטיה, זו שרואה את שני הפנים, את הפן העסקי המשקי ואת הפן הרווחתי.

שלב השאלה הזהה: האם יוכל כל אחד מכם לומר בלב שקט, שהצבעה עבור מפלגתו תפעל לטובתה של התנועה הקיבוצית?

אהרון ידלין: התשובה שלי חיובית ללא שום היסוס. המאבק הוא בין הליכוד לבין תנועת העבודה. הכוח שיכול לנצח את הליכוד הוא מפלגת העבודה, עם כל הכבוד למפלגות האחרות, שאני בהחלט מכבד אותן. אם מפלגת העבודה לא תצליח לקבל את אמון העם ולהיות המפלגה הגדולה ביותר, ישנה סכנה שהליכוד ימשיך לשלוט.

כאן אני רוצה להוסיף שגם שותפות קואליציונית, אין פירושה טשטוש הדרך. אני חייב כאן תיקון לדדי: פרס, גם כשהיה שר חוץ, המשיך ביוזמה המדינית, והסכם לונדון נעשה כבר בתקופה ששמיר היה ראש ממשלה. יתכן שהוא היה צריך לפרק את הממשלה על העניין הזה ולא לאפשר רוטציה, אבל אני יכול להבין שהוא חשש מהפסד בבחירות בגלל טענה של חוסר אמינות והפרת הסכמים. על הסכם לונדון אפשר היה לפרוש מהממשלה, אבל לא בטוח שהיינו מביאים את זה לבחירות, כי ראש הממשלה כבר היה שמיר, ומקסימום היינו גורמים להקמת ממשלת מעבר עד לתאריך הבחירות.

בתפישתי הכלכלית אני קרוב כמובן לאמרי ולא לדדי. אני רואה את עצמי בהחלט כסוציאליסט, ואני חושב שזוהי גם השקפת העולם של התק"ם. אני לא ראיתי סתירה בין פיתוח המשק ומדיניות של צמיחה, לבין מדיניות של רווחה ושוויון חברתי, ואנחנו הוכחנו כ־25 השנים, הראשונות של המדינה, שהדבר אפשרי.

לדעתי, אין סיבה ליאוש בתנועה הקיבוצית מהדרך הקיבוצית. לא השיטה הקיבוצית נכשלה. נכשלה מדיניות גיוס ההון בתקופה האינפלציונית המטורפת. אנחנו, התק"ם, גייסנו במשך שש שנים מיליארד דולר, מבלי שהגדלנו את התפוקה בעקבות הגיוס הזה. וזאת, בעצם, הבעיה שלנו. אבל אנחנו יכולים להוכיח, שהמגזר הקיבוצי הוא לא פחות יעיל ולא פחות תורם לצרכי המדינה ממגזרים אחרים. אנחנו, התק"ם והקבה"א, מהווים מגזר, שמייצר ארבעה מיליארד שקל, בחקלאות, בתעשייה ובתיירות. אנחנו מייצאים כ־750 מיליון דולר. זו התשתית של מדינת ישראל. על זה בנויים הפיננסים המופרזים והפקידות והביורוקרטיה של מדינת ישראל. עשרות קיבוצים מוכיחים שהם יכולים להיות יעילים ואפילו לא לעבוד למולך הריבית.

אני חייב לומר שיש אצלנו התקדמות בשלוש השנים האחרונות. תשמ"ה היתה השנה המשברית שלנו, כאשר היינו צריכים לשלם ריבית של למעלה מ־300 מיליון ש"ח, והמקור העצמי היה שלילי. ב־87' סיכמנו כבר את הנתונים התק"מיים, ואנחנו גומרים במקום מקור עצמי שלילי של 54 מיליון ש"ח, עם מקור. עצמי חיובי של 63 מיליון, ואנחנו נכפיל את זה לקראת סוף שנת 88'. בין תשמ"ה לתשמ"ז היה אצלנו גידול בתעשייה, שאין כמוהו בעולם. נכון שיש בעיה בחקלאות, זו — ככל שהיא יותר יעילה, החקלאי מפסיד והחברה מרוויחה, ולכן ההצדקה למדיניות סובסידיות ולא לגישה הליברליסטית. אני לא מתלהב, כמו דדי, מהליברליזם. אני בעד משק פלורליסטי.

מפא"י תמיד נתנה עדיפות למשק הציבורי והיא צריכה לתת עדיפות למשק הציבורי. אני חושב, שכשהתנועה הקיבוצית והתנועה המושבית נקלעות למשבר, צריכים להתייחס אליהן לא כמגזר כלכלי גרידא, אלא כתשתית של מדינת ישראל, וזה מחייב גם את הליכוד וגם את ר"ץ.

לכן, מול הסכנה של חזרת הליברליזם הקיצוני בנוסח המאה ה־19 לישראל, וסכנת הקפאון המדיני, צריך לתמוך בהחלט במפלגת העבודה, וזה יהיה גם לטובת התנועה הקיבוצית.

אמרי רון:
גם מפ"ם משולבת בהסתדרות ובמערכות השונות. אבל אנחנו לא מטשטשים את העמדות שלנו בכך שאנחנו גם נגד הליכוד וגם שותפים איתו. אינו שותפים איתו בשום מקרה.

אמרי רון: ראשית, צריך להדגיש פעם ועוד פעם, שהיריב האמיתי זה הליכוד ומה שימינה לו. עדיף בעיני אילו יכולנו ליצור חזית של כל המפלגות הנאבקות בליכוד. אני מעריך שאילו כוחות מסויימים היו בצמרת מפלגת העבודה ואחרים בצמרת של ר"ץ, החזית הזאת היתה קמה. היא לא קמה, לא מפני שמפ"ם לא רצתה. במציאות הקיימת, הברירה שעומדת בפני מפ"ם היא, או להתבטל או להאבק. לדעתי, דרך המאבק היא הדרך הנכונה ואנחנו קוראים לכל חברינו, ולאלה החושבים כמונו הן מהבחינה הפוליטית והן מהבחינה הסוציאליסטית, שיתמכו בנו, שלא יהיו יושבי קרנות, כאשר העניינים שמוכרעים בבחירות הם עניינים חשובים וגורליים. ברור לגמרי שאחרי הבחירות תהיה יוזמה מדינית, שלא יקראו לה יוזמת רייגן ושולץ, אלא, אולי, יוזמת גורבצ'וב־בוש או גורבצ'וב־דוקאקיס, והשאלה, אם תפגוש אותה ממשלת פשרה או ממשלת סרוב, היא שאלה קיומית גם בשביל חברי קיבוץ, ודאי לא פחות מאשר בשביל מגזרים אחרים של החברה.

אני חושב ומקווה שמפ"ם תגיע בבחירות להישגים, שיפתיעו הרבה אנשים ויהיה מקום לשיתוף פעולה עם כל המפלגות שנאבקות בליכוד או בממשלה הדו־ראשית. ממשלה כזו מטשטשת מטרות וערכים, יוצרת מצב שבו אין מבדילים בין צמרת אחת לצמרת שניה, ואת הדבר הזה, אם המפלגה שלנו תהיה חזקה, אנחנו נוכל למנוע, יחד עם אותם כוחות במפלגת העבודה, שנפשם נקעה מהברית הבלתי קדושה עם הליכוד.

לדעתי, גם למפלגה שהיא קטנה, שאינה מרכיבה בעצמה את השלטון, יש סיכוי, וזה מה שאני מאחל לכולנו: שהתוצאה בבחירות תהיה כזו, שתוקם ממשלה, שמפלגת העבודה מובילה אותה והמפלגות האחיות משתתפות בה, והיא תוכל למנוע את כל ההתדרדרות שקיימת היום.

דדי צוקר: אני יכול לומר בלב שקט, ככל שאפשר להיות עם לב שקט בימים אלה, שקיבוצניק, שרואה את עצמו אורח ישראל, יקבל תמורה מלאה עבור הצבעתו לר"ץ. הקיבוץ, כתא חברתי־הומניסטי, שהתארגן וולונטרית לקיים אורח חיים שוויוני, ימצא, שההצבעה עבורנו משרתת אותו בשאלות החשובות לו. אם הוא הומניסט, היא משרתת אותו בכל מה שקשור לסיכסוך הערבי ישראלי. אבל היא תשרת אותו טוב מאד בכל מה שקשור לאופיה של מדינת ישראל, כחברה דמוקרטית, חופשית, פלורליסטית. אנחנו נעשה מאמצים גדולים כדי לשכנע את חברי התנועה הקיבוצית בעניין הזה, אבל לא נהיה במצב שבו כל מאמץ ייעשה. אנחנו, וזאת הכרעה שגם בתק"ם ובקבה"א יודעים עליה, לא נבצע חדירה או כניסה גסה לתוך התנועה הקיבוצית, אם זה יגרום למתח מיותר. כלומר, לא תהיה מחלוקת בינינו לבין התק"ם והקבה"א, כזו, שתפגע במאבק בליכוד. מי שבסופו של דבר יחליט להצביע מפ"ם, מצביע טוב. אני חושב שעבורנו זו הצבעה קצת יותר טובה, אבל לא אזיל דמעה על העניין הזה.

מי שאזיל עליו דמעה, ויהיה לי ויכוח איתו, ואגנה אותו באופן הרבה יותר תקיף מאשר מי שמצביע מפ"ם— עם שאוכור שבשני בנובמבר אנחנו הולכים כולם יחד לאותה מלחמה— זה מי שיצביע מערך.

עכשיו אני מבקש לחרוג מהשאלה ולהתייחס לדברים שאמרו אמרי ואהרון. לדעתי, מי שיש לו חוב פנימי של 80 מיליארד שקל, אבל יש לו נכסים שבהם הוא יכול לכסות את החוב, חייב למכור את הנכסים כדי לכסות את החוב. אנחנו, הרי, מקיימים את זה גם בחיינו הפרטיים. אם לנו כמשפחה היה חוב בסדר גודל כזה, של תל"ג וחצי, הרי היינו מוכרים חלק מהנכסים, חלק מהדירה, את הפטיפון, את מקלט הטלוויזיה. למדינת ישראל יש חוב פנימי של כ־90 מיליארד דולר. חברה שיש לה נכסים ואינה מחזירה חלק מהחוב, היא חברה לא אחראית.

דדי צוקר:
מי שאזיל עליו דמעה ויהיה לי ויכוח איתו ואגנה אותו באופן הרבה יותר תקיף מאשר מי שמצביע מפ"ם. עם שאוכור שבנובמבר אנחנו הולכים כולם יחד לאותה מלחמה. זה מי שיצביע ,העבודה'.

אהרון ידלין: אני רוצה להגיב לעניין מכירת נכסים ציבוריים. אני מודה שסלוגן הליכוד, שבין כל הצרות שגרם למדינה, הגדיל גם את החוב הלאומי — הפנימי והחיצוני — בצורה מטורפת. יכול להיות שפה ושם אין ברירה אלא למכור נכסים, כדי להקטין חוב. לצערי, גם לתנועה הקיבוצית, אולי, לא תהיה ברירה, והיא תצטרך להפרד מכמה נכסים, כדי להתמודד עם נושא הקטנת החוב.

אבל עקרונית, אידיאולוגית, ואני מחשיב גישות עקרוניות, אני רוצה חברה, שהמגזר הפרטי בה הוא קטן. אידיאולוגית אני בעד מגזר ציבורי.

לסיום, שלב השאלה היצירתית: נסו לחבר סלוגן עבור מפלגתכם, המיועד לחברי הקיבוצים.

אהרון ידלין: אני קורא לחבר הקיבוץ, לתמוך בעבודה ולצאת לעבודה נגד הליכוד. יחד עם המערך לבצע מערך חדש של צמיחה כלכלית, שוויון חברתי, עידוד המגזר היצרני וההתיישבות. עם המערך להבריה של עיר.

דדי צוקר: אני מציע את הסיסמה הבאה: פעם מפ"ם, המערך התקווה היחידה שהכזיבה, עכשיו ר"ץ.

אמרי רון: אני קורא לחבר הקיבוץ להצטרף למאבק של מפ"ם לשלום, להחזרת הכבוד והמעמד למגזר היצרני, לעבודה ולעובד, ולהצביע בעדה.

חדש! חדש! חדש! חדש! חדש!

"מסך קטן"

הספריה הגדולה והעשירה ביותר [illegible]

סרטי וידאו לקיבוצים ולמוסדות

הספריה היחידה בארץ

המחזיקה בזכויות חוקיות להקרנת סרטי וידאו ברשתות כבל TV קבוצות ובמוסדות על יסוד זכויות NON THEATRICAL

לא עוד הקרנות פירטיות בקיבוצים. לא עוד מורא ממשפטים וקנסות.

ספרית "מסך קטן" מציעה: למעלה מאלף סרטים
מתח, דרמה, קומדיה, מוסיקה, מערבונים וסרטי ילדים.

ספרית "מסך קטן" מחזיקה במלאי סרטים שלא ניתן למצוא בספריות אחרות. אופרות, הצגות תיאטרון ובלט, סרטי איכות מיוחדים, סרטים ישראלים עלילתיים וקצרים, סרטי הנפשה, סרטים דוקומנטריים, סרטי שורות הסרטים הישראלי. סרטי התנועה הקיבוצית. קטלוג מפורט יישלח לכל דורש.

כתובת להזמנות: מסך קטן, המחלקה לקולנוע, שינקין 12, תל־אביב. טל. 03-280125.

ספרית פועלים

רשימת הספרים שיצאו לאור לקראת החגים בספרית פועלים:

פרוזה:
מסכות בסנטה פה – ברוך ברקין.
סקילה במסעף – תומר – יהודה אופן.

שירה:
קשב – רות ז'ילוני.
לא אתמול לא היום – מרים ארן.

ילדים:
גאווין האביר והגבירה המגעילה – סלינה הסטינגס.
ענוסי ורוח הים – מירה מאיר.
העפר של דני – דינה דז'טלובסקי.
ספר משחק – אורה קוסטר/אלונה דגני/אסתי קורטי.

אמנות:
חנוכיות גבריאל – מירים ברעם.
צילום 1977-1986 – איתמר כפרי.
על בד. על עץ. על אבן. – יונה גור.

חינוך:
תיאוריות על גיל ההתבגרות – רולף א. מוס.

שונות:
פגישות מחודשות – פלה יצחקי.
מטעמי המטבחון הקיבוצי – גרדה כהן.

את הספרים ניתן להשיג בהנחה בחנות בית ההוצאה
רח' חומה ומגדל 2, ת"א

סימה באר

אספקה קטנה

1074/ב"ה

„דתית מרקע חילוני" — כך מגדירה עצמה בת ה־30, רווקה מאיזור ירושלים. היא בעלת השכלה גבוהה, המעוניינת להקים בית עם בחור, ששאיפתו הינה קידום אידיאלים והאמונה בעם ישראל. כזה שיודע להסתכל בפנים הקנקן, מבלי להתייחס להופעה החיצונית, המדגישה את הפער בין החילוני לדתי.

1075/לא פוסלת

בת 29 — אתמול נחלאית (איך שהזמן רץ), היום עירונית (ירושלים). היא אקדמאית, שאינה פוסלת את רעיון הקיבוץ ומחפשת אותך הרגיש, החם, לקשר שיוביל לאן שיוביל. היא עצמה חוטאת בכתיבה. עוסקת בתחום התקשורת ומאמינה שבעניין הזה (תקשורת) לפחות, לא היו בעיות.

1076/סו"ס זה בא לה

בת 28, נאה נעימה ומיוחדת. סטודנטית שנה ג' במרכז הארץ, מקיבוץ בדרום. אוהבת לרקוד, לאהוב — להאהב.

„סוף סוף זה בא לי. רוצה בעל, משפחה, ילדים". בקיצור, היא מסכימה להתקרקע.

אם אתה מתאים לציפיות (ועד גיל 38), היא תקבל אותך בכל מצב אישי. שווה לנסות!

1077/גם בן אדם

אם חווית את חוויית ההורות ואתה כבר אב, וחוץ מזה אתה גם בן־אדם ולא משעמם, אתה מוזמן ליצור איתה קשר, בת 57, מקיבוץ קרוב למרכז. היא אם לילדים וסבתא לנכדים, מתנהגת ונראית צעירה מכפי גילה הביולוגי. אוהבת ספרות יפה, מדעי הטבע, מלאכת יד וכד'. היא לא רזה ולא שמנה, סה"כ בסדר. היא רוצה להכיר חבר לחיים ולא כהכרח קיבוצניק.

1078/נאה, פיקחית, נחמדה

היא בת 28 (173 ס"מ) לשעבר מקיבוץ צפוני וכיום גרה בתל־אביב. „נאה מאד, פיקחית ונחמדה" (היא מעידה על עצמה). היא רוצה להכיר אותך, האינטליגנטי, בעל המראה והמזג הטובים, בגיל שבין 27 ל־34 והמעוניין בקשר רציני.

1079/ סליחה, טעיתי

אתם זוכרים שכתבתי (מספר סידורי, 1038) על „יפה, גבוהה, רזה, בת 38" וציינתי מספר טלפון בירושלים? אז טעיתי — סליחה. אני מתקנת:

בת 38 נאה, יפה, גבוהה, שקטה, אם (פנויה) לשני ילדים גדולים, חיה בקיבוץ בדרום. רוצה אותך פשוט, נאה, עם נכונות אמיתית לבנות בית.

1080/ועוד טעות

קיבלתי מכתב: „סימה שלום. לפני יותר מחצי שנה פרסמת אותי, ומהפרטים שפורסמו נשמטה עובדת היותי אם לשני ילדים. פנו אלי כמה בחורים, שחזרו בהם כששמעו שיש לי שני ילדים. לכן אודה לך אם תתקני את הטעות: אני גרושה + 2 (בני 13־11) בת 37, 1.60, עוסקת בחינוך, אוהבת אמנות. רוצה אותך עם ראש על הכתפיים, והלב, שיהיה רחב". היא חברת קיבוץ במרכז.

1081/תן, תן, תן כתף

„אם לא כותרות את מחפשת, אלא תוכן, אם לא דימויים, אלא אדם, אם כמוני את מאמינה בפתיחות, סובלנות והתחשבות, אני מחכה לך. בן 35, 175 ס"מ, אקדמאי, חי בעיר הגדולה, ישר, נבון, איש שיחה טוב, רומנטיקן, אוהב לתת, יודע להקשיב ולתת כתף. מחפש אותך, האיכותית, מלאת החן והמודעות לאדם ולסביבה, בתקווה שנדע לבנות חברות ושותפות טובה!" את יכולה לעמוד בפיתוי?

1082/משומש במצב טוב

הוא: „יד שניה, משומש במצב טוב מאד, בן 35, אב לבן, גרוש. חי בצפון הקרוב אבל מרגיש במרכז. יש בי הרבה תכונות וקווי אופי יפים (יש גם רעים). מעונין בצעירות ברוחן, שאוהבות לאהוב חיים, טבע וכד'." בבקשה!

„מעונין בבחורה שתיתן לו שקט נפשי והשראה ליצירה".

1083/ג'נטלמן

בעבר עסק בחינוך מיוחד ובתפקידים ניהוליים שונים, בן 57 (177 ס"מ) חבר קיבוץ בצפון, עתה בשנת חופש בתל־אביב. הוא בחור, איש, גבר, מלא מרץ, נראה צעיר מכפי גילו (וזה נכון, ראיתי!) אוהב טבע, טיולים, הצגות, יודע לחיות והכי חשוב, שתדעי שהוא ג'נטלמן ומוכן אפילו לעבור אלייך. אגב, הוא גרוש + שתיים בוגרות.

1084/אנשים פשוטים

בן 64, קיבוצניק, בריא, אדם פשוט, שלא רוצה להישאר לבד. הוא חבר קיבוץ בצפון, אב לבן וסב לנכד. רוצה לפגוש אותך, בת ה־60, שגם לך חרדות מפני הבדידות ורצון חזק לבנות שוב „יחד".

ברכת מזל טוב

בראש השנה אשתקד, הכירו טליה (מקיבוץ גת) ושמוליק (מקיבוץ שניר) באמצעות המדור.

ב־15.8 השנה, התייצבו לחופה בקיבוץ גת.

אנו גאים ומאושרים ומצטרפים לאיחולי מזל טוב לטליה ושמוליק עסיס.

המען למכתבים ופניות (בכתב בלבד!): סימה באר, „אספקה קטנה", „הדף־הירוק", „על־המשמר", רח' חומה ומגדל 2, ת"א.

גרדה כהן

ארוחת ארבע

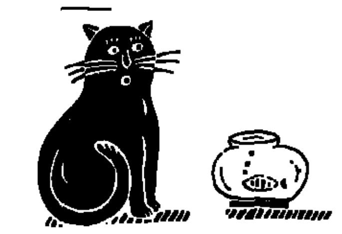

שתהיה לכם שנה טובה ומתוקה

שוב הגיע ראש השנה, ואין לי חשק לפרסם שוב את עוגת הדבש הטובה של סונקה. אני מקווה ששמרתם את המתכון מהשנה שעברה. הפעם אני רוצה להיות מקורית. מה דעתכם על רולדה ממולאת בדבש? ניסיתי וזה היה ממש טוב.

אז ככה: הכינו רולדה מ־5 ביצים, ½ כוס סוכר וכוס קמח. איך? להפריד את הביצים, להקציף עם הסוכר את החלבונים, להוסיף את החלמונים והקמח. למרוח היטב תבנית במרגרינה. למרוח את העיסה ולאפות בחום גבוה, כ־10 דקות. להפוך על מגבת ומיד לגלגל.

למילוי: ערבבו 200 ג' אגוזים טחונים בספל דבש, הוסיפו גביע שמנת וכף רום או קוניאק. מרחו את המילוי על הרולדה הקרב וגלגלו שנית. פזרו אבקת סוכר ויש עוגה לחג.

ומה עם לחם דבש לחג? קחו 400 ג' קמח, 30 ג' שמרים, ¼ ליטר חלב חם, 3 כפות דבש, ½ כוס מים, 60 ג' מרגרינה מומסת, ½ כפית מלח, קליפת לימון מגורדת, מעט זנגוויל, מעט הל ומעט ציפורן.

הכנה: שמים את הקמח בקערה ועושים באמצע גומה. לגומה מכניסים את השמרים עם החלב וכפית סוכר. חכו ½ שעה, אחר כך הוסיפו את הדבש, המרגרינה וכל היתר ולושו עם הקמח לבצק גמיש. תנו לבצק לתפוח במקום חם. אחרי שהבצק הכפיל את עצמו (לחכות. אין קיצורי דרך!) מכינים כיכר מוארכת ושמים על התבנית. עכשיו מחכים שוב ½ שעה, עושים בכיכר כמה חתכים אלכסוניים, ומורחים אותה ב־2 כפות חמאה מומסת. אופים בתנור ב־180 מעלות, עד שיתקבל צבע חום בהיר.

ועכשיו מתכון לטייגלך מבית אמא, לראש השנה: 450 ג' קמח, 2 כפיות אפיון, 9 ביצים, ½ קילו דבש, 200 ג' סוכר, כפית זנגוויל.

הכנה: מערבבים קמח וביצים ואפיון ולשים בצק. צריך הרבה ללוש כדי שהבצק יהיה גמיש. מרדדים עלה כמו לאטריות. חותכים פסים של ½1 ס"מ ואת הפסים לחתיכות של ½2 ס"מ. מחממים את הדבש בסיר, מוסיפים סוכר וזנגוויל ובוחשים היטב. מביאים לרתיחה ומכניסים את חתיכות הבצק לתוך העיסה הרותחת. מבשלים בחום גבוה עד שהטייגלך סופגים את כל הדבש. יש צורך לבחוש. שמים את הטייגלך על מגש הגשה. מי שרוצה, יכול לפזר למעלה אגוזים קצוצים. זהו. ובאמת מכל הלב: שנה טובה!

כל סוגי הרהיטים והמזרונים
פרדייז ועמינח
באספקה מיידית
כל סוגי המיטות והספות וכן מזרוני מפי
תנאים מיוחדים ונוחים מאוד לקיבוצים
משה לב, הרצל 64 ת"א, טל' 03-823591

Rafi רפי
בית חרושת למכנסיים לנשים וגברים
לנוחותכם פתחנו סניף נוסף
בת"א, רח' שפ"ר 10 (פינת התבור)
טל. 659278

Rafi מכנסי להיט לכל גיל
המבחר הגדול ביותר בארץ של מכנסיים אופנתיים לגברים, נשים וסוכנויות אופנה חולצות, חצאיות ומוצרי סריקו
ת"א, דרך יפו 9, בית רומנו, טל. 656458 – 03-655416
ת"א, רח' שפ"ר 10, (פינת התבור), טל. 659278

למנפטת מילוסיב
דרושים בנים בשנת חופש
תנאי שכר משופרים, ועזרה בדיור
לפנות בשעות העבודה בין 7.00 – 15.00
בטל' 04-919050, 04-919048
לפמלה או מיכה

דרוש בן משק
בעל ניסיון בעבודה חקלאית בשדה
לעבודה בחוות יטבתה
תחנת נסיונות ערבה
נדרש רישיון נהיגה בטרקטור וברכב
נא להתקשר לאריאלה או מוטי בתחנת נסיונות
טלפונים: 059-76126-7-8

דרושה בחורה
לטיפול בילדים +
עזרת בבית
כולל לינה, לשנה, ביבנה
טלפון בשעות היום: 03-730237

דרושה מטפלת
לשתי ילדות בטבעון
למשרה מלאה
אפשרות לינה וכלכלה
טל' 04-832217

בהרצליה
(מרכז העיר)
דרושה בחורה/אשה
לאחזקת משק בית וטיפול בילדים, כולל כלכלה ולינה.
יונה מרקוביץ
טל. בביתו 052-642523
בעבודה: 052-88549-81187

סטודנט מבקש
להצטרף כשותף
לדירה בירושלים
טלפון: 06-525875
בשעות אחה"צ והערב

בהזדמנות למכירה
פולקסוואגן טרנספורטר
מסחרי (סינכרון) 4x4
שנת ייצור 86
במצב מצוין
טל' 052-453967

דרושה בחורה
אחרי שרות צבאי
לטיפול בילדים אצל
משפחה צעירה בארה"ב
מגורים + משכורת
טל. 052-550003

לקיבוץ
אדמית
דרוש
מכונאי מוסך
לטרקטורים
טלפון
ביום: 04-859111
בערב: 04-859176

לעולים במצוקה
מארצות אמל"ט
נחוצים:
בגדים, רהיטים משומשים, כלי אוכל, ספרים בספרדית ובעברית קלה.
להתקשר לטל.:
04-989997 (רפאל)
04-982702 (מרים)

עם השלמת השלב הראשון של השיפוצים נפתחו לקהל המחלקות המחודשות על-פי מיטב השכלולים.

בקומת הכניסה

מחלקת [illegible] - מלונדון לתל-אביב
500 מ"ר של אופנת - ביגוד עליון לנשים, גברים וילדים, הלבשה תחתונה, מצעי מיטה, נעליים, תמרוקים ואביזרי אופנה.

סדרת טיפוח חדשה לגוף ולשיער של מרקס אנד ספנסר
מבצע היכרות בחודש ספטמבר 15% הנחה

מחלקת פופ המחודשת - ביגוד לצעירים וצעירות.

מחלקת גרביים חדישה - המבחר הגדול בישראל.

הבזאר המצרי - מחדש מלאי המוצרים - מתנות ומזכרות מארץ הנילוס במחירים מוזלים.

בקומה א'

1500 מ"ר ששופצו והצטיידו במיטב המוצרים
בגדי ילדים ותינוקות, צעצועים ומשחקים, מכשירי-כתיבה, מוצרי ספורט, תקליטים, קסטות, פוסטרים, ריהוט לגן ולמרפסת.

בקומת המרתף

נפתח המרכז למוצרי חשמל ואלקטרוניקה בידורית ומוצרי הקו הלבן.

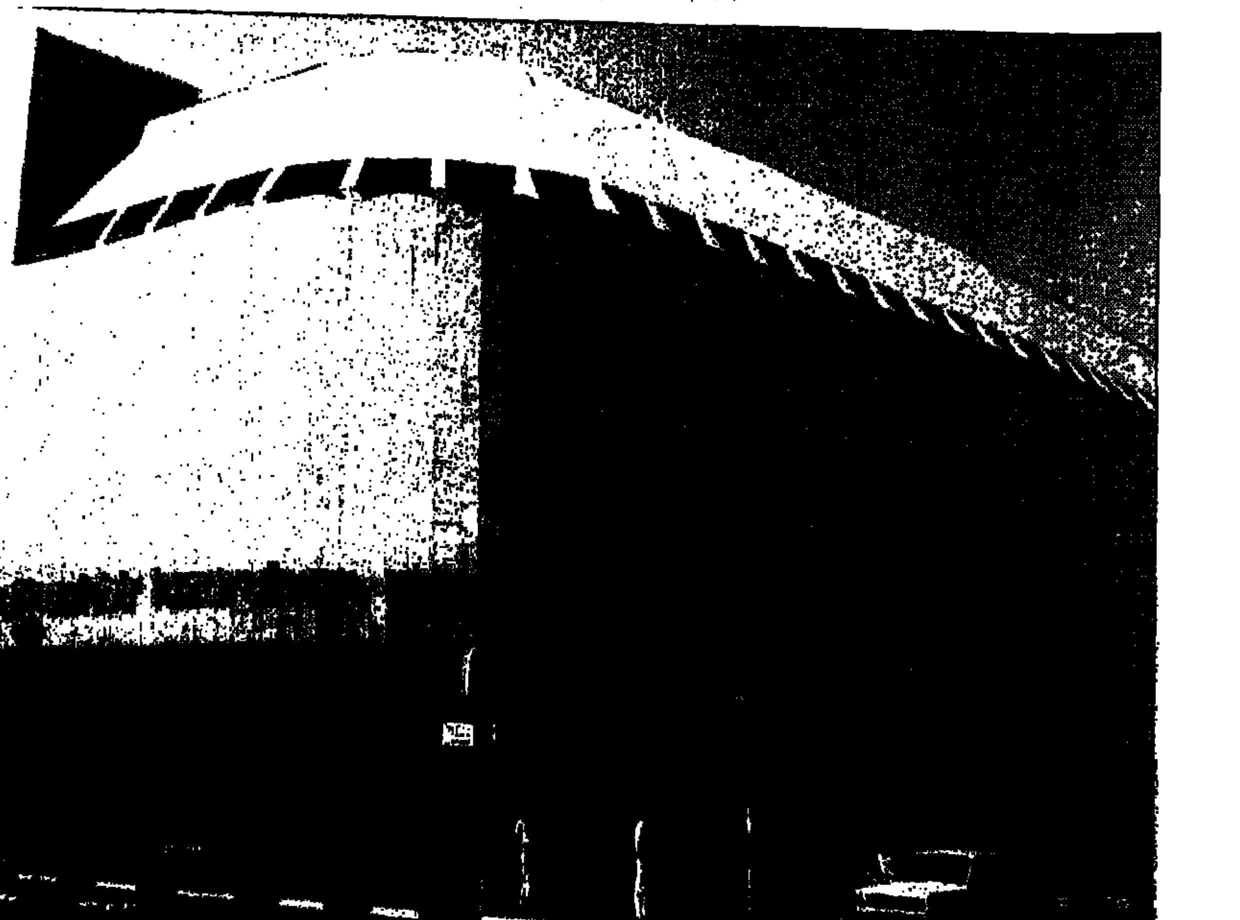

בכל בו דיזנגוף גומרים את הקיץ כמעט בחצי המחיר!
מוצרי הלבשה והנעלת קיץ בסוף העונה
עד 50% הנחה.
כולל מוצרי היוקרה St Michael MARKS & SPENCER

המשביר לצרכן מברך את לקוחותיו בשנה-טובה!